

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ**

ΑΘΗΝΑ ΑΛΕΞΑΚΗ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική της Εκπαίδευσης και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων

Πειραιάς, Δεκέμβριος 2023

**UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS**

**MASTER PROGRAM
IN ECONOMICS OF EDUCATION AND MANAGEMENT OF
EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

**INVESTIGATING THE CRITERIA OF CHOOSING A PRIVATE
SCHOOL**

ATHINA ALEXAKI

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economics of Education and Management of Educational Institutions

Piraeus, Greece, December 2023

Στην οικογένειά μου,

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλλαν στην εκπόνησή της. Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέπων καθηγητή μου, κύριο Χρήστο Αγιακλόγλου, για την επιστημονική του καθοδήγηση, την συμπαράσταση του και τη συνεχή υποστήριξή του. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές, κύριο Κανά και κύριο Χλέτσο για την πολύτιμη συμβολή τους στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας, ως μέλη της τριμελούς επιτροπής. Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένειά μου και σε όλους τους κοντινούς μου ανθρώπους για την στήριξή τους, τη συμπαράσταση και την κατανόησή τους, καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου.

Διερεύνηση των κριτηρίων επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου

Σημαντικοί Όροι: παιδεία, εκπαίδευση, δημόσιες και ιδιωτικές σχολικές μονάδες, οικογένεια, μαθητές

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι τα κριτήρια επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου από γονείς και από άτομα που θα αποκτήσουν μελλοντικά παιδιά. Η διερεύνηση του θέματος γίνεται μέσα από βιβλιογραφική ανασκόπηση επιστημονικών άρθρων και βιβλίων που έχουν δημοσιευτεί ανά καιρούς για την εκπαίδευση, καθώς και μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων σχετικών ερευνών. Αρχικά, παρουσιάζονται ο ορισμός της εκπαίδευσης και η ιστορική εξέλιξή της, ξεκινώντας από την αρχαία Ελλάδα και φτάνοντας μέχρι και το σήμερα. Στη συνέχεια αναλύονται οι διαφορές και οι ομοιότητες της ελληνικής δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης ενώ γίνεται και εκτενής αναφορά σε εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης, μεταξύ άλλων αυτών της Φιλανδίας, της Σουηδίας, της Νορβηγίας, της Γαλλίας και της Ισπανίας. Σημαντικό μέρος της εργασίας καταλαμβάνει η παρουσίαση των αποτελεσμάτων μετά την έρευνα που πραγματοποιήθηκε σχετικά με τη διερεύνηση των κριτηρίων επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου έναντι κάποιου δημοσίου.

Investigating the criteria of choosing a private school

Keywords: education, public and private schools, family, students

Abstract

The subject of this thesis is the criteria for the selection of a private school by parents and people who will have children in the future. The exploration of the topic is done through a bibliographical review of scientific articles and books that have been published from time to time on education, as well as through the analysis of the results of relevant research. First, the definition of education and its historical evolution, starting from ancient Greece and up to the present day, are presented. The differences and similarities between Greek public and private education are then analysed, while extensive reference is made to educational systems in Europe, including those of Finland, Sweden, Norway, France and Spain. An important part of the paper is occupied by the presentation of the results of the survey conducted to investigate the criteria for choosing a private school over a public one.

Περιεχόμενα	
Περίληψη	v
Abstract	vi
Κατάλογος Πινάκων	viii
Κατάλογος Διαγραμμάτων.....	ix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Ιστορική εξέλιξη της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	1
1.1 Εισαγωγή.....	1
1.2 Η εκπαίδευση στα αρχαία χρόνια.....	3
1.3 Η εκπαίδευση στα Βυζαντινά χρόνια	6
1.4 Η εκπαίδευση τα χρόνια της Τουρκοκρατίας	8
1.5 Η εκπαίδευση την εποχή του Καποδίστρια (1828-1831).....	10
1.6 Η εκπαίδευση την εποχή του Όθωνα (1833-1863)	12
1.7 Η εκπαίδευση από το 1880 μέχρι σήμερα	14
1.8 Η δια βίου μάθηση.....	21
1.9 Ανακεφαλαίωση.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Ιδιωτική και Δημόσια Εκπαίδευση	25
2.1 Εισαγωγή.....	25
2.2 Δημόσια και ιδιωτική προσχολική εκπαίδευση	26
2.3 Δημόσια και ιδιωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση.....	31
2.4 Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα	40
2.5 Ανακεφαλαίωση.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	49
3.1 Εισαγωγή.....	49
3.2 Μεθοδολογία και περιγραφή ερωτηματολογίου	50
3.3 Παρουσίαση των περιγραφικών στοιχείων του δείγματος	51
3.3.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά	52
3.3.2 Κριτήρια επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου	57
3.4 Συμπεράσματα.....	72
3.5 Ανακεφαλαίωση	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	82

Κατάλογος Πινάκων

2.1 Πρόγραμμα μιας τυπικής μέρας (5μερο) στον παιδικό σταθμό	28
2.2 Μετρικά στοιχεία μονάδας Φροντίδας Προσχολικής Αγωγής και Διαπαιδαγώγησης	29
2.3 Μετρικά στοιχεία μονάδας Φροντίδας Προσχολικής Αγωγής και Διαπαιδαγώγησης	30
2.4 Πλήθος σχολικών μονάδων κατά είδος σχολικής μονάδας και περιφέρεια (Νηπιαγωγείο)	32
2.5 Πλήθος σχολικών μονάδων κατά είδος σχολικής μονάδας και περιφέρεια (Δημοτικό)	36

Κατάλογος Διαγραμμάτων

1.1 Διερεύνηση κριτηρίων επιλογής φροντιστηρίων	18
1.2 Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	20
2.1 Πλεονεκτήματα ιδιωτικού σχολείου	39
3.1 Η ηλικία των ερωτηθέντων	52
3.2 Φύλο ερωτηθέντων	53
3.3 Επίπεδο Σπουδών	53
3.4 Οικογενειακή κατάσταση	54
3.5 Αριθμός τέκνων	54
3.6 Επαγγελματική κατάρτιση	55
3.7 Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	55
3.8 Πηγές που άντλησαν για το ιδιωτικό εκπαιδευτήριο	56
3.9 Η φήμη του σχολείου	57
3.10 Η φήμη του εκπαιδευτικού προσωπικού	58
3.11 Η σταθερότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού	58
3.12 Τα δίδακτρα του σχολείου	59
3.13 Το διευρυμένο ωράριο λειτουργίας	60
3.14 Πρόγραμμα σπουδών του σχολείου	60
3.15 Διδασκαλία 2 ^{ης} ξένης γλώσσας από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού	61
3.16 Απόσταση από τον τόπο κατοικίας	61
3.17 Δυνατότητα μεταφοράς μέσω σχολικού λεωφορείου	62
3.18 Δυνατότητα μελέτης ελληνικών και ενισχυτική διδασκαλία	63
3.19 Συμμετοχή σε μαθητικούς διαγωνισμούς	63
3.20 Παροχή φαγητού μέσω catering το μεσημέρι	64

3.21 Απογευματινές δραστηριότητες (μπάσκετ, jiu jitsu, STEM, μουσικά όργανα)	65
3.22 Παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών και στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	65
3.23 Ολιγομελή τμήματα	66
3.24 Κτιριακές υποδομές	67
3.25 Παροχή ψυχολογικής και συμβουλευτικής υποστήριξης στους μαθητές και τις οικογένειές τους	67
3.26 Χρήση εγχειριδίων εκτός του οργανισμού	68
3.27 Η απογοήτευση από τη δημόσια εκπαίδευση	69
3.28 Η παρότρυνση από οικογένειες του φιλικού και οικογενειακού περιβάλλοντος	69
3.29 Κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο οικογένειας	70
3.30 Το ιδιωτικό εκπαιδευτήριο μπορεί να παρέχει μεγαλύτερη προστασία στα παιδιά από ένα δημόσιο σχολείο	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ιστορική εξέλιξη της εκπαίδευσης στην Ελλάδα

1.1 Εισαγωγή

Οι σημερινές κοινωνίες αν και έχουν εξελιχθεί μέσω της τεχνολογίας που έχει κατακλύσει όλες τις επιστήμες, χαρακτηρίζονται από μία έλλειψη δικαίου, αρετής και ηθικής. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα «Πάσα τε επιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης και της άλλης αρετής, πανουργίας τις, και ου σοφία φαίνεται», δηλαδή η επιστήμη δεν διαθέτει το αίσθημα δικαιοσύνης αλλά γίνεται πανουργία. Η δολιότητα είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη σε έναν σύγχρονο άνθρωπο.

Οι άνθρωποι έχουν την τάση να συγχέουν τις έννοιες εκπαίδευση και παιδεία, ενώ στην ουσία προέρχονται από το αρχαίο ρήμα «παιδεύω» και σημαίνουν διδάσκω, έχουν διαφορετική ερμηνεία. Ως έννοια, η εκπαίδευση νοείται το πλήθος των δραστηριοτήτων και των μεθόδων που έχουν σκοπό να θέσουν το άτομο στη διαδικασία της σκέψης, διαμόρφωσης χαρακτήρα και την γύμναση του σώματος. Από τεχνικής πλευράς, αναφέρεται στη διαδικασία μέσω της οποίας αποκτώνται οι γνώσεις, αναπτύσσονται οι δεξιότητες και καλλιεργούνται οι αξίες του ατόμου όπως, η ηθική, η ειλικρίνεια, η υπευθυνότητα. Η εκπαίδευση σύμφωνα με τον Ντυρκέμ ορίζεται ως η δράση που πραγματοποιείται από τη γενιά των ενηλίκων στις μικρότερες και λιγότερο ώριμες γενιές για την κοινωνική ζωή.

Η εκπαίδευση είναι ένα είδος εξειδικευμένης κοινωνικοποίησης που ασκείται από φορείς που δεν αποτελούν μέλη του οικογενειακού περιβάλλοντος και στοχεύουν στην μετάδοση γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών (Τσιπλιάρης, 2011). Σκοπός της εκπαίδευσης εκτός από τη μετάδοση γνώσεων είναι και η αφύπνιση του ατόμου με αντικείμενα που αφορούν την κουλτούρα, την παράδοση αλλά και η καλλιέργεια ηθικής συνείδησης και έκφραση τεκμηριωμένης άποψης.

Από την παιδαγωγική πλευρά, η εκπαίδευση είναι η συστηματική και οργανωμένη διαδικασία αγωγής και μάθησης που ασκείται από δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα αλλά την εξ ολοκλήρου ευθύνη πραγματοποίησής της, την έχει η Πολιτεία (Ξωχέλλης, 2010). Η παιδεία από την άλλη αφορά την νοητική και ψυχική καλλιέργεια ενός ανθρώπου. Στοιχεία που διαμορφώνουν την προσωπικότητα του και συμβάλλουν στην ανάπτυξη

των ηθικών αξιών του. Η εκπαίδευση είναι απαραίτητο αγαθό διότι μέσω αυτής το άτομο θα αποκτήσει τις γνώσεις για να ικανοποιήσει τις καθημερινές του ανάγκες ενώ η παιδεία θα τον μάθει να ξεχωρίζει το κακό από το καλό, το δίκαιο και τον σεβασμό.

Η παιδεία επιτυγχάνεται μέσω της αγωγής όπου το άτομο αξιολογεί τις εμπειρίες του αφού έχει προηγηθεί η απόκτηση γενικών και ειδικών γνώσεων μέσω της εκπαίδευσης και συγκεκριμένης μεθόδου διδασκαλίας.¹ Για τους Αρχαίους Έλληνες εκπαίδευση σήμαινε η καλλιέργεια του χαρακτήρα και η ανάπτυξη του μυαλού και του σώματος «νους εν σώματι υγείη». Η εκπαίδευση στόχευε στην απόκτηση της αρετής ώστε ο νέος να είναι σωστός πολίτης και να διαθέτει τις απαραίτητες αρετές για να κυβερνήσει.

Η εκπαίδευση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη δια βίου μάθηση. Σύμφωνα με το νόμο 38799/2010 βασικός σκοπός της δια βίου μάθησης είναι η ανάπτυξη του ατόμου πνευματική, οικονομική και ηθική σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Προτεραιότητα του ελληνικού κράτους τα τελευταία χρόνια είναι η πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και ατόμων της τρίτης ηλικίας να ενταχθούν στον « κόσμο » της δια βίου εκμάθησης. Πιο συγκεκριμένα αποσκοπεί στην μετάδοση γνώσεων και πρακτικών που θα ικανοποιούν τις ανάγκες σε ένα χώρο εργασίας, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην καλλιέργεια των δυνατοτήτων νέων ατόμων που χρειάζονται καθοδήγηση για να ανταπεξέλθουν σε ένα απαιτητικό περιβάλλον όπως αυτό της εργασίας (Νόμος 4763/2020).²

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί ενδελεχώς η ιστορική εξέλιξη της εκπαίδευσης ξεκινώντας από τα αρχαία χρόνια και φτάνοντας στο σήμερα. Η έννοια της εκπαίδευσης από τα πανάρχαια χρόνια αποτελούσε βασικό συστατικό για την ευημερία της πόλης. Στη σύγχρονη εποχή η εκπαίδευση έχει αναβαθμιστεί με τα σύγχρονα μέσα διδασκαλίας και διαμορφώνει ανθρώπους με γενικής και ειδικής φύσεως γνώσεις. Γνώσεις που αφορούν την επιβίωση στην καθημερινή ζωή και γνώσεις που βοηθούν στην εξειδίκευση και στην πρόοδο ενός τομέα.

¹ Βικιπαίδεια, « Η έννοια της εκπαίδευσης » <https://el.wikipedia.org/wiki>

² Eurydice, « Θεμελιώδεις Αρχές και Εθνικές Πολιτικές » (2023) <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/themeliodeis-arhes-kai-ethnikes-politikes>

1.2 Η εκπαίδευση στα αρχαία χρόνια

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιαστεί η ζωή και η εκπαίδευση στην αρχαία Αθήνα, Σπάρτη και Κρήτη που αποτελούν την αρχή για την εξέλιξη της εκπαίδευσης. Ύστερα, θα γίνει αναφορά στον τρόπο με τον οποίο εκπαιδεύονταν στα χρόνια του Βυζαντίου, της Τουρκοκρατίας, του Καποδίστρια, του Όθωνα φτάνοντας στο σήμερα και στις μικροαλλαγές που σημειώνονται κάθε χρόνο.

Η εκπαίδευση στην Αθήνα

Σύμφωνα με όσες πηγές έχουν διασωθεί μέσα στους αιώνες, η εκπαίδευση στην Αρχαία Αθήνα ήταν βασική προϋπόθεση για τους νέους άνδρες ώστε μετά τα 18 τους έτη να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στο δρώμενα της πόλης τους. Η εκπαίδευση τους χωριζόταν σε τρία στάδια, το Πρωτοβάθμιο που ξεκινούσε από την ηλικία των 7 μέχρι και τα 14 έτη. Το Δευτεροβάθμιο στάδιο ξεκινούσε από τα 14 μέχρι και τα 18 τους και το τελευταίο στάδιο ήταν το Τριτοβάθμιο που ξεκινούσε από την ηλικία των 18 μέχρι τα 20 (Αρσένης, 2013).

Μέχρι την ηλικία των 7, την ανατροφή των παιδιών την αναλάμβαναν οι μητέρες τους και στις πιο εύπορες οικογένειες η τροφός. Η τροφός διηγούταν ιστορίες εμπνευσμένες από τη μυθολογία και έπαιζε μαζί με το παιδί.³ Κατά τη διάρκεια του πρωτοβάθμιου σταδίου υπεύθυνοι ήταν ο γραμματιστής που δίδασκε γραφή, ανάγνωση και αριθμητική. Ο μισθός του οποίου ήταν πενιχρός και εξαρτιόταν από την καλοσύνη της κάθε οικογένειας για το αν θα πληρωνόταν για τις υπηρεσίες του γιατί θεωρούσαν ότι δεν διέθετε κάποια ιδιαίτερη παιδεία και δεν εκτιμούσαν το επάγγελμά του. Ο κιθαριστής δίδασκε λύρα και απαγγελία ποιημάτων ομηρικής εποχής. Τέλος, ο παιδοτρίβης δίδασκε πάλη, παγκράτιο, πυγμαχία, τρέξιμο και ρίψη δίσκου⁴. Όλα τα παραπάνω αφορούσαν αποκλειστικά τα αγόρια και εφαρμόζονταν ταυτόχρονα, πιο απαιτητικές ασκήσεις ξεκινούσαν λίγο πριν τα 12 χρόνια τους.

Μέχρι και τον 4^ο αιώνα π.Χ. το πρωτοβάθμιο στάδιο αφορούσε ηλικίες 7 με 18 αλλά με τον Περικλή τον 5^ο αιώνα π.Χ. δημιουργήθηκε και το δευτεροβάθμιο. Η παραπάνω εκπαίδευση ήταν προνόμιο μόνο οικονομικά ευκατάστατων οικογενειών, τα υπόλοιπα

³ Μπρισένιου Σ., Παππά Χ., « Η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα »
file:///C:/Users/User/Downloads/speakers_0041_1555_1_gr.pdf

⁴ Παυλίδη Α., Παπαζαχαρίου Ρ., « Η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα »
<http://users.sch.gr/agiosaki/joomlasite/images/pdf/ekpaideysh.pdf>

αγόρια με την ενηλικίωσή τους ασχολούνταν με τις τέχνες και με το εμπόριο. Το πρωτοβάθμιο και το τριτοβάθμιο στάδιο ήταν υποχρεωτικό. Το τρίτο στάδιο το αναλάμβανε εξ ολοκλήρου η πολιτεία (Αρσένης, 2013).⁵

Στο δευτεροβάθμιο στάδιο συνέχισαν να διδάσκονται τα έργα του Ομήρου ενώ παράλληλα ξεκίνησαν και την μελέτη έργων του Ησιόδου, του Ηρόδοτου, του Ξενοφώντα και του Θουκυδίδη. Από ποιητές μελετούσαν τον Αλκαίο, τη Σαπφώ και τον Πίνδαρο. Η μελέτη των έργων ακολουθούσε μια συγκεκριμένη διαδικασία πρώτα ήταν η διόρθωση που αφορούσε την αντιπαράθεση του κειμένου του δασκάλου με αυτό του μαθητή⁶. Ακολουθούσε η ανάγνωση του κειμένου που ήταν ιδιαίτερα δύσκολη εφόσον οι λέξεις δεν είχαν κενά μεταξύ τους αλλά ούτε και τόνους. Στη συνέχεια ήταν η επεξήγηση, δηλαδή η φιλοσοφική ανάλυση του κειμένου και έφταναν στην κατάκτηση του ηθικού διδάγματος⁷. Μετά τα 18 τους χρόνια οι άνδρες ξεκινούσαν την στρατιωτική τους εκπαίδευση. Τον πρώτο χρόνο ήταν στην Αθήνα, έπειτα πήγαιναν στα σύνορα. Η στρατιωτική θητεία έγινε εθελοντική μετά την κυριαρχία της Μακεδονίας (Αρσένης, 2013).

Τα κορίτσια στην Αθήνα δεν πήγαιναν στο σχολείο αλλά είχαν κατ' οίκον εκπαίδευση. Η κατ' οίκον εκπαίδευσή τους αφορούσε κυρίως τις οικιακές ασχολίες. Απαραίτητες γνώσεις των γυναικών ήταν η υφαντική, η μοδιστρική και η μαγειρική (Κοπάδης, 2020).⁸

Η εκπαίδευση στη Σπάρτη

Η εκπαίδευση στην Σπάρτη ήταν υποχρεωτική και αφορούσε όλους τους πολίτες. Η στρατιωτική εκπαίδευση από πολλές πηγές χαρακτηρίστηκε ιδιαίτερα απαιτητική, ο λόγος ήταν η συνεχής ετοιμότητά τους σε περίπτωση πολέμου. Η σπαρτιατική αντίληψη ήταν ότι η προστασία της πατρίδας έπρεπε να αποτελεί κύριο και

⁵ Μπρισένιου Σ., Παππά Χ., « Η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα »
file:///C:/Users/User/Downloads/speakers_0041_1555_1_gr.pdf

⁶ Μπρισένιου Σ., Παππά Χ., « Η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα »
file:///C:/Users/User/Downloads/speakers_0041_1555_1_gr.pdf

⁷ Μνήμες ελληνισμού, « Η ανατροφή και η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία Ελλάδα »
<https://mnimesellinismou.com/arxaiotita/anatrofi-ekpaideysi>

αποκλειστικό μέλημα των πολιτών και να θυσιαστούν γι αυτήν. Σύμφωνα με τον ποιητή Τυρταίο, ο θάνατος, η αυτοθυσία για την πατρίδα είναι ένδειξη ηρωισμού.

Σε πολύ μικρή ηλικία τα αγόρια παρουσιάζονταν μπροστά στη Λέσχη, μια επιτροπή γερόντων που θα εξέταζε το παιδί αν είναι αρτιμελές. Η μητέρες ήταν υπεύθυνες για την ανατροφή των παιδιών μέχρι τα 7 τους χρόνια. Έπειτα τα αναλάμβανε το κράτος. Ο παιδονόμος ήταν ο επιβλέπων της εκπαίδευσής τους⁹. Οι νέοι χωρίζονταν σε ομάδες, τις λεγόμενες αγέλαι και σε υποομάδες, που ονομάζονταν βοῦαι. Υπεύθυνος κάθε ομάδας ήταν το πρώτο αγόρι που είχε την καλύτερη αντοχή και πειθαρχία και ονομαζόταν βουαγός.

Η αγωγή των νέων διαρκούσε 13 χρόνια και αποτελούταν από 3 κύκλους. Ο πρώτος είχε διάρκεια 4 χρόνια και αφορούσε την ενασχόληση των νέων με παιχνίδια. Σε αυτό το στάδιο τα παιδιά γύριζαν το βράδυ στο σπίτι τους. Ο δεύτερος κύκλος ξεκινούσε την ηλικία των 12 και η εκπαίδευση δυσκόλευε, πλέον τα παιδιά διέμεναν σε στρατόπεδα. Κοντά στην εφηβεία, ξεκινούσαν να παρακολουθούν και τελετές. Συνήθως οργανώνονταν αγώνες στο ιερό της Αρτέμιδος. Μια επίσης επώδυνη δοκιμασία ήταν οι γυμνοποδίες όπου οι νέοι έπρεπε να στέκονται στον ήλιο με γυμνά πόδια. Λίγο πριν την ηλικία των 12 οι νέοι περνούσαν τη δοκιμασία του διαμαστιγώσεως, όσοι κατόρθωναν να επιβιώσουν ανακηρύσσονταν βωμονϊκai. Τελευταία δοκιμασία ήταν αυτή της κρυπτείας όπου τα αγόρια έπρεπε να μείνουν μόνα τους για μία περίοδο, κλέβοντας κάθε βράδυ για να επιβιώσουν αλλά με την προϋπόθεση να μην συλληφθούν. Αν έφερναν εις πέρας αυτή τη δοκιμασία γινόντουσαν μέλη των ιππέων.¹⁰

Οι νέοι Σπαρτιάτες διδάσκονταν γραφή, ανάγνωση, αριθμητική και μουσική. Στο μάθημα της μουσικής ασχολιόντουσαν με την εκμάθηση στρατιωτικών ύμνων και παιάνων. Μετά την ηλικία των 18 διδάσκονταν τη χρήση όπλων. Η σπαρτιατική εκπαίδευση χαρακτηριζόταν από σκληραγώγηση. Οι νέοι πλένονταν με κρύο νερό, φορούσαν μόνο έναν απλό χιτώνα. Δεν φορούσαν παπούτσια και τρέφονταν απλά. Κοιμόντουσαν σε σκηνές ενώ ήταν απαγορευτική η ενασχόληση με χειρωνακτικές εργασίες, διότι τις θεωρούσαν «βάνανυση εργασία».

⁹ Μπρισένιου Σ., Παππά Χ., « Η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα »
file:///C:/Users/User/Downloads/speakers_0041_1555_1_gr.pdf

¹⁰ Μπρισένιου Σ., Παππά Χ., « Η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα »
file:///C:/Users/User/Downloads/speakers_0041_1555_1_gr.pdf

Σε αντίθεση με την Αθήνα, στη Σπάρτη και οι γυναίκες λάμβαναν εκπαίδευση. Ασχολούνταν με το χορό, το τραγούδι και τη μουσική. Η γυμναστική ήταν απαραίτητη διότι θεωρούσαν ότι αποτελούσε βασική προϋπόθεση για να γεννήσουν υγιή παιδιά. Έπαιρναν μέρος σε αγώνες, ντύνονταν απλά και μπορούσαν να συνυπάρχουν μαζί με τους άνδρες σε δημόσιους χώρους (Πλάτων, Πολιτεία, 452 c). Το ίδιο απλή ήταν και η διατροφή τους, που περιλάμβανε το μέλι και ζωμό και μέλι. Το μέλι μάλιστα αποτελούσε αποκλειστική τροφή την περίοδο των δοκιμασιών τους. Από την περίοδο τη συγκεκριμένη έχει απομείνει και η έκφραση που χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα, «λακωνικός», δηλαδή το άτομο που μιλάει με συντομία (Ζαφειρόπουλος, 2017).

Η εκπαίδευση στην Κρήτη

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Κρήτης δεν διέφερε πολύ από της Σπάρτης. Αποτελούνταν από τρεις κύκλους. Ο πρώτος αφορούσε μαθήματα γραφής, μουσικής και ζωγραφικής. Ο δεύτερος και ο τρίτος κύκλος ήταν για τις ηλικίες από την εφηβεία και μετά και αφορούσαν τη διδασκαλία μαθηματικών, αστρονομίας, αρχιτεκτονικής, συμβολογίας, ιατρικής και φαρμακολογίας. Πέρα από τα θεωρητικά μαθήματα μάθαιναν επίσης πολεμικούς χορούς όπως τον Πυρίχειο ενώ όφειλαν να γνωρίζουν τους νόμους για το λόγο αυτό τους μάθαιναν ως τραγούδια.¹¹

Η εκπαίδευση τον 3^ο και 2^ο αιώνα δεν διαφοροποιήθηκε πολύ από τους προηγούμενους αιώνες. Αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι προστέθηκαν νέες επιστήμες ενώ ο τρόπος διδασκαλίας και τα μέσα επίτευξής του εκσυγχρονίστηκαν (Κοπάδης, 2020).¹²

1.3 Η εκπαίδευση στα Βυζαντινά χρόνια

Το εκπαιδευτικό σύστημα την εποχή του Βυζαντίου χωριζόταν σε τρία είδη, πιο συγκεκριμένα στην κοσμική, εκκλησιαστική και μοναστική εκπαίδευση. Οι πρώτες δύο ήταν οργανωμένες ενώ η τρίτη παρεχόταν αποκλειστικά στα μοναστήρια. Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο είχε ως σκοπό την στελέχωση καταρτισμένων ανθρώπων που

¹¹ Παυλίδη Α., Παπαζαχαρίου Ρ., « Η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα » <http://users.sch.gr/agiosaki/joomlasite/images/pdf/ekpaideysh.pdf>

¹² Ψώρα Π., « Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα » <https://www.pedia.gr/edu/histg.html>.

θα καταλάμβαναν θέσεις στη διοίκηση ή στην εκκλησία. Η εκκλησία είχε αναλάβει το κόστος και την οργάνωση της εκπαίδευσης (Κοπάδης, 2020).

Στη στοιχειώδη τριετή εκπαίδευση που δεν ήταν υποχρεωτική, συμμετείχαν παιδιά άνω των 7 ετών. Το στάδιο αυτό της εκπαίδευσης ονομαζόταν « ιερά γράμματα ». Σε αυτό το στάδιο το άτομο είχε τη δυνατότητα να ασχοληθεί με κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου και μέσω αυτών να μάθει τόσο την αλφαβήτα, όσο και να διαβάζει και να γράφει λέξεις στο τέλος. Πέρα από αυτό συμπεριλαμβάνονταν η βυζαντινή μουσική, τα θρησκευτικά, το μάθημα της ιστορίας και αποστήθιση στίχων από τις ραψωδίες του Ομήρου αλλά και παραβολές από την Παλαιά και Καινή διαθήκη. Οι διδάσκοντες ήταν οι κληρικοί ή οι μοναχοί και δίδασκαν σε κάποιο μέρος στην εκκλησία ή στο μοναστήρι, υπήρχαν και ιδιωτικοί παιδαγωγοί που πήγαιναν στο σπίτι. Μόνο τα αγόρια πήγαιναν στο σχολείο και οικογενειών με κάποια οικονομική επιφάνεια και σε κάποιες περιπτώσεις και ένας μικρός αριθμός ορφανών παιδιών που φοιτούσαν δωρεάν (Κοπάδης, 2020)(Talbot Rice,2006) (Αρσένης,2013).

Στην μέση εκπαίδευση που άρχιζε κατά τα δέκα χρόνια του ατόμου, είχε διάρκεια τέσσερα με πέντε χρόνια. Τα μαθήματα που διδάσκονταν ήταν αρχαία ελληνικά, λογοτεχνία, ιστορία, φυσική, μουσική, γεωμετρία, αστρονομία και σημειογραφία. Τα παιδιά δεν φορούσαν κάποια συγκεκριμένη στολή αλλά τα συνηθισμένα τους ρούχα και έτρωγαν το μεσημεριανό τους στο σχολείο. Κάποια παιδιά έμεναν στο σχολείο ενώ αν οι καιρικές συνθήκες δεν το επέτρεπαν δεν πήγαιναν στο σχολείο οι μαθητές. Οι τιμωρίες ήταν συνηθισμένο φαινόμενο και συνήθως ασκούνταν από τους γονείς και ήταν κυρίως σωματική (Κοπάδης,2020)(Talbot Rice,2006)(Αρσένης,2013).

Τέλος, η ανώτατη εκπαίδευση ήταν βασική επιδίωξη του κράτους. Το 425 ο Θεοδόσιος ο Β' ίδρυσε το Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης. Τον 9^ο αιώνα οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου μεταφέρθηκαν στην αυλή του παλατιού της Μαγναύρας και ονομάστηκε « Πανδιδακτήριο της Μαγναύρας ». Αργότερα μετονομάστηκε σε «Οικουμενικό Διδασκαλείον». Άτομα που διέπρεψαν με την παρουσία τους και τις γνώσεις τους στο συγκεκριμένο ίδρυμα ήταν « ο Λέων ο μαθηματικός, ο Μέγας Φώτιος και ο Μιχαήλ Ψελλός. Έπαψε να λειτουργεί μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Τα μαθήματα που παρέχονταν ήταν «αρχαία ελληνικά, λογοτεχνία, λατινικά, ρητορική, φιλοσοφία και δίκαιο» (Κοπάδης, 2020)(Talbot Rice,2006).

Στα μέσα του 11^{ου} αιώνα ο Μιχαήλ Ψελλός έκανε μεταρρυθμίσεις που αφορούσαν την ίδρυση 2 νέων σχολών. Η πρώτη ήταν το « Διδασκαλείον των Νόμων » όπου από κει έβγαιναν άτομα που σχετίζονταν με την επιβολή του νόμου και τη διαχείριση κρατικών υποθέσεων. Η δεύτερη σχολή ήταν το « Γυμνάσιον », δηλαδή η φιλοσοφική σχολή της τότε εποχής, στη συγκεκριμένη σχολή διδάσκονταν όλες οι επιστήμες πλην της νομικής. Άλλες πανεπιστημιακές σχολές ιδρύθηκαν από το Βυζαντινό κράτος «στην Αλεξάνδρεια, τη Βηρυτό, την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τη Νίκαια και την Κωνσταντινούπολη» (Κοπάδης, 2020) (Talbot Rice,2006). Επίσης προστέθηκαν στα παραπάνω πανεπιστημιακά μαθήματα και η ιατρική και τα μαθηματικά. Τις γνώσεις τους τις εμπλούτιζαν μέσω των βιβλιοθηκών (Κοπάδης, 2020).

Η εκπαίδευση στην Βυζαντινή εποχή συνέβαλε στη «διατήρηση και διάδοση της Χριστιανικής και Ελληνικής ανθρωπιστικής παιδείας ». Εκείνη την εποχή αναδείχθηκαν άνθρωποι που παρείχαν τις απαραίτητες γνώσεις για να θεωρηθούν οι «Πατέρες της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας ».¹³

1.4 Η εκπαίδευση τα χρόνια της Τουρκοκρατίας

Το τέλος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ήρθε με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453 όπου και σήμανε το τέλος της πνευματικής δραστηριότητας. Μέχρι το τέλος του 16^{ου} αιώνα λειτουργούσαν πολύ λίγα σχολεία. Τα σχολεία ήταν 2 ειδών: το κατώτερο που παρέχονταν οι βασικές γνώσεις και το σχολείο μέσου επιπέδου, στο οποίο διδάσκονταν ελληνικά μαθήματα. Στο σχολείο των κοινών γραμμάτων όπως ονομάζονταν παρέχονταν ακόμα και από ένα συγγενή ή κάποιον άνθρωπο από το οικείο περιβάλλον της οικογένειας που κατείχε τις βασικές γνώσεις γραφής και ανάγνωσης. Στις ευκατάστατες οικογένειες υπήρχε και η δυνατότητα πρόσληψης οικοδιδασκάλου. Αυτή ήταν μια μέθοδος που την συναντούσαν σε ενετοκρατούμενες περιοχές όπως χωριά της Κρήτης και των Επτανήσων.

Τον αιώνα αυτόν λειτουργούσαν τα «κρυφά σχολεία», τα σχολεία αυτά λειτουργούσαν κρυφά τα βράδια συνήθως, είτε στα υπόγεια των εκκλησιών είτε σε κελιά των μοναστηριών και δίδασκαν κληρικοί και μοναχοί στα παιδιά βασικά μαθήματα. Η

¹³ Ψώρα Π., « Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα » <https://www.pedia.gr/edu/histg.html>.

Κωνσταντινούπολη αποτελούσε το θρησκευτικό και πνευματικό κέντρο του ελληνισμού, γι αυτό και κατά τον 17^ο αιώνα παρουσιάστηκε κάποια αλλαγή στον εκπαιδευτικό τομέα. Η Μεγάλη του Γένους Σχολή, πέρα από θεολογικά μαθήματα άρχισε να διδάσκει αρχαία ελληνικά, φυσική, μαθηματικά και φιλοσοφία. Όσοι από τους Έλληνες δεν είχαν τη δυνατότητα να μορφωθούν, υπήρχαν άλλοι Έλληνες που μετέδιδαν τις γνώσεις τους σ' αυτούς.

Σταδιακά μέσω της οικονομικής υποστήριξης της Εκκλησίας και των Ελλήνων του εξωτερικού, άρχισαν να ιδρύονται σχολεία. Στην πρώτη βαθμίδα διδάσκονταν η ανάγνωση, η γραφή και η αριθμητική. Βιβλία για το μάθημα αποτελούσαν το Ψαλτήρι, η Οκτώηχος και ο Απόστολος, στη συνέχεια εμφανίστηκαν τα αλφαβητάρια. Στην Οκτώηχο περιλαμβάνονταν τροπάρια ενώ στις πρώτες σελίδες του βιβλίου υπήρχαν η αλφαβήτα στην ελληνική και λατινική γλώσσα, το «Πάτερ ημών» και διάφοροι άλλοι θρησκευτικοί ύμνοι και ευχές. Μαθήματα όπως αρχαία ελληνικά, ρητορική, ηθική, γεωμετρία, φυσική, φιλοσοφία και θεολογία διδάσκονταν στα σχολεία που αποτελούσαν τη δεύτερη βαθμίδα και ονομάζονταν «Ελληνικά» (Κοπάδης, 2020).

Οι δάσκαλοι που δίδασκαν γραμματική και συντακτικό, έβαζαν τους μαθητές να μεταφέρουν τα κείμενα από την κοινή στα ελληνικά. Αυτό του είδους η άσκηση συναντήθηκε και στο Φιλολογικό Γυμνάσιο της Σμύρνης. Ο άνθρωπος που έπαιξε σημαντικό ρόλο την περίοδο εκείνη ήταν ο Αδαμάντιος Κοραΐς, ο οποίος ήθελε να επιμορφώσει θεολογικά το λαό. Η Ορθόδοξη εκκλησία εκείνο το διάστημα είχε αλλοιωθεί λόγω του Μοναχισμού αλλά και λόγω της γλωσσικής πενίας που χαρακτήριζε τότε ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού. Υποστήριζε ότι για να έρθει η πνευματική ανάπτυξη θα πρέπει να υπάρχει ένας γλωσσικός κώδικας. Για να επιτευχθεί λοιπόν, αυτό έπρεπε να υπάρχει η ομιλούμενη γλώσσα που θα απομακρυνόταν από οποιαδήποτε ξένη επίδραση. Η γλώσσα αυτή που διαμορφώθηκε ονομάστηκε καθαρεύουσα, όπου από τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα χρησιμοποιούταν γραπτά. Στην Κωνσταντινούπολη λειτουργούσαν ακόμα, η Ελληνική Ιατρική Ακαδημία, η Πατριαρχική Μουσική Σχολή, η Εμπορική Σχολή της Χάλκης και η Θεολογική Σχολή, ιδρύθηκαν κι άλλες σχολές σε περιοχές της κατακτημένης Ελλάδας. Εκείνη την περίοδο έχουμε την εμφάνιση του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.

Τα σχολεία την συγκεκριμένη περίοδο είχαν ιδρυθεί σε αστικά κέντρα από τοπικά σωματεία και εμπόρους που θα τα ενίσχυαν οικονομικά. Τα μαθήματα που

διδάσκονταν την περίοδο του Νεοελληνικού Διαφωτισμού όπως τα μαθηματικά και η ηλιοκεντρική θεωρία, θεωρούνταν αρκετά προοδευτικά σε αντίθεση με το κατεστημένο της εποχής. Σύγκρουση ιδεολογιών προκλήθηκε μεταξύ των οπαδών του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και αυτών της Εκκλησιαστικής συντήρησης. Η προσπάθεια αυτή αποτελούσε και τα θεμέλια για την προετοιμασία του Ελληνικού έθνους για την μετέπειτα Ελληνική Επανάσταση και την ανεξαρτησία των Ελλήνων. Σε αυτόν τον αγώνα συμμετείχαν κληρικοί, μορφωμένοι δάσκαλοι και αρκετοί Έλληνες που ζούσαν στο εξωτερικό και ήταν επηρεασμένοι από τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Στο διάστημα αυτό υπήρξε σημαντική συγγραφική δραστηριότητα, που συντέλεσε στην προσπάθεια για την αναγέννηση του Ελληνισμού τόσο πνευματικά όσο και εθνικά (Κοπάδης, 2020).

Μερικά από τα σχολεία που ξεκίνησαν να λειτουργούν εκείνη την εποχή ήταν η Ευαγγελική σχολή Σμύρνης που λειτούργησε από το 1733 μέχρι που έκλεισε με την καταστροφή της Σμύρνης το 1922. Η Καπλάνειος σχολή στα Ιωάννινα που ξεκίνησε να λειτουργεί το 1797 ώσπου κήκε το 1821. Στην ίδια περιοχή λειτούργησε το 1676 και η Σχολή Εμμανουήλ Γκιούμα ενώ στα μέσα του 17ου αιώνα στην περιοχή της Καστοριάς λειτούργησε η Σχολή Κυριτζή (Αρσένης,2013).

1.5 Η εκπαίδευση την εποχή του Καποδίστρια (1828-1831)

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, που διατέλεσε Κυβερνήτης του ελληνικού έθνους μετά την απελευθέρωση του από τους Τούρκους, ίδρυσε το 1829 το Ορφανοτροφείο της Αίγινας, για τα παιδιά που μετά τον πόλεμο έμειναν ορφανά, υπήρχαν και τα χειροτεχνεία όπου αποτελούσαν εργαστήρια για διάφορες τέχνες για τους αδύναμους μαθητές. Στο Ορφανοτροφείο ενσωματώθηκε και το Πρότυπο σχολείο όπου από εκεί έβγαιναν όσοι θα δίδασκαν στα αλληλοδιδασκτικά τις μεγαλύτερες τάξεις. Για όσους ήθελαν να σπουδάσουν περαιτέρω υπήρχε το Κεντρικό σχολείο που λειτούργησε από το 1830 μέχρι το 1834 στην Αίγινα. Σχολεία λειτουργούσαν επίσης, στις εξής πόλεις και νησιά, στην Αθήνα, στο Ναύπλιο, στη Σύρο και στην Ύδρα. Ίδρυσε την περίοδο της θητείας του το « Κεντρικό Στρατιωτικό Σχολείο των Ευελπίδων» στο Ναύπλιο, την «Γεωργική σχολή » στην Αργολίδα και το «Εκκλησιαστικό σχολείο» στον Πόρο. Οι σχολές αυτές ενίσχυαν τις απόψεις του σχετικά με την κατάκτηση της επαγγελματικής

κατάρτισης αλλά και της εκκλησιαστικής και στρατιωτικής εκπαίδευσης. Ο Καποδίστριας επιδίωκε η στοιχειώδης εκπαίδευση να καταστεί υποχρεωτική (Κοπάδης, 2020).¹⁴

Ο Ιωάννης Καποδίστριας είχε προβλέψει για τις υλικοτεχνικές ανάγκες των σχολείων και για τα διατάγματα που αφορούσαν την ομαλή λειτουργία των σχολείων. Όλα αυτά τα έκανε σε συνεργασία με την Επιτροπή που ήταν υπεύθυνη για θέματα της εκπαίδευσης. Επιπλέον, ήθελε να ιδρύσει Πανεπιστήμιο, παρ' όλα αυτά τα οικονομικά του κράτους, η έλλειψη προσωπικού και ο ξαφνικός θάνατός του ήταν μερικοί από τους λόγους που δεν κατάφερε να υλοποιήσει τα σχέδιά του (Κοπάδης, 2020).¹⁵

Στις τελευταίες δεκαετίες του 18^{ου} αιώνα υπήρξε η ανάγκη για την παροχή δωρεάν εκπαίδευσης χωρίς διακρίσεις. Η ιδέα ξεκίνησε στην Αγγλία όπου η εκπαίδευση θα παρεχόταν μέσω εθελοντικής εργασίας και το κράτος δεν θα επιβαρυνόταν οικονομικά. Η ιδέα αυτή έγινε πράξη και αναπτύχθηκε η αλληλοδιδασκτική μέθοδος. Η μέθοδος αυτή δεν απαιτούσε συγκεκριμένο χώρο διδασκαλίας, αριθμό εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων. Οι καλύτεροι μαθητές αναλάμβαναν τον ρόλο των εκπαιδευτών και υπήρχε απεριόριστος αριθμός συμμετεχόντων. Ο ρόλος του δασκάλου ήταν να παρακολουθεί και να συμβουλεύει τους μαθητές που εκπαίδευαν τους αρχάριους. Δεν φοιτούσαν σε συγκεκριμένη τάξη, ίσα ίσα οι αποδόσεις τους σε κάθε μάθημα όπως η γραφή, η αριθμητική, η ανάγνωση και άλλα μαθήματα καθόριζαν και το επίπεδο προόδου τους (Κοντονή, 1997).

Λόγιοι άνθρωποι της εποχής όπως ο Κωνσταντίνος Κούμας, ο Στέφανος Κομμητάς και άλλοι υιοθέτησαν την αλληλοδιδασκτική μέθοδο. Πρώτος απ' όλους την εφάρμοσε ο Γεώργιος Κλεόβουλος, έφτιαξε εγχειρίδιο για τη νέα μέθοδο. Τα πρώτα σχολεία στα οποία εφαρμόστηκε η αλληλοδιδασκτική ήταν αυτά των Ιονίων νήσων και στην Μάνη (Κοντονή, 1997).

Ο Αδαμάντιος Κοραής ήταν από τους μεγαλύτερους υποστηρικτές της αλληλοδιδασκτικής μεθόδου διότι θεωρούσε ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα όφειλε να ανεξαρτοποιηθεί από την εκκλησιαστική παιδεία. Το 1823 στο Άστρος Αρκαδίας διεξήχθη η Β' Εθνοσυνέλευση και αναγνωρίστηκε επίσημα με νόμο η

¹⁴ Ψώρα Π., « Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα » <https://www.pedia.gr/edu/histg.html>.

¹⁵ Κυπριανός Π., « Η εκπαίδευση στον μακρύ 19^ο αιώνα » https://ecourse.uoi.gr/pluginfile.php/98923/mod_resource/content/pdf

εφαρμογή της αλληλοδιδασκτικής μεθόδου. Για να εξοικειωθούν οι δάσκαλοι με τη μέθοδο ιδρύθηκε διδασκαλείο στο Άργος. Το επόμενο διάστημα μετά από τη δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια και την έλευση του βασιλιά Όθωνα και των απεσταλμένων του, η αλληλοδιδασκτική μέθοδος λογοκρίθηκε. Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος ύστερα από πολλές τροποποιήσεις, καταργήθηκε το 1880 (Κοντονή, 1997).

1.6 Η εκπαίδευση την εποχή του Όθωνα (1833-1863)

Την περίοδο κατά την οποία ο Όθωνας βρισκόταν στην Ελλάδα, έδωσε εντολή στα μέλη της Αντιβασιλείας να εκδώσουν διατάγματα που αφορούσαν τόσο την ίδρυση δημοτικών σχολείων σ' όλους τους δήμους και θα είχαν διάρκεια 6 χρόνων και θα ήταν υποχρεωτική ξεκινώντας από την ηλικία των 6, όσο και την ίδρυση Ελληνικών σχολείων πλέον στις επαρχίες με διάρκεια 3 χρόνων φοίτησης και γυμνασίων που θα στεγάζονταν στο κέντρο κάθε νομού και θα διαρκούσε 4 χρόνια (Κοπάδης, 2020). Σκοπός της βασικής εκπαίδευσης ήταν οι νέοι να καλλιεργήσουν βασικές δεξιότητες και αξίες όπως ο σεβασμός, οι μνήμες του παρελθόντος, η αρετή (Παπαγεωργίου). Μέρος της βασικής εκπαίδευσης ήταν η γυμναστική και ενασχόληση με την καλλιέργεια κήπων και χωραφιών. Μάλιστα, τα νέα κορίτσια εκπαιδεύονταν στο κέντημα. Αν υπήρχε η δυνατότητα από πλευράς οικονομικών να λειτουργούν σχολεία θηλέων και αρρένων ιδρύονταν, η διοίκηση δε των θηλέων σχολείων έπρεπε απαραίτητα να γίνεται από γυναίκες (άρθρο 58) (Maurer). Τη διοίκηση όλων των δημοτικών σχολείων την είχε ο « Γενικός Επιθεωρητής ».

Το Φεβρουάριο του 1834 ψηφίστηκε Βασιλικό Διάταγμα, συνώνυμο του γαλλικού νόμου « Guizot », η εκπαίδευση στην Ελλάδα αφορούσε όλους τους πολίτες και δόθηκε και το βήμα για την δωρεάν εκπαίδευση . Το εκπαιδευτικό σύστημα με αυτό τον τρόπο αποτελούταν από τη βασική υποχρεωτική εκπαίδευση και δύο επόμενες εναλλακτικές για όποιον ήθελε να συνεχίσει περαιτέρω, η δομή αυτή του εκπαιδευτικού συστήματος που υιοθέτησε η Ελλάδα ήταν επηρεασμένη από το Βαυαρικό αντίστοιχα εκπαιδευτικό σύστημα (Κοπάδης, 2020). Τα έξοδα για το δημοτικό σχολείο ήταν στη διαχείριση των δήμων ενώ για τα Ελληνικά σχολεία και τα γυμνάσιο το κράτος. Μετέπειτα ιδρύθηκε (1834) και το Διδασκαλείο στο οποίο εκπαιδεύονταν οι δάσκαλοι. Η διάρκεια φοίτησής τους ήταν τα 2 έτη. Το 1855 ωστόσο, αποφασίστηκε οι δάσκαλοι να είναι απόφοιτοι του Πανεπιστημίου που ιδρύθηκε το 1837 (Κοπάδης, 2020).

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών που αρχικά ήταν επιδίωξη του Ιωάννη Καποδίστρια αλλά λόγω της δολοφονίας του δεν κατάφερε να το ολοκληρώσει, το ίδρυσε το 1837 τελικά ο Όθωνας. Το Πανεπιστήμιο Αθηνών αποτέλεσε εκείνη την εποχή το Πρώτο Πανεπιστήμιο στην Ανατολική Μεσόγειο. Το αρχικό όνομα ήταν Οθώνιον Πανεπιστήμιον λόγω του ότι ιδρύθηκε από τον Όθωνα μετέπειτα όμως μετονομάστηκε σε Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Εκεί διδάσκονταν μαθήματα για τις σχολές της Θεολογίας, της Νομικής, της Ιατρικής και τις σχολές Τεχνών που περιλάμβαναν τομείς των εφαρμοσμένων επιστημών και των μαθηματικών, μετέπειτα το τμήμα αυτό χωρίστηκε στα δύο (1904), το τμήμα των επιστημών περιλάμβανε πλέον σχολές φυσικής, μαθηματικών και φαρμακευτικής και λίγο αργότερα (1919) προστέθηκε και η Χημεία (Δασκαλάκης, 2017).¹⁶

Επιπλέον, στο διάστημα που ο Όθωνας βρισκόταν στην Ελλάδα, τα αλληλοδιδασκτικά σχολεία από την περίοδο του Καποδίστρια άρχισαν να ξαναλειτουργούν, διορίστηκαν νέοι δάσκαλοι, ενώ έγιναν και κάποιες αλλαγές ως προς τη λειτουργία του Ορφανοτροφείου και της Βιβλιοθήκης της Αίγινας. Ένα επίσης, σημαντικό βήμα ήταν η ίδρυση Αρχαιολογικής υπηρεσίας (Κοπάδης, 2020).

Στην πόλη του Ναυπλίου όπου ζούσαν πολλοί Βαυαροί ιδρύθηκε η Γερμανική σχολή το 1834. Ιδέα του στρατιωτικού ιερέα Βάινζιρλ. Ωστόσο, λόγω του ότι τη διοίκηση την είχε αναλάβει κάποιος που ήταν αρνητής του καθολοκισμού, πολλές οικογένειες Βαυαρών δεν έστελναν τα παιδιά τους σε αυτή τη σχολή ως αντίδραση (Maurer).

Στα χρόνια του Όθωνα το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας βασίστηκε στα γερμανικά πρότυπα. Δόθηκε η δυνατότητα να μορφωθεί μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων και να δημιουργηθεί ένα νέο πλέγμα λόγιων και γενικότερα μορφωμένων νέων. Το 1869 ιδρύθηκε στην Αθήνα από τον Σούτσο και τον Μαυροκορδάτο, « ο Σύλλογος προς διάδοση των ελληνικών γραμμάτων » βασική στοχοθεσία ήταν οι επενδύσεις με σκοπό την ίδρυση σχολείων, την παροχή υποτροφιών. Ένας επίσης αξιόλογος σύλλογος στην ίδια περίοδο ήταν « ο Σύλλογος κυριών της γυναικείας εκπαίδευσως » που σκοπός ήταν να υποστηρίξει την μαθητεία και γενικότερα την πνευματική του καλλιέργεια (Αρσένης, 2013).

¹⁶ 2^ο Λύκειο Λάρισας, « Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα »
http://2lyklaris.lar.sch.gr/autosch/joomla15/images/pdf_files/201314/arsenis_bcl_atetr.pdf

1.7 Η εκπαίδευση από το 1880 μέχρι σήμερα

Το διάστημα μεταξύ 1880 μέχρι και το σήμερα, χωρίζεται σε δύο ημιπεριόδους για τις αποφάσεις που αφορούσαν το εκπαιδευτικό σύστημα, αυτή που ξεκινάει από το 1880 μέχρι και τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο και η δεύτερη από το 1950 μέχρι και σήμερα (Δασκαλάκης, 2017).

Ως προς την πρώτη ημιπερίοδο, στην εκπαίδευση παρατηρούνται πρώτον η ανάγκη να αυξηθεί η υποχρεωτική φοίτηση στο σχολείο στα 6 χρόνια, επίσης, να σημειωθεί ότι μέχρι το 1929 ήταν ενιαία η υποχρεωτική εκπαίδευση. Δεύτερον, στο γυμνάσιο θα έπρεπε να φοιτούν πλέον μόνο οι επίλεκτοι, όπως επίσης και το γεγονός ότι από το 1890 οι φοιτητές ξεπερνούσαν κατά πολύ τις προσδοκίες των ειδικών και έπρεπε να μειωθούν, επρόκειτο για το λεγόμενο φαινόμενο της υπερεκπαίδευσης και ημιμάθειας (Δασκαλάκης, 2017).¹⁷ Το 1913, η δημοτική εκπαίδευση έγινε υποχρεωτική. Το 1923 ιδρύθηκε το Μαράσλειο Διδασκαλείο στο οποίο θα εκπαιδεύονταν για 2 χρόνια όσοι δάσκαλοι θα λάμβαναν θέσεις σε Διδασκαλεία (Δασκαλάκης, 2017).

Από το 1929 όσοι αποφοιτούσαν από το δημοτικό μπορούσαν να περάσουν σε επαγγελματικές σχολές χωρίς εξετάσεις, αντιθέτως η είσοδος στο γυμνάσιο γινόταν με εξετάσεις. Ωστόσο, αυτές οι μεταρρυθμίσεις διακόπηκαν κατά τη διδακτορία του Μεταξά (Κοπάδης, 2020). Ο Μεταξάς μετέτρεψε το δημοτικό σε τετρατάξιο και το γυμνάσιο σε οχτάξιο που χωριζόταν σε 2 κύκλους. Ο πρώτος που ήταν και ο κατώτερος είχε διάρκεια 6 χρόνων ενώ ο δεύτερος 2 χρόνια και αποτελούσε τον ανώτερο κύκλο. Με βάση αυτή την μεταρρύθμιση τα πιο χαμηλά κοινωνικά στρώματα είχε πλέον λιγότερες πιθανότητες φοίτησης (Δασκαλάκης, 2017).

Όσον αφορά τη δεύτερη ημιπερίοδο το Ελληνικό κράτος εισήγαγε την Ελληνική γλώσσα στις πρώτες τέσσερις τάξεις του δημοτικού ενώ στις δύο τελευταίες θα διδάσκονταν και η Ελληνική και η Καθαρεύουσα, η εννιάχρονη δωρεάν φοίτηση έγινε υποχρεωτική και ίδρυσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Κοπάδης, 2020) (Δασκαλάκης, 2017). Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας πλέον αποτελείται από τις βαθμίδες: την Πρωτοβάθμια, τη Δευτεροβάθμια και την Τριτοβάθμια.

¹⁷ 2^ο Λύκειο Λάρισας, « Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα »
http://2lyklaris.lar.sch.gr/autosch/joomla15/images/pdf_files/201314/arsenis_bcl_atetr.pdf

Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση αφορά το δημοτικό σχολείο (ταξινόμηση ISCED1) ενώ πρωτότερα υπάρχει και η υποχρεωτική φοίτηση στο προνήπιο και το νηπιαγωγείο (ταξινόμηση ISCED0I). Η φοίτηση στη συγκεκριμένη βαθμίδα μπορεί να γίνει είτε μέσω δημόσιων ή ιδιωτικών σχολείων. Το δημοτικό περιλαμβάνει 6 τάξεις και ξεκινάει στα 6 χρόνια του παιδιού. Η Δευτεροβάθμια εκπαίδευση χωρίζεται στην κατώτερη δευτεροβάθμια όπου εντάσσονται το ημερήσιο και εσπερινό γυμνάσιο (ISCED2) και στην ανώτερη που αφορά το ημερήσιο, εσπερινό, επαγγελματικό λύκειο και τις σχολές επαγγελματικής κατάρτισης (ISCED3).

Η Τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η τελευταία βαθμίδα εκπαίδευσης και αφορά τα Πανεπιστήμια (ISCED5). Αυτή η βαθμίδα εκπαίδευσης χωρίζεται σε 3 κύκλους. Ο πρώτος είναι ο προπτυχιακός (διάρκειας 8 έως 12 εξαμήνων), ύστερα το μεταπτυχιακό (master) και τέλος το διδακτορικό (PhD). Εκτός από τα Πανεπιστήμια υπάρχουν και μη πανεπιστημιακές σχολές με συγκεκριμένα κριτήρια εισαγωγής όπως οι Εκκλησιαστικές σχολές, οι Ανώτερες σχολές Υπαξιωματικών και Αξιωματικών και Σωμάτων Ασφαλείας, οι τουριστικές σχολές και οι Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού¹⁸. Το 1978, η είσοδος στα Πανεπιστήμια γινόταν μέσω εξετάσεων από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στις δύο τελευταίες τάξεις της δευτεροβάθμιας οι μαθητές επέλεγαν μαθήματα που συγκαταλέγονταν σε αυτά του κορμού και τα επιλογής. Το 1893 έπαψαν οι εξετάσεις στη Δευτέρα λυκείου και υιοθετήθηκε το σύστημα των δεσμών (Κοπάδης, 2020).

Οι μεταρρυθμίσεις του 1997, είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία Ενιαίου Λυκείου, ολοήμερο νηπιαγωγείο και δημοτικό, διορισμό εκπαιδευτικών μέσω διαγωνισμών, ΑΣΕΠ (Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού) και αξιολόγηση αυτών και του διδακτικού τους έργου. Μέχρι την πρώτη λυκείου υπήρχε η γενική παιδεία ενώ τα 2 επόμενα χρόνια οι μαθητές χωριζόντουσαν σε κατευθύνσεις όπως θεωρητική, θετική, τεχνολογική. Η εισαγωγή στα Πανεπιστήμια γινόταν μέσω Πανελλήνιων εξετάσεων στο τέλος της τρίτης λυκείου διαδικασία που ακολουθείτε μέχρι και σήμερα (Δασκαλάκης, 2017).

Το δημοτικό και το γυμνάσιο ανήκουν στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Σκοπός κάθε βαθμίδας είναι να διαμορφώσει ολοκληρωμένες προσωπικότητες, με αξίες, ιδανικά και

¹⁸ Eurydice, « Οργάνωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και της δομής του » (2023). <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-toy-ekpaideytikoy-systimatos-kai-tis-domis-toy>

μετάδοση γνώσεων γενικού και επιστημονικού περιεχομένου πάντοτε συνυφασμένο με την ηλικία των μαθητών (Αρσένης,2013). Η Ελλάδα δίνει τη δυνατότητα παραμονής των μαθητών στο σχολείο πέρα του βασικού ωραρίου με τη λειτουργία του Ολοήμερου δημοτικού σχολείου με σκοπό να διευκολυνθούν οι εργαζόμενοι γονείς των μαθητών αλλά να ενισχυθούν και οι μαθητές που εμφανίζουν μαθησιακές δυσκολίες. Στις 2 πρώτες βαθμίδες εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια – δευτεροβάθμια) λειτουργούν και τα Ειδικά σχολεία και τμήματα ένταξης για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση πέρα από το τυπικό γυμνάσιο – λύκειο, λειτουργούν πειραματικά, πρότυπα , μουσικά σχολεία, καλλιτεχνικά, εκκλησιαστικά γυμνάσια. Υπάρχουν επιπρόσθετα και μειονοτικά σχολεία για φοιτούν μαθητές μουσουλμανικής μειονότητας και διαπολιτισμικά ώστε να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες αλλοδαπών παιδιών (Ηλιοπούλου, Ηλιοπούλου, Γιούλης, 2016). Για να προαχθεί κάποιος στην επόμενη τάξη θα πρέπει να δώσει στο τέλος της σχολικής χρονιάς (μήνα Ιούνιο) προαγωγικές εξετάσεις σε 4 βασικά μαθήματα: γλώσσα-λογοτεχνία, αρχαία ελληνικά, μαθηματικά και φυσική. Αν κάποιος επιθυμεί να ολοκληρώσει τη φοίτησή του στο γυμνάσιο μπορεί να πάρει το Απολυτήριο Γυμνασίου, οι υπόλοιποι επιλέγουν το λύκειο που επιθυμούν για να ολοκληρώσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το Γενικό Λύκειο έχει 3 τάξεις : στην πρώτη λυκείου δεν υπάρχει κάποιος διαχωρισμός μεταξύ των μαθητών, όλοι παρακολουθούν μαθήματα γενικής παιδείας. Στη δεύτερα και στην τρίτη λυκείου οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες προσανατολισμού. Πέρα από τα μαθήματα γενικής παιδείας υπάρχουν 4 ομάδες προσανατολισμού.

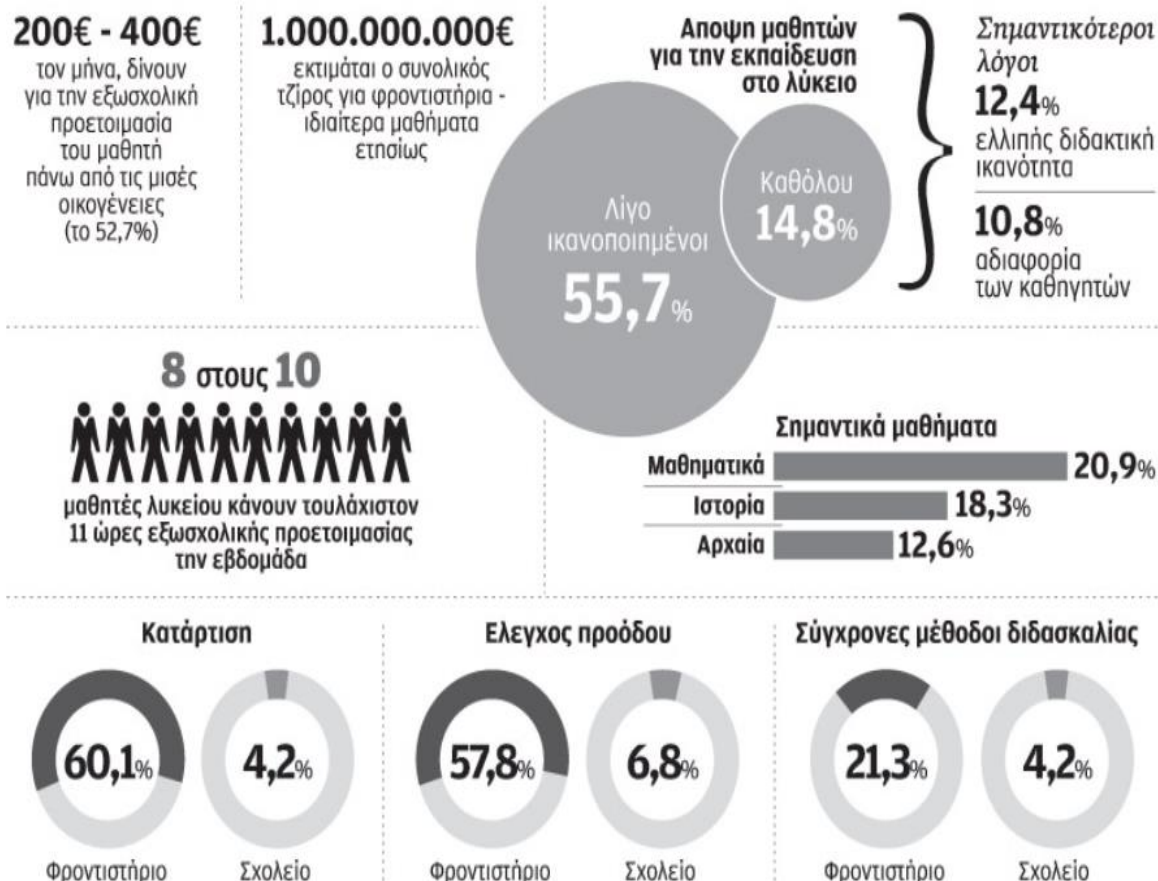
Η πρώτη είναι η ομάδα προσανατολισμού ανθρωπιστικών σπουδών που αφορά σχολές νομικών, ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών. Τα εξεταζόμενα μαθήματα αυτής της ομάδας είναι η νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία, τα αρχαία ελληνικά, η ιστορία και τα λατινικά. Η δεύτερη ομάδα προσανατολισμού είναι των θετικών σπουδών και αφορά σχολές θετικών και τεχνολογικών επιστημών. Τα εξεταζόμενα μαθήματα είναι η νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία (κοινό μάθημα για όλες τις ομάδες), η χημεία, η φυσική και τα μαθηματικά. Η τρίτη ομάδα προσανατολισμού αφορά σπουδές σε ιατρικά παραϊατρικά επαγγέλματα και απαιτεί εξέταση στα παρακάτω μαθήματα: νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία, η χημεία, η φυσική και η βιολογία. Τελευταία ομάδα προσανατολισμού είναι των οικονομικών σπουδών και πληροφορικής. Οι μαθητές σε αυτή την ομάδα εξετάζονται σε νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία, στην πληροφορική, στα μαθηματικά και στην οικονομία.

Για την ικανοποιητική απόδοση των μαθητών, η ύπαρξη ιδιωτικών φροντιστηρίων ενισχυτικής διδασκαλίας υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική στο λύκειο. Λόγω των πολυάριθμων τμημάτων των ημερήσιων λυκείων, οι μαθητές τα απογεύματα πηγαίνουν στα φροντιστήρια για να επαναληφθεί η διδασκαλία θεωρίας αλλά και για περαιτέρω εξάσκηση και εμβάθυνση στα προς εξέταση πανελλαδικώς μαθήματα. Τα φροντιστήρια αποτελούν μέρος της παραπαιδείας ωστόσο είναι η βασική επιλογή των μαθητών ώστε να έχουν μια πιο σίγουρη επιτυχία στις πανελλήνιες και να περάσουν στη σχολή επιλογής τους.

Τα εσπερινά λύκεια είναι τετραετής φοίτησης και αποτελούν μια δεύτερη ευκαιρία για όσους αναγκάστηκαν ή δεν ήθελαν να συνεχίσουν στο λύκειο στα εφηβικά τους χρόνια. Υπάρχουν επίσης και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια(Τ.Ε.Ε) που ανήκουν στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επιπρόσθετα η ύπαρξη των Τ.Ε.Ε. μαθητείας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού συμβάλλει στην απόκτηση γενικών και εξειδικευμένων γνώσεων σε συγκεκριμένους τομείς. Παρέχονται μαθήματα για απόκτηση ειδίκευσης σε σπουδές « κομμωτικής- αισθητικής, μηχανολογίας, πληροφορικής, κατασκευών, ηλεκτρολογίας, γεωπονίας, κλωστοϋφαντουργίας». Με την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος, οι μαθητευόμενοι μπορούν να πάρουν άδεια ασκήσεως και να συνεχίσουν στο επόμενο επίπεδο των Ι.Ε.Κ (Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης).

Στο Διάγραμμα 1.1 επιβεβαιώνονται και οι λόγοι για τους οποίους οι οικογένειες στρέφονται στην επιλογή φροντιστηρίου για την περαιτέρω ενίσχυση των μαθητών στα μαθήματα του λυκείου. Η ποιότητα της παρεχόμενης από τα φροντιστήρια εκπαίδευσης έχει ανοδική τάση. Το σχολείο υστερεί τόσο στην ποιότητα τόσο των γνώσεων αλλά και των μεθόδων διδασκαλίας, γεγονός που ωθεί τις οικογένειες να εγγράψουν τα παιδιά τους στο φροντιστήριο για μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας.

Όσον αφορά την Τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην Ελλάδα υπάρχουν τα δημόσια Πανεπιστήμια με μια πληθώρα επιστημονικών πεδίων. Πέρα από το Πανεπιστήμιο, υπάρχουν Πολυτεχνεία, η Ανώτατη σχολή Καλών Τεχνών και το Ανοικτό πανεπιστήμιο. Στις περισσότερες περιοχές και νησιά της χώρας λειτουργούν πανεπιστήμια.

Πηγή: <https://www.kathimerini.gr/society/863447/giati-oi-mathites-strefontai-sto-frontistirio/>

Διάγραμμα 1.1

Διερεύνηση κριτηρίων επιλογής φροντιστηρίων

Η είσοδος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γίνεται μέσω των πανελλήνιων εξετάσεων που διεξάγονται κάθε Ιούνιο για τους μαθητές της Γ' Λυκείου. Απαραίτητη προϋπόθεση πέρα από τη βαθμολογία από τις πανελλήνιες εξετάσεις έχει και η κατοχή απολυτήριου τίτλου από το λύκειο. Το κάθε πανεπιστήμιο καθορίζει κάθε χρόνο πόσους φοιτητές θα δεχθεί. Η φοίτηση είναι από 4 μέχρι και 6 χρόνια ανάλογα τη σχολή. Το κάθε ακαδημαϊκό έτος χωρίζεται σε 2 εξάμηνα, το χειμερινό που ξεκινάει τον Οκτώβριο και λήγει με τις εξετάσεις τον Φεβρουάριο και το εαρινό εξάμηνο ξεκινάει από το Μάρτιο και λήγει τον Ιούλιο. Τα μαθήματα εκτελούνται μέσα σε χρονικό περιθώριο 13 εβδομάδων ενώ οι εξετάσεις περίπου σε 2 με 3 εβδομάδες ανάλογα τις απαιτήσεις των μαθημάτων και του όγκου των μαθητών. Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) δίνει τη δυνατότητα για εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Άρχισε τη λειτουργία του το 1998 και η έδρα του βρίσκεται στην Πάτρα. Διαθέτει και προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

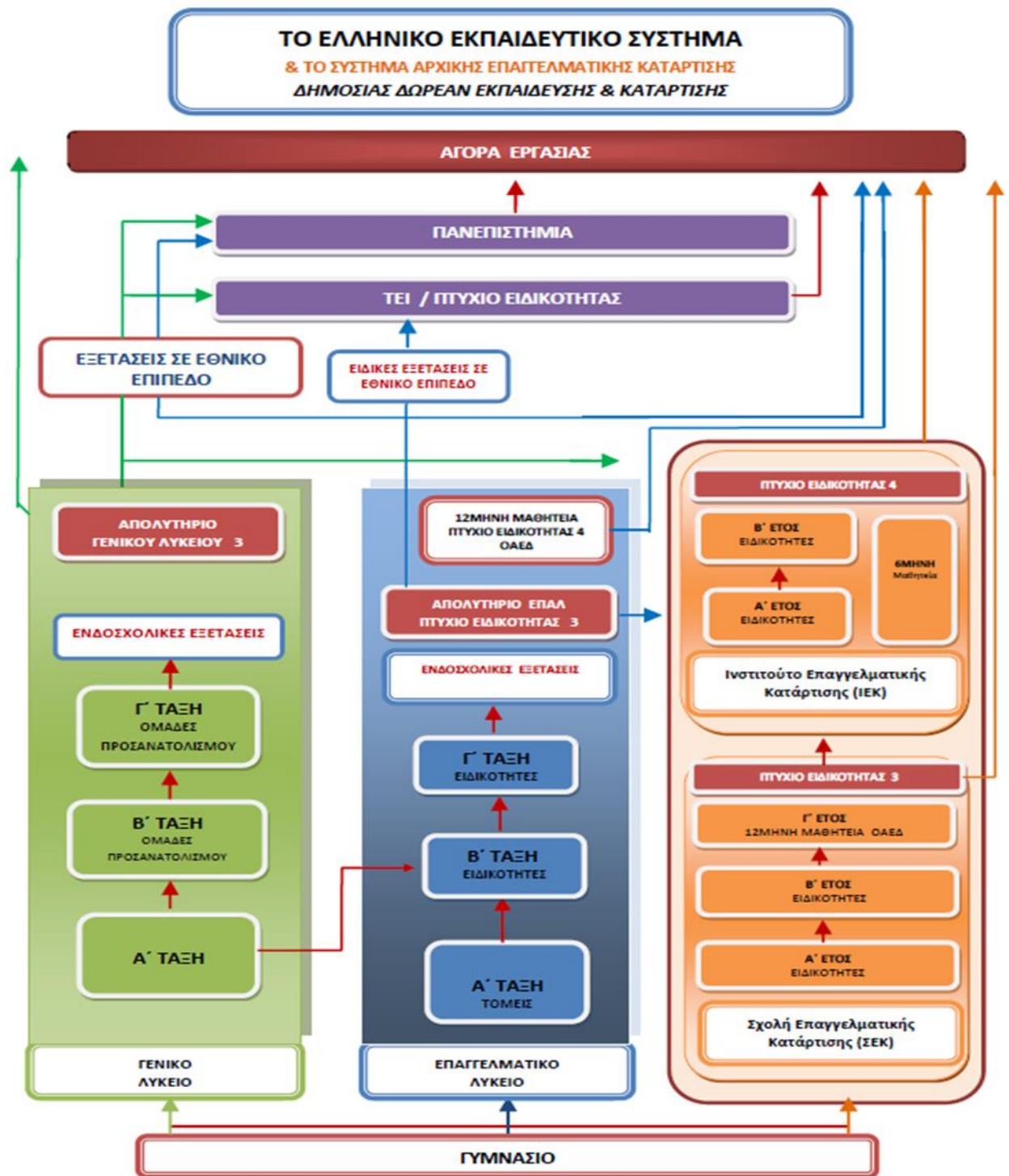
Τα μεταπτυχιακά προγράμματα στην Ελλάδα πραγματοποιούνται πλέον είτε δια ζώσης είτε εξ αποστάσεως είτε υβριδικά. Κάθε πανεπιστήμιο ανακοινώνει είτε στο χειμερινό είτε στο εαρινό εξάμηνο μεταπτυχιακά προγράμματα διάρκειας 1,5 μέχρι 2 χρόνων. Η επιλογή των πτυχιούχων γίνεται συνήθως μέσα από κατάθεση δικαιολογητικών συμπεριλαμβανομένου και του πτυχίου και σίγουρα μιας ξένης γλώσσας σε επίπεδο B2. Κάποιοι συγκεκριμένοι μεταπτυχιακοί τίτλοι απαιτούν και την διεξαγωγή εξετάσεων σε μαθήματα παραπλήσιου ενδιαφέροντος με το μεταπτυχιακό. Ύστερα από αυτή τη διαδικασία οι υποψήφιοι περνούν από συνέντευξη για να γίνει η τελική διαλογή.

Το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών οδηγεί στην απόκτηση Διδακτορικού διπλώματος. Απαραίτητη προϋπόθεση παρακολούθησης του αποτελεί ο μεταπτυχιακός τίτλος. Το κάθε τμήμα καθορίζει ξεχωριστά τα κριτήρια επιλογής των υποψήφιων ενώ η διάρκειά του κυμαίνεται από 3 μέχρι 6 έτη.¹⁹ Σκοπός του διδακτορικού είναι η διερεύνηση ενός ερωτήματος που ενδιαφέρει τον υποψήφιο και που συνάδει με το αντικείμενο του διδακτορικού.²⁰

Το Διάγραμμα 1.2 διευκολύνει στην κατανόηση του διαχωρισμού του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Στο παρόν διάγραμμα αναγράφονται οι 2 τελευταίες βαθμίδες εκπαίδευσης, η δευτεροβάθμια και η τριτοβάθμια. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση όπως έχει ήδη αναλυθεί περιλαμβάνει το γυμνάσιο και το λύκειο. Στο γενικό λύκειο ωστόσο, οι μαθητές μετά το τέλος της πρώτης τάξης του λυκείου επιλέγουν ομάδες προσανατολισμού με βάση τις προοπτικές εργασίας που τους προσφέρουν τα μαθήματα που επιλέγουν να παρακολουθήσουν και στο τέλος της τρίτης λυκείου να εξεταστούν πανελλαδικώς. Σε παρόμοια επίπεδα κινείται και το επαγγελματικό λύκειο προσφέροντας μια σειρά από μαθήματα με βάση την κλίση και την ειδικότητα που επιθυμούν να παρακολουθήσουν οι μαθητές.

¹⁹ Γραφείο Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ) Κρανιδίου, «Εκπαιδευτικό σύστημα» http://1lyk-kranid.org.sch.gr/grasep/html/ekpaideytiko_sistima.html

²⁰ Eurydice, « Οργάνωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και της δομής του » (2023). <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-toy-ekpaideytikoy-systimatos-kai-tis-domis-toy>

Πηγή: <http://www.opengov.gr/ypepth/wp-content/uploads/downloads/2013/08/ekpaideytiko-sistema-sxediagramma.pdf>

Διάγραμμα 1.2

Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η είσοδος στα Πανεπιστήμια γίνεται τις τελευταίες δεκαετίες με το σύστημα των πανελλήνιων εξετάσεων και φοίτησή τους σε αυτά ξεκινά από 4 μέχρι και 6 έτη ανάλογα με το είδος της σχολής ενώ υπάρχει και δυνατότητα επέκτασης της φοίτησης για συγκεκριμένους λόγους. Κάθε χρόνο λόγω των εναλλαγών στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις στην εκπαίδευση, όχι όμως σε βαθμό που να επηρεάζεται η εκπαιδευτική διαδικασία.

Η εκπαίδευση είναι μια αέναη διαδικασία. Ο άνθρωπος θα πρέπει να επιμορφώνεται και να ενημερώνεται για καθετί καινούριο και να μην παύει να επιδιώκει να εξελιχθεί πνευματικά και κοινωνικά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της δια βίου μάθησης και των προγραμμάτων κατάρτισης που σχεδιάζει το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων σε συνεργασία με άλλους φορείς.²¹

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει ραγδαία. Κάθε κυβέρνηση ακολουθεί τη δική της πολιτική με αποτέλεσμα οι νέοι να προσαρμόζονται σε διαφορετικές πρακτικές κάθε φορά εφόσον η επιλογή του μελλοντικού τους ενδιαφέροντος εξαρτάται από τις δικές τους αποφάσεις. Κάποιοι λόγω της αστάθειας και την ανάγκης για άμεση επαγγελματική αποκατάσταση αναβάλλουν τις σπουδές τους μέχρι έως ότου τακτοποιηθούν οικονομικά και φέρουν εις πέρας τις υποχρεώσεις τους. Το κράτος έχει μεριμνήσει για την αδιάλειπτη εκπαίδευση του ατόμου σε τομείς που το ενδιαφέρουν αλλά και τη γενικότερη ενεργοποίησή του, αυτή η εκπαίδευση ονομάζεται Δια βίου και θα αναλυθεί στην επόμενη ενότητα.

1.8 Η δια βίου μάθηση

Οι πρώτες συζητήσεις για την ενίσχυση της δια βίου μάθησης στην Ελλάδα ξεκίνησαν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα με σκοπό να περιοριστούν τα ποσοστά αναλφάβητων και να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση όλοι οι άνθρωποι ανεξαρτήτου φύλου, ηλικίας και κοινωνικής θέσης. Οι σκοποί της Δια βίου μάθησης θα πρέπει να αποσκοπούν στην

²¹ Eurydice, « Θεμελιώδεις αρχές και εθνικές πολιτικές» (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/themeliodeis-arhes-kai-ethnikes-politikes>

ενεργοποίηση του ατόμου να συμμετέχει στα κοινωνικά δρώμενα και να διαθέτει προσόντα απαραίτητα που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Η Δια βίου μάθηση αναπτύχθηκε ώστε να παρέχει δυνατότητες εκπαίδευσης σε ενήλικες αλλά και για να παρέχει τη στοιχειώδη επαγγελματική κατάρτιση ή ενίσχυση της προ υπάρχουσας. Επιπλέον, δύναται η δυνατότητα για πιστοποίηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων των ατόμων, επιμορφώσεις σε συγκεκριμένες κλάδους για αναβάθμιση του βιογραφικού τους αλλά και το πιο σημαντικό, να αναγνωριστούν τα επαγγελματικά τους δικαιώματα που αποτελούν και απόδειξη των επαγγελματικών ικανοτήτων τους.

Η Δια βίου μάθηση ελέγχεται από 2 υπουργεία που το καθένα έχει διαφορετικές αρμοδιότητες. Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων ασχολείται με θέματα της δια βίου μάθησης που αφορούν την εκπαίδευση ενηλίκων, την κατάρτιση των νέων και τον εθελοντισμό. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ασχολείται με την διαχείριση και την μείωση των ποσοστών ανεργίας και την κοινωνική ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ευπαθών ομάδων. Με το τελευταίο υπουργείο έχει συναφθεί συνεργασία με τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) ώστε να δίνονται μέσω προγραμμάτων κατάρτισης και πρακτικής ευκαιρίες εργασίας και παροχή ασφάλισης στους ανέργους μέσω της παροχής ειδικού επιδόματος ανεργίας 8μηνης διάρκειας.²²

Μερικά παραδείγματα φορέων δια βίου μάθησης είναι τα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας για τους ενήλικες, τα δημόσια και ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης, τα κολλέγια, τα κέντρα δια βίου μάθησης των κρατικών πανεπιστημίων, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, τα κέντρα παροχής συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού.²³

Η χρηματοδότηση των προγραμμάτων Δια βίου μάθησης γίνεται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και συγκεκριμένα από την Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δια βίου μάθησης και Νεολαίας. Συγκεκριμένα οι φορείς χρηματοδοτούνται για την πληρωμή του εκπαιδευτικού προσωπικού, τον εξοπλισμό που απαιτείται για την πραγματοποίηση των

²² Eurydice, « Στρατηγική Δια Βίου Μάθησης » (2023) <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/stratigiki-dia-bioy-mathisis>

²³ Eurydice, « Εκπαίδευση και Κατάρτιση ενηλίκων » (2023) <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/ekpaideysi-kai-katartisi-enilikon>

προγραμμάτων και άλλων λειτουργικών εξόδων του δημόσιων ΙΕΚ. Αν και στις περισσότερες περιπτώσεις το προγράμματα δια βίου μάθησης προσφέρονται δωρεάν, υπάρχουν και κάποιες εξαιρέσεις. Για παράδειγμα στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) για κάθε εκπαιδευτική ενότητα οφείλουν να καταβάλλουν το ποσό των 500 ευρώ ενώ σε μεταπτυχιακό επίπεδο το ποσό των 650 ευρώ. Τα ιδιωτικά ΙΕΚ έχουν δικό τους κοστολόγιο ανάλογα με το επιστημονικό αντικείμενο και τις προοπτικές ανέλιξης.²⁴

Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι ότι στα δημόσια ΙΕΚ υπάρχει η δυνατότητα αμειβόμενης πρακτικής και παροχής υποτροφιών. Οι εκπαιδευόμενοι που δεν έχουν την ασφάλεια υγείας και για να γίνουν δεκτοί για πρακτική άσκηση οφείλουν να προσκομίσουν ιατρικά δικαιολογητικά μπορούν να πραγματοποιήσουν τις απαιτούμενες εξετάσεις σε δημόσια νοσοκομεία ή σε συμβεβλημένους γιατρούς.

1.9 Ανακεφαλαίωση

Στο κεφάλαιο αυτό έγινε μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της εκπαίδευσης από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα. Η εκπαίδευση ως έννοια ξεκίνησε στην αρχαία Ελλάδα, ως μέσο καλλιέργειας του νου και της ενδυνάμωσης του σώματος. Συνοψίζοντας τα παραπάνω, η εκπαίδευση στην Ελλάδα κατά το πέρασμα των αιώνων είχε μεγάλες διαφορές. Αυτό συνέβη λόγω του ότι τα μέσα κάθε εποχής ήταν διαφορετικά. Πολύ σημαντικό ρόλο έπαιζε το πολίτευμα που επικρατούσε, αν λάβουμε υπόψη την Αρχαία Ελλάδα, μπορούμε να παρατηρήσουμε τις διαφορές στον τρόπο διαπαιδαγώγησης που χρησιμοποιούσαν τόσο οι Αθηναίοι, όσο και η Σπαρτιάτες και οι Κρήτες. Τα αγόρια λάμβαναν τη μέγιστη για εκείνη την εποχή γνώση και ετοιμάζονταν τόσο για την πολιτική υπεράσπιση της πόλης κράτους τους, όσο και για την στρατιωτική θωράκισή της.

Αυτό που πρέπει να επισημανθεί, είναι ότι σε κάθε περίπτωση η εκπαίδευση δεν διακόπηκε, όπως την περίοδο της τουρκοκρατίας υπήρχαν τα κρυφά σχολεία που παρείχαν τη βασική γνώση παρά τις αντίξοες συνθήκες. Επίσης, ο ρόλος του Ιωάννη

²⁴ Eurydice, « Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/hrimatodotisi-tis-ekpaideysis-kai-katartisis-enilikon>

Καποδίστρια και του Όθωνα ήταν χαρακτηριστικός αφού χάρις στο σχέδιο του πρώτου και την υλοποίηση αυτού από τον Όθωνα , ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Μέσα στους αιώνες η εκπαίδευση έχει αλλάξει κατά πολύ, φτάνοντας στο σήμερα, όλα οδεύουν προς το καλύτερο, δίνοντας περισσότερες ευκαιρίες για ένα καλύτερο μέλλον. Οι ευκαιρίες για εκπαίδευση είναι περισσότερες και δεν γίνεται κανένας φυλετικός διαχωρισμός όπως στο παρελθόν. Το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα διαθέτει ένα εύρος επιστημονικών πεδίων και πολλές δυνατότητες για αξιόλογες σπουδές τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό και διδακτορικό επίπεδο. Κάθε χρόνο υπάρχουν διαφοροποιήσεις σε διαδικαστικά εκπαιδευτικά θέματα που αποσκοπούν στην καλύτερη και ποιοτικότερη εκπαίδευση.

Βασικό κίνητρο μάθησης αποτελεί για τους ενήλικες αποτελούν τα κέντρα και οι φορείς Δια βίου μάθησης που παρέχουν μια δεύτερη ευκαιρία σε κάποιους για ολοκλήρωση της βασικής εκπαίδευσής τους ενώ και η διηνεκής επιμόρφωση και εμπλουτισμός του ατόμου με σύγχρονες μεθόδους και γνώσεις δίνουν μια νέα οπτική στην σύγχρονη απαιτητική κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ιδιωτική και Δημόσια Εκπαίδευση

2.1 Εισαγωγή

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα χωρίζεται σε τρεις βασικές βαθμίδες: την Πρωτοβάθμια, τη Δευτεροβάθμια και την Τριτοβάθμια. Και στις τρεις βαθμίδες η εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται δημόσια ή ιδιωτικά. Αυτό εξαρτάται αποκλειστικά από το κάθε άτομο ξεχωριστά και συγκεκριμένα από παράγοντες που θα αναλυθούν παρακάτω ενδελεχώς.

Σε όλες τις αναπτυγμένες κοινωνίες, η εκπαίδευση παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των κοινωνιών. Το σχολείο είναι το βασικό μέσο μετάδοσης γνώσης. Γνώσεις που αφορούν την ιστορία του τόπου, το μήνυμα πίσω από τον εορτασμό εθνικών επετείων, την εκμάθηση εις βάθος της μητρικής γλώσσας, την επαφή με τη λογοτεχνία και την κατανόηση των νοημάτων της με σκοπό την δημιουργία μιας συλλογικής συνείδησης. (Bernstein, 1996)

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθούν οι διαφορές μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης και των τριών βαθμίδων, ενώ θα γίνει αναφορά στις διαφορές που παρουσιάζει το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας με αυτά του εξωτερικού. Στην Ελλάδα η παιδεία είναι μία από τις κυριότερες αρμοδιότητες του κράτους αφού αποσκοπεί στην ηθική, πνευματική ανάπτυξη των παιδιών με σκοπό να διαμορφώσει ολοκληρωμένες προσωπικότητες που θα είναι έτοιμες να αναλάβουν ευθύνες, να φέρουν εις πέρας ένα έργο και να χαρακτηρίζονται από υπευθυνότητα και ελευθερία έκφρασης. Βασική προϋπόθεση για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι η εννιάχρονη τουλάχιστον φοίτηση και η δωρεάν παροχή της σε όλους τους Έλληνες πολίτες χωρίς καμία διάκριση.

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας είναι υπό την ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων ενώ για την ομαλότερη και ευκολότερη διαχείριση των αποφάσεων που αφορούν την εκπαίδευση από το 2011 έχει ιδρυθεί το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ). Το ΙΕΠ λειτουργεί επικουρικά του υπουργείου ώστε να διασφαλίζεται η διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των ατόμων που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και για την ανάπτυξη λογισμικών και

εκπαιδευτικών προγραμμάτων ώστε η παρεχόμενη γνώση να χαρακτηρίζεται από καθαρά νοήματα, πλήθος παραδειγμάτων και σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας. Μια σημαντική επίσης, αρμοδιότητά του είναι η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου αλλά και των ατόμων που ασκούν το λειτούργημα.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ της δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων: Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας στην Ελλάδα. Παράλληλα θα γίνει αναφορά και σε εκπαιδευτικά συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

2.2 Δημόσια και ιδιωτική προσχολική εκπαίδευση

Στην Ελλάδα για πρώτη φορά εμφανίστηκε η έννοια της « εκπαίδευσης », που μέχρι και σήμερα αποτελεί μέσο πρόοδο του ίδιου του ατόμου και της κοινωνίας. Η εκπαίδευση είναι πολύ σημαντική και έχει διάρκεια στο χρόνο. Κανείς δε σταματάει να μαθαίνει γιατί αλλιώς δεν θα μπορέσει να εξελιχθεί και να βαδίσει με τις απαιτήσεις των σύγχρονων κοινωνιών.

Η προσχολική εκπαίδευση αφορά τα παιδιά κάτω των 4 ετών που φοιτούν σε βρεφικούς, παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία είτε δημοσίου που υπάγονται στο υπουργείο εσωτερικών είτε του ιδιωτικού τομέα που υπάγονται στο υπουργείο εργασίας και κοινωνικών υποθέσεων. Σκοπός της φοίτησης σε αυτούς τους σταθμούς είναι η ομαλή ένταξη των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία από μικρή ηλικία, η εξυπηρέτηση των εργαζόμενων γονέων, η συμβολή τους στην σωματική, πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα σε όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως οικονομικού και κοινωνικού υπόβαθρου να εγγραφούν και να τους παρέχεται για ορισμένο χρονικό διάστημα καθημερινά διατροφή και δημιουργική απασχόληση από εκπαιδευμένα άτομα τηρώντας τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας.²⁵

Για τη λειτουργία των βρεφικών και παιδικών σταθμών χορηγείται ειδική άδεια σύμφωνα με το νόμο 3463/2006. Η φοίτηση στους βρεφικούς και παιδικούς σταθμούς

²⁵ Eurydice, « Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/prosholiki-ekpaideysi-kai-frontida>

δεν είναι υποχρεωτική εν αντιθέσει με την φοίτηση στο νηπιαγωγείο όπου τα παιδιά υποχρεωτικά σύμφωνα με τον τελευταίο νόμο 4704/2020 πρέπει να εγγράφονται.²⁶ Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι προτεραιότητα εγγραφής στους δημόσιους βρεφικούς και παιδικούς σταθμούς έχουν τα παιδιά των ανέργων ή εργαζόμενων γονέων ή παιδιών μονογονεϊκών οικογενειών ή ορφανών και παιδιών με ειδικές ανάγκες. Αν ωστόσο, δεν επιλεγθούν οι γονείς μπορούν να υποβάλλουν ένσταση και συνήθως αποδέχονται τα παιδιά μετά από ένα μικρό χρονικό διάστημα.

Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί σταθμοί δέχονται παιδιά από 2 μηνών μέχρι και 2,5 ετών ενώ οι παιδικοί σταθμοί παιδιά από 2,5 μέχρι 4 ετών. Υπάρχει ελάχιστος αριθμός λειτουργίας τόσο των βρεφικών και των παιδικών σταθμών. Όσον αφορά τους πρώτους δεν μπορούν να λειτουργήσουν αν υπάρχουν εγγεγραμμένα λιγότερα από 10 παιδιά ενώ στο παιδικό σταθμό λιγότερα από 15. Η διαφορά με τα ιδιωτικά είναι ότι μπορούν έχουν ακόμα περίπου ένα 10% περιθώριο για παραπάνω εγγραφές και άρα περισσότερα παιδιά ανά τμήμα. Συνήθως υπάρχει μία παιδαγωγός ανά 25 παιδιά στους παιδικούς σταθμούς και ίσως και μια βοηθός στις ιδιωτικές δομές.²⁷

Η λειτουργία τους ξεκινάει από τη 1 Σεπτέμβρη και λήγει στις 31 Ιουλίου και παύει για ένα μήνα συνήθως τον Αύγουστο. Υπάρχουν ωστόσο και ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί που εξακολουθούν να λειτουργούν με μειωμένο ωράριο και τον Αύγουστο. Μία σημαντική διαφορά των δημόσιων με ιδιωτικών δομών προσχολικής εκπαίδευσης είναι ότι στα ιδιωτικά θα πρέπει να παρέχεται στους μαθητές καθημερινά ένα εύρος δραστηριοτήτων τόσο για την ψυχαγωγία των παιδιών όσο και για την βασική τους εκπαίδευση.

Στον Πίνακα 2.1 που υπάρχει παρακάτω δίνεται ένα ενδεικτικό πρόγραμμα λειτουργίας των δημόσιων και ιδιωτικών παιδικών σταθμών, στους ιδιωτικούς μπορεί να υπάρχουν και κάποιες διαφορές διότι μπορεί να παρατείνεται το ωράριο λειτουργίας με ειδικές άδειες που παρέχονται από το υπουργείο εργασίας χωρίς να υπάρχουν μεγάλες διαφοροποιήσεις γιατί σκοπός δεν είναι να εξυπηρετείτε μια μερίδα ανθρώπων που

²⁶ Eurydice, « Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/prosholiki-ekpaideysi-kai-frontida>

²⁷ Eurydice, « Οργάνωση της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-tis-prosholikis-ekpaideysis-kai-frontidas>

έχουν την οικονομική δυνατότητα να εγγράψουν τα παιδιά του σε ιδιωτικές δομές άρα να έχουν και διαφορετική αντιμετώπιση.

Πίνακας 2.1

Πρόγραμμα μιας τυπικής μέρας (5ημερο) στον παιδικό σταθμό

Πρόγραμμα (πριν τις δραστηριότητες)	6.45 ή 7.00 π.μ.-8.30 π.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Υποδοχή των παιδιών
	8.30 π.μ.-9.00 π.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Προσευχή Προετοιμασία των παιδιών για το πρωινό
	9.00 π.μ.-9.30 π.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Πρωινό <p>Τα παιδιά, σε ομάδες εργασίας, συμμετέχουν στο σερβίρισμα και στην τακτοποίηση της τραπεζαρίας</p>
Πρωινές δραστηριότητες (ώρες έναρξης και λήξης)	9.30 π.μ.-10.00 π.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Ο παιδαγωγός προγραμματίζει και συζητά με τα παιδιά τις δραστηριότητες της ημέρας
	10.00 π.μ.-11.00 π.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Παράλληλα ή μεμονωμένα εργαστήρια
	11.00 π.μ.-12.00 π.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Διάλειμμα των παιδιών εκ περιτροπής, ανά δύο τμήματα, διάρκειας γύρω στα 30 λεπτά. Προετοιμασία για το μεσημεριανό (ατομική υγιεινή) Ελεύθερη απασχόληση σε «παιδαγωγικές γωνιές δραστηριοτήτων» ή ομαδικά παιχνίδια στην τάξη και στην αυλή
Μεσημεριανό γεύμα και ανάπαυση	12.00 π.μ.-13.00 μ.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Μεσημεριανό φαγητό <p>Τα παιδιά σε ομάδες εργασίας συμμετέχουν στο σερβίρισμα και την τακτοποίηση της τραπεζαρίας</p>
	12.00 π.μ.-13.00 μ.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Ατομική υγιεινή-μετά το φαγητό-βούρτσισμα δοντιών
Απογευματινές δραστηριότητες (ώρες έναρξης και λήξης)	13.00μ.μ.-13.30 μ.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Σταδιακή αναχώρηση των παιδιών που φεύγουν νωρίς Ακολουθούν ήσυχες δραστηριότητες
Πρόγραμμα (μετά τις δραστηριότητες)	13.30 μ.μ.-15.00 μ.μ.	<ul style="list-style-type: none"> Ανάπαυση
	15.00 μ.μ.-15.45 μ.μ	<ul style="list-style-type: none"> Απογευματινό
		<ul style="list-style-type: none"> Ελεύθερη απασχόληση
		<ul style="list-style-type: none"> Τακτοποίηση των τάξεων Αναχώρηση

Πηγή:<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-tis-prosholikis-ekpaideysis-kai-frontidas>

Σύμφωνα με την Υπουργική απόφαση Δ22/οικ. 11828/293/ 2017, οι μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης πρέπει να έχουν συγκεκριμένες χωροταξικές προδιαγραφές ειδάλλως δεν χορηγείται η άδεια λειτουργίας τους. Αυτό ισχύει τόσο για τις ιδιωτικές

όσο και για τις δημόσιες δομές. Στους Πίνακες 2.2 και 2.3 που τίθενται παρακάτω μπορεί να γίνει αντιληπτή η ακρίβεια που απαιτείται και η συνέπεια από μέρους των ανθρώπων που αποφασίζουν να ασχοληθούν με την ίδρυση αυτών των δομών. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται οι διαστάσεις που θα πρέπει να διατίθενται σε κάθε χώρο που θα φιλοξενεί τα παιδιά, το προσωπικό και τον εξοπλισμό. Οι διαστάσεις που παρατίθενται παρακάτω δεν είναι ενδεικτικές αλλά προκαθορισμένες από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων τόσο για τους ιδιωτικούς όσο και για τους δημόσιους βρεφικούς και παιδικούς σταθμούς.

Πίνακας 2.2

Μετρικά στοιχεία Μονάδων Φροντίδας Προσχολικής Αγωγής και Διαπαιδαγώγησης

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:			
ΒΡΕΦΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ 10 ΒΡΕΦΩΝ			
ΧΩΡΟΙ	ΚΑΘΑΡΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ (τ.μ.)	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΡΑ (Μ)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
A. ΥΠΟΔΟΧΗ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ			
1. Είσοδος-Αναμονή (καροτσάκια)	12,00	2,40	
2. Γραφείο Δ/νσης	7,00	2,40	
3. Γραφείο πολλαπλών χρήσεων	9,00	2,40	Απαιτείται για ΒΣ με > 20 βρέφη.
4. Χώρος προσωπικού	7,00	2,20	Απαιτείται για ΒΣ με > 6-7 άτομα προσωπικό.
5. Μόνωση	6,00	1,80	Απαιτείται για Β.Σ > 25 βρέφη.
6. WC/DS προσωπικού - κοινού	6,00	-	
7. Ιδιαίτερος χώρος για καροτσάκια	3,00	-	Απαιτείται για Β.Σ >25 βρέφη.
B. ΧΩΡΟΙ ΒΡΕΦΩΝ			
1. Αίθουσα Ύπνου Βρεφών	2,50 τ.μ./βρέφος	3,00	Ελαχ. επιφάνεια αίθουσας 15,00 τ.μ.
2. Αίθουσα Απασχόλησης Βρεφών	1,20 τ.μ./βρέφος	3,00	Ελαχ. επιφάνεια αίθουσας 15,00τ.μ.
3. Χώρος Αλλαγών-Λουτρού-Βρεφών	2,50 τ.μ. /θέση αλλαγής	1,50	1 θέση αλλαγής αντιστοιχεί σε 6 βρέφη Ελαχ. επιφάνεια χώρου (2/θέσεων) 5,00 τ.μ.
4. Χώρος παρασκευής γάλακτος	4,00	1,50	
Γ. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ			
1. Κουζίνα	8,00	2,20	Ελαχ. επιφάνεια όταν δεν παρασκευάζεται φαγητό.
2. Αποθήκη Τροφίμων	3,00	-	Απαιτείται όταν παρασκευάζεται φαγητό.
3. Πλυντήριο (σιδερωτήριο)	7,00	2,00	
4. Ακάθαρτα και είδη καθαριότητας	3,00	-	Άμεση βοηθητική έξοδος.
5. Γενική αποθήκη	5,00	-	
6. Λεβητοστάσιο	-	-	Ανάλογα με το σύστημα θέρμανσης.

Πηγή: file:///C:/Users/User/Downloads/document%20(1).pdf

Πίνακας 2.3

Μετρικά στοιχεία Μονάδων Φροντίδας Προσχολικής Αγωγής και Διαπαιδαγώγησης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙ.		ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ: 15 ΝΗΠΙΩΝ	
ΧΩΡΟΙ	ΚΑΘΑΡΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ (τ.μ.)	ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΡΑ (Μ)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Α. ΥΠΟΔΟΧΗ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ			
1. Είσοδος-Αναμονή	12,00	2,40	
2. Γραφείο Δ/νσης	7,00	2,40	
3. Γραφείο πολλαπλών χρήσεων	9,00	2,40	Απαιτείται για ΠΣ με > 30 νήπια.
4. Χώρος προσωπικού	7,00	2,20	Απαιτείται για ΠΣ με > 6-7 άτομα προσωπικό.
5. Μόνωση	6,00	1,80	Απαιτείται για Π.Σ με >35 νήπια.
6. WC/DS προσωπικού - κοινού	6,00	-	
Β. ΧΩΡΟΙ ΝΗΠΙΩΝ			
1. Αίθουσα Απασχόλησης Νηπίων	1,80 τ.μ./ νήπιο	3,60	Ελαχ. επιφάνεια αίθουσας ή όμορων χώρων 25,00 τ.μ. όταν χρησιμοποιείται και σαν τραπεζαρία
	2,00 τ.μ./ νήπιο	3,60	
2. Αίθουσα Ύπνου Νηπίων	1,70 τ.μ /θέση ύπνου	3,00	1 θέση ύπνου / 4-5 νήπια. Ελαχ. επιφάνεια αίθουσας 9,00 τ.μ.
3. Τραπεζαρία	1,40τ.μ. / νήπιο	3,00	Χώρος προαιρετικός ελαχ. επιφάνεια αίθουσας 15,00 τ.μ.
4. Χώρος WC/Λουτρού Νηπίων	12,00	-	
Γ. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ			
1. Κουζίνα	8,00	2,20	Ελαχ. επιφ. όταν δεν παρασκευάζεται φαγητό.
2. Αποθήκη Τροφίμων	3,00	-	Απαιτείται όταν παρασκευάζεται φαγητό.
3. Πλυντήριο (σιδερωτήριο)	7,00	2,20	
4. Ακάθαρτα και είδη καθαριότητας	3,00	-	Άμεση βοηθητική έξοδος.
5. Γενική αποθήκη	5,00	-	
6. Λεβητοστάσιο	-	-	Ανάλογα με σύστημα θέρμανσης.

Πηγή: file:///C:/Users/User/Downloads/document%20(1).pdf

Ωστόσο, υπάρχουν και φορές που δεν υπάρχουν όλοι οι χώροι που αναφέρονται στους παραπάνω πίνακες. Πιο συγκεκριμένα, κάποιοι χώροι μπορεί να χρησιμεύουν για παραπάνω από μία υπηρεσία. Κάθε φορά, πριν δοθεί η άδεια λειτουργίας του εκάστοτε βρεφικού και παιδικού σταθμού ασκείται ενδελεχής έλεγχος στις εγκαταστάσεις.

2.3 Δημόσια και ιδιωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Νηπιαγωγείο

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση εντάσσονται το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό. Στο Νηπιαγωγείο φοιτούν παιδιά ηλικίας από 4 ετών. Η φοίτησή τους είναι υποχρεωτική πλέον και διαρκεί 2 χρόνια. Η πρώτη χρονιά είναι το προνήπιο και η δεύτερη το νηπιαγωγείο για παιδιά που έχουν κλείσει τα 5 έτη. Το κάθε τμήμα δεν πρέπει να ξεπερνά τους 25 μαθητές. Αν τα παιδιά είναι περισσότερα δημιουργείται νέο τμήμα και τα παιδιά διαμοιράζονται για να είναι ισάριθμα. Αυτό ισχύει και για τα ιδιωτικά και για τα δημόσια νηπιαγωγεία της Ελλάδας.

Μία διαφορά με τα ιδιωτικά νηπιαγωγεία είναι ότι ο αριθμός των παιδιών που κατανέμονται στα τμήματα ορισμένες φορές μπορεί να μην ακολουθεί εξ ολοκλήρου τους κανονισμούς του υπουργείου και να σχηματίζει μικρότερα αριθμητικά τμήματα εφόσον διαθέτει τους απαραίτητους χώρους και το προσωπικό για καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα.²⁸

Στον παρακάτω Πίνακα 2.4 παρατίθενται οι δημόσιες και ιδιωτικές μονάδες των νηπιαγωγείων σύμφωνα με την έρευνα που είχε διεξάγει η ΕΛΣΤΑΤ και δημοσίευσε το 2023. Τα δημόσια νηπιαγωγεία ανέρχονται στα 4.901 ενώ τα ιδιωτικά στα 817, αριθμός αυξανόμενος στα ιδιωτικά αν συγκριθεί με τα αποτελέσματα του 2021. Η αύξηση που σημειώθηκε ήταν 95 περισσότερα ιδιωτικά νηπιαγωγεία το 2022. Στον παρακάτω πίνακα αναγράφονται αναλυτικά επίσης και το σύνολο ιδιωτικών και δημόσιων νηπιαγωγείων ανά περιφέρειες. Οι περισσότερες σχολικές μονάδες εντοπίζονται στην περιφέρεια Αττικής με αριθμό που το 2022 άγγιξε τις 1599. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας προέκυψαν από την τη συλλογή ερωτηματολογίων που είχαν διαμοιραστεί στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία όλης της χώρας ενώ για τα δημόσια μέσα από την πλατφόρμα του mySchool του υπουργείου Παιδείας.

²⁸ Κατσαρός, Ι. (2023) « Λειτουργία νηπιαγωγείων για το σχολικό έτος 2023-2024 » <https://edu.klimaka.gr/sxoleia/nipiagogio/55-organwsh-leitoyrgia-olohmero-nhpiagwgeio>

Πίνακας 2.4

Πλήθος σχολικών μονάδων κατά είδος σχολικής μονάδας και περιφέρεια (Νηπιαγωγεία)

Κατά Είδος Σχολικής Μονάδας			
Σχολικές Μονάδες	Πλήθος σχολικών μονάδων		
	2020/21	2021/22	Μεταβολή (%)
Δημόσιες	4.904	4.901	-0,1
Ιδιωτικές	722	817	13,2
ΣΥΝΟΛΟ	5.626	5.718	1,6
Κατά Περιφέρεια			
Περιφέρεια	Πλήθος σχολικών μονάδων		
	2020/21	2021/22	Μεταβολή (%)
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	320	315	-1,6
Κεντρική Μακεδονία	987	987	0,0
Δυτική Μακεδονία	184	178	-3,3
Θεσσαλία	436	429	-1,6
Ήπειρος	209	204	-2,4
Ιόνιοι Νήσοι	146	146	0,0
Δυτική Ελλάδα	389	396	1,8
Στερεά Ελλάδα	312	309	-1,0
Πελοπόννησος	337	337	0,0
Αττική	1.499	1.599	6,7
Βόρειο Αιγαίο	151	150	-0,7
Νότιο Αιγαίο	224	230	2,7
Κρήτη	432	438	1,4
ΣΥΝΟΛΟ	5.626	5.718	1,6

Πηγή:<https://www.statistics.gr/documents/20181/ead51219-dfc6-9542-c5ca-be2976c87c0e>

Το νηπιαγωγείο πλέον θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή των μαθητών στο δημοτικό. Κάθε χρόνο ωστόσο, ο αριθμός των μαθητών που φοιτούν σε αυτή τη βαθμίδα όλο και λιγοστεύει με αποτέλεσμα πολλές σχολικές μονάδες να κλείνουν είτε προσωρινά είτε μέχρι έως ότου υπάρξει ικανοποιητικός αριθμός παιδιών για να ξαναλειτουργήσουν.

Δημοτικό

Η φοίτηση στο δημοτικό είναι εξαετής. Εκπαιδευτικός της τάξης είναι αποκλειστικά άτομο από τον κλάδο ΠΕ70 δασκάλων ενώ μαθήματα ειδικοτήτων όπως ξένες γλώσσες, εικαστικά, μουσική τα διδάσκουν αρμόδιοι εκπαιδευτικοί. Συνήθως στο δημόσιο πρέπει να αποφεύγεται η παρουσία ενός εκπαιδευτικού σε μία μόνο τάξη κάθε

χρόνο, θα πρέπει να υπάρχουν εναλλαγές. Αυτό είναι κάτι που δεν ισχύει στην ιδιωτική εκπαίδευση. Η διεύθυνση των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων είναι αρμόδια για το ποια τάξη θα δοθεί στον κάθε εκπαιδευτικό και δεν υπάρχει δέσμευση ως προς τη συνεχή επιλογή μιας συγκεκριμένης τάξης διδασκαλίας. Γενικός κανόνας και στη δημόσια και στην ιδιωτική εκπαίδευση είναι οι εκπαιδευτικοί που φέρνουν τα παιδιά τους να φοιτήσουν στο σχολείο που εργάζονται, να μην αποτελούν μαθητές της τάξης που θα αναλάβουν να διδάσκουν.²⁹

Η εγγραφή των μαθητών στα δημόσια δημοτικά σχολεία γίνεται κάθε χρόνο συγκεκριμένες ημερομηνίες και τα τελευταία χρόνια ηλεκτρονικά. Το κάθε παιδί ανήκει σε μια συγκεκριμένη σχολική περιφέρεια και δεν επιλέγει η κάθε οικογένεια το σχολείο που θα φοιτήσει το παιδί αλλά με βάση τη διεύθυνση κατοικίας γίνεται και η επιλογή. Υπάρχουν πάντα εξαιρέσεις που εγκρίνονται από την αρμόδια διεύθυνση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Αντίθετα, τα ιδιωτικά σχολεία δεν έχουν περιορισμούς όσον αφορά τον τόπο κατοικίας, αφού τις περισσότερες φορές παρέχεται δυνατότητα μεταφοράς των παιδιών από και προς το σχολείο μέσω σχολικών που παρέχονται από το σχολείο με οικονομική επιβάρυνση των γονέων. Η επιλογή των μαθητών για τα ιδιωτικά σχολεία γίνεται από την Άνοιξη του προηγούμενου έτους για τους μαθητές της Α΄ δημοτικού ώστε να υπάρχει το απαραίτητο χρονικό περιθώριο για την καλύτερη επιλογή μαθητών. Συνήθως καλούνται οι μαθητές και οι οικογένειές τους για μια γνωριμία με τους χώρους του σχολείου ώστε να καταγραφούν οι πρώτες εντυπώσεις του παιδιού. Ύστερα, ανακοινώνονται ημερομηνίες από τις οποίες οι μαθητές θα περάσουν από μια υποτυπώδη αξιολόγηση γνωστικού και κιναισθητικού περιεχομένου. Με αυτή την αξιολόγηση που πραγματοποιείται από εκπαιδευτικούς του σχολείου μαζί με την παρουσία ψυχολόγου. Συνήθως πραγματοποιείται και μια δεύτερη αξιολογική συνάντηση ώστε αν την πρώτη φορά το παιδί δυσκολεύτηκε σε κάποια δραστηριότητα λόγω του καινούριου περιβάλλοντος και από άγχος που το κατέβαλε κατά τη διαδικασία αξιολόγησης να ξαναπροσπαθήσει.

Στα δημόσια σχολεία κάθε σχολικό έτος πραγματοποιούνται ενημερώσεις γονέων για την πρόοδο των μαθητών από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς της τάξης. Μία

²⁹ Eurydice, « Οργάνωση της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosis-tis-protobathmias-ekpaideysis>

πραγματοποιείται στην αρχή της χρονιάς ώστε να γνωριστούν οι γονείς με το νέο εκπαιδευτικό και ο εκπαιδευτικός με τη σειρά του να τους ενημερώσει για τους στόχους της νέας τάξης και τους κανόνες λειτουργίας του σχολείου. Επίσης, κάθε μήνα καθορίζεται από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου μία μέρα εντός του διδακτικού ωραρίου όπου οι γονείς θα ενημερώνονται για την πρόοδο των παιδιών τους το διάστημα που έχει περάσει. Εξίσου σημαντική είναι και η καθορισμένη ημερομηνία συνάντησης γονέων και εκπαιδευτικών στο πλαίσιο των βαθμών τριμήνου όπου οι γονείς παραλαμβάνουν την πρόοδο των παιδιών σε επίσημα έγγραφα, αυτές οι συναντήσεις δεν παρεμποδίζουν τη διδακτική διαδικασία γιατί πραγματοποιούνται ώρα εντός μεν του εργασιακού ωραρίου των εκπαιδευτικών αλλά εκτός του διδακτικού. Οι πρώτοι βαθμοί τριμήνου είναι 10 μέρες περίπου πριν τις διακοπές των Χριστουγέννων, οι δεύτεροι στα μέσα Μαρτίου και οι τρίτοι και τελευταίοι συνήθως στις 15 Ιουνίου που λήγει και επίσημα το σχολικό έτος.³⁰

Στα ιδιωτικά σχολεία πραγματοποιείται η πρώτη συνάντηση γονέων μία εβδομάδα πριν την έναρξη των σχολείων. Όλες οι συναντήσεις πραγματοποιούνται εκτός διδακτικού και εργασιακού ωραρίου και δεν υπάρχει πληρωμή για υπερωρία. Μία ακόμα προγραμματισμένη συνάντηση πραγματοποιείται στα μέσα Οκτωβρίου ώστε οι γονείς να ενημερωθούν για την έως τότε πρόοδο των παιδιών τους. Οι επόμενες προγραμματισμένες συναντήσεις αφορούν τους βαθμούς τριμήνου όπως και στα δημόσια σχολεία. Η διαφορά σε αυτές τις συναντήσεις μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού σχολείου είναι ότι στα ιδιωτικά σχολεία πραγματοποιούνται απογεύματα καθημερινής μέρας άρα εκτός εργασιακού ωραρίου. Επιπρόσθετα, στα ιδιωτικά σχολεία οι εκπαιδευτικοί καθορίζουν συγκεκριμένη μέρα και ώρα όπου μπορούν να δεχθούν εβδομαδιαίως τους γονείς είτε τηλεφωνικά είτε με δια ζώσης συνάντηση εντός του εργασιακού ωραρίου³¹.

Στα ιδιωτικά δημοτικά σχολεία υπάρχει πλήθος δραστηριοτήτων που ξεκινούν μετά το σχόλασμα που έχει καθορίσει το Υπουργείο. Το κάθε ιδιωτικό εκπαιδευτήριο είναι ελεύθερο να αποφασίσει το είδος των δραστηριοτήτων όπως είναι η εκμάθηση κάποιας

³⁰ Eurydice, « Αξιολόγηση στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση » (2022)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/axiologisi-stin-protobathmia-ekpaideysi>

³¹ Καμαριανός, Ι. Κυρίδης, Α. Φωτόπουλος, Ν. Χαλκιώτης, Δ. (2019). Το δημόσιο σχολείο στην Ελλάδα: Όψεις και Τάσεις μια αναδυόμενης ιδιωτικοποίησης
<https://ikee.lib.auth.gr/record/309543/files/3.5.26.pdf>.

δεύτερης η τρίτης ξένης γλώσσας μεταξύ των κινέζικων, ισπανικών, ιταλικών. Προγράμματα αθλητικά όπως είναι οι σχολικές ομάδες καλαθοσφαίρισης, κολύμβησης, αντισφαίρισης, ποδοσφαίρου. Επιλογή μεταξύ των πιο γνωστών πολεμικών τεχνών όπως jiu jitsu, παγκράτιο, καράτε. Ακόμα και η εκμάθηση κάποιου μουσικού οργάνου όπως πιάνο, κιθάρα, φλάουτο, ντραμς όπου θα οδηγήσουν με τα χρόνια στην απόκτηση κάποιας πιστοποίησης. Δραστηριότητες που εκτελούνται μέσα στον χώρο του σχολείου σε καθημερινή βάση και ακολουθώντας έναν ετήσιο προγραμματισμό.

Εκτός από τα δημόσια σχολεία γενική εκπαίδευσης, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων έχει δημιουργήσει ευκαιρίες για ισότιμη εκπαίδευση σε παιδιά ειδικής αγωγής. Τα παιδιά με αναπηρία είτε με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εγγράφονται σε αυτά τα σχολεία όταν κρίνεται απαραίτητο ώστε να διδάσκονται από εκπαιδευτικούς με εξειδίκευση στην ειδική αγωγή. Η εκπαίδευσή του παρέχεται είτε σε ειδικά σχολεία είτε σε νοσοκομεία, ιδρύματα αγωγής ανηλίκων είτε σε κατ' οίκον διδασκαλία αν πάσχουν από σοβαρή χρόνια πάθηση.

Επίσης, λειτουργούν Σχολεία Ευρωπαϊκής Παιδείας (ΣΕΠ) σύμφωνα με τον νόμο 3376/2005 στην Κρήτη. Καλύπτει τις 2 βαθμίδες εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια). Σε αυτά τα σχολεία γίνονται δεκτά μόνο παιδιά που οι γονείς τους εργάζονται στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών ή προσωπικού Διεθνών οργανισμών και διπλωματών που κατοικούν στο Ηράκλειο Κρήτης και μαθητές που κατοικούν κοντά στο συγκεκριμένο σχολείο. Στα σχολεία αυτά η διδασκαλία πραγματοποιείται είτε στα ελληνικά είτε στα αγγλικά για να παρακολουθήσουν στην επιλεγθείσα γλώσσα που δεν αποτελεί μητρική τους θα πρέπει να δώσουν εξετάσεις για να διαπιστωθεί το επίπεδο γνώσης στη γλώσσα που επέλεξαν να παρακολουθήσουν το σχολείο. Τέλος, υπάρχουν και τα πειραματικά σχολεία που λειτουργούν με σκοπό να δοκιμασθούν πιλοτικά νέα προγράμματα σπουδών πριν εφαρμοστούν στο συνολικό μαθητικό πληθυσμό.³²

Οι ιδιωτικές και δημόσιες σχολικές μονάδες σύμφωνα με την έρευνα που διεξήγαγε μέσα στο 2022 και δημοσίευσε το 2023 η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) μειώθηκαν σε σύγκριση με το 2021 όπως καταγράφονται στον Πίνακα 2.5. Οι

³² Eurydice, « Οργανωτικές Διαφοροποιήσεις και Εναλλακτικές Δομές στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση» (2023) <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organotikes-diaforopoiiseis-kai-enallaktikes-domes-stin-0>

περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές σχολικές μονάδες παρατηρούνται στην Αττική, όπου το 2022 έφτασαν τις 1.006. Τα δημόσια δημοτικά σχολεία το 2022 ανέρχονταν στα 4.202 και τα ιδιωτικά στα 159. Μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή σχολικών μονάδων παρατηρήθηκε στην περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης όπου το 2021 τα δημοτικά σχολεία άγγιζαν τα 327 ενώ το 2022 μειώθηκαν στα 315. Εκτός από την παραπάνω περιφέρεια μικρή αλλά αρνητική μεταβολή ως προς το πλήθος των σχολικών μονάδων παρουσιάστηκε το 2022 στην Θεσσαλία με μεταβολή 2,3% αφού από 347 σχολεία το 2022 λειτούργησαν 339 και η περιφέρεια της Ηπείρου είχε μεταβολή 3,2% εφόσον το 2021 λειτουργούσαν 185 δημοτικά σχολεία ενώ το 2022 179.

Πίνακας 2.5

Πλήθος σχολικών μονάδων κατά είδος σχολικής μονάδας και περιφέρεια

(Δημοτικό)

Κατά Είδος Σχολικής Μονάδας			
Σχολικές Μονάδες	Πλήθος σχολικών μονάδων		
	2020/21	2021/22	Μεταβολή (%)
Δημόσιες	4.242	4.202	-0,9
Ιδιωτικές	160	159	-0,6
ΣΥΝΟΛΟ	4.402	4.361	-0,9
Πλήθος σχολικών μονάδων			
Περιφέρεια	Πλήθος σχολικών μονάδων		
	2020/21	2021/22	Μεταβολή (%)
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	327	315	-3,7
Κεντρική Μακεδονία	738	738	0,0
Δυτική Μακεδονία	154	151	-1,9
Θεσσαλία	347	339	-2,3
Ήπειρος	185	179	-3,2
Ιόνιοι Νήσοι	104	105	1,0
Δυτική Ελλάδα	358	353	-1,4
Στερεά Ελλάδα	284	283	-0,4
Πελοπόννησος	263	259	-1,5
Αττική	1.007	1.006	-0,1
Βόρειο Αιγαίο	135	135	0,0
Νότιο Αιγαίο	184	183	-0,5
Κρήτη	316	315	-0,3
ΣΥΝΟΛΟ	4.402	4.361	-0,9

Πηγή: <https://www.statistics.gr/documents/20181/ead51219-dfc6-9542-c5ca-be2976c87c0e>

Γυμνάσιο-Λύκειο

Η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα φτάνει μέχρι και τις τρεις τάξεις γυμνασίου. Η φοίτηση τόσο στο γυμνάσιο όσο και στο λύκειο διαρκεί 3 χρόνια. Η βασική διαφορά που υπάρχει μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών γυμνασίων και λυκείων είναι ότι τα δημόσια πέρα από τα ημερήσια διαθέτουν όπως και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση πρότυπα και πειραματικά σχολεία αλλά και μουσικά για τους μαθητές που επιθυμούν να ασχοληθούν επαγγελματικά στο μέλλον με το χώρο της μουσικής. Επίσης, λειτουργούν καλλιτεχνικά σχολεία όπου διαθέτουν 3 κατευθύνσεις αυτή του θεάτρου, την κατεύθυνση του χορού και των εικαστικών τεχνών. Σκοπός της ίδρυσης αυτών των σχολείων αποτελεί η προετοιμασία τους για τον κόσμο της τέχνης και του θεάματος και η πρώτη τους επαφή με το συγκεκριμένο πεδίο πριν αποφασίσουν να ασχοληθούν επαγγελματικά στο μέλλον με αυτό. επιπρόσθετα λειτουργούν εκκλησιαστικά γυμνάσια με σκοπό οι μαθητές να έχουν μια ολική προσέγγιση της έννοιας της θρησκείας, να κατανοήσουν τη διαφορά μεταξύ φυσικού και πνευματικού κόσμου.

Συνολικά στην Ελλάδα λειτουργούν 16 Πειραματικά γυμνάσια και 19 Πρότυπα. Τα μουσικά σχολεία είναι 51 και τα καλλιτεχνικά ανέρχονται στα 9. Τέλος, υπάρχουν τα γυμνάσια ειδικής αγωγής όπου αφορούν μαθητές 12 με 19 ετών με έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες. Όλα τα παραπάνω είδη σχολικών μονάδων μπορούν να λειτουργήσουν σύμφωνα με νόμο μόνο ως δημόσια ενώ στα ιδιωτικά μπορεί να δοθεί η ευκαιρία για γνωριμία με κάποιο καλλιτεχνικό αντικείμενο μέσα από μαθήματα που διδάσκονται μετά το υποχρεωτικό διδακτικό ωράριο.³³

Όσον αφορά τους τύπους σχολικών μονάδων που λειτουργούν ως λύκεια, δεν διαφέρουν από το γυμνάσιο. Υπάρχουν τα δημόσια ημερήσια λύκεια, τα πρότυπα και πειραματικά όπου τα πρώτα ανέρχονται στα 18 ενώ τα δεύτερα στα 13 σε όλη την Ελλάδα. Υπάρχουν σε λειτουργία 48 μουσικά λύκεια και 8 καλλιτεχνικά. Τα λύκεια που παρέχουν υπηρεσίες ειδικής αγωγής αγγίζουν τα 6.³⁴

Τα ιδιωτικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δεν ανήκουν στη δικαιοδοσία του κράτους. Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας δίνεται μέσω του

³³ Eurydice, « Οργάνωση της γενικής υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-tis-genikis-yphreotikis-deyterobathmias-ekpaideysis>

³⁴ Eurydice, « Οργάνωση της γενικής μη υποχρεωτικής εκπαίδευσης » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-tis-genikis-mi-yphreotikis-ekpaideysis>

Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων αλλά υπεύθυνος της διοίκησης είναι ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Η χορήγηση απολυτήριων τίτλων και στις 2 βαθμίδες είναι ισότιμη με αυτή των δημοσίων σχολείων αντίστοιχα. Βασική διαφορά είναι ότι στα ιδιωτικά σχολεία μπορούν να διδάσκονται παραπάνω από 2 ξένες γλώσσες και να υπάρχει ποικιλία επιλογής.³⁵

Τα κολλέγια είναι ιδιωτικά και παρέχουν υπηρεσίες εξειδικευμένης εκπαίδευσης. εντάσσονται στη μετα-δευτεροβάθμια μη-ανώτατη εκπαίδευση και διαθέτουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Η λειτουργία τους είναι εφικτή εφόσον υπάρχει συνεργασία του κολλεγίου με αντίστοιχο πανεπιστήμιο του εξωτερικού ωστόσο η αναγνώριση του τίτλου σπουδών με των εγχώριων πανεπιστημιακών τίτλων γίνεται μετά από διάστημα 5 μηνών.³⁶ Στην Ελλάδα λειτουργούν 36 Κολλέγια. Τα δίδακτρα των σπουδών είναι στην ευχέρεια κάθε κολλεγίου εν αντιθέσει με τα πανεπιστήμια όπου η φοίτηση είναι δωρεάν.

Η λειτουργία ξένων ιδιωτικών σχολείων στην Ελλάδα ανέρχονται στα 31. Είτε ακολουθούν το ελληνικό πρόγραμμα σπουδών είτε κάποιο ξένο. Η διδασκαλία των ελληνικών ως πρώτη ή δεύτερη γλώσσα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση.

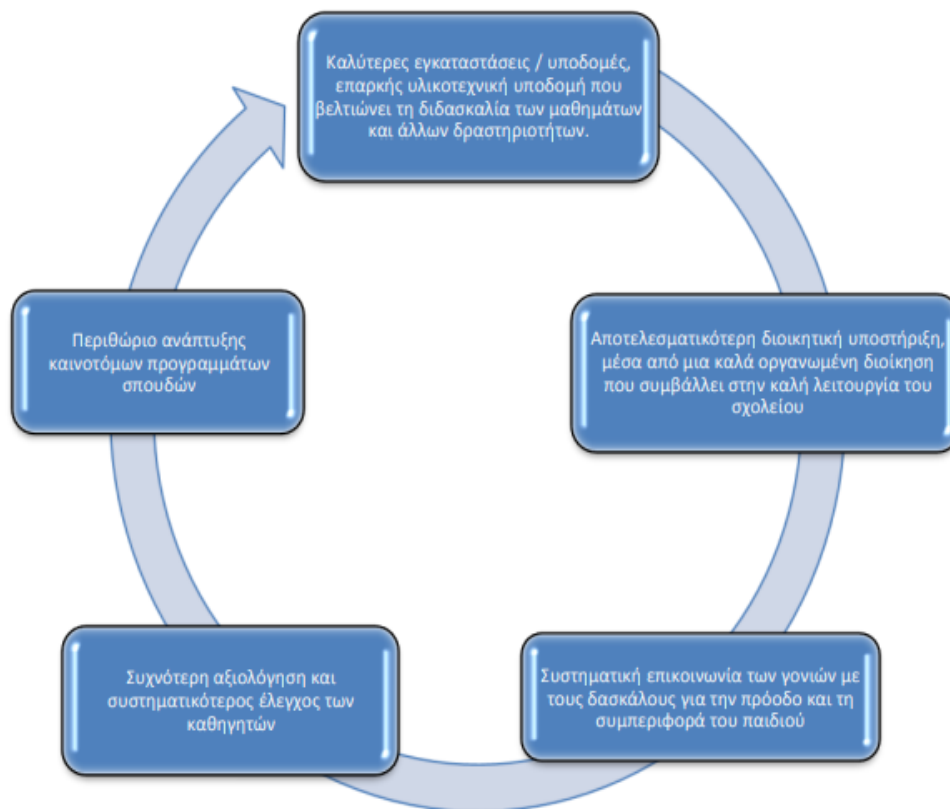
Η ιδιωτική εκπαίδευση επιβαρύνει οικονομικά μόνο τις οικογένειες που επιλέγουν αυτής της μορφής την εκπαίδευση ενώ η δημόσια εκπαίδευση κοστολογείται για όλα τα νοικοκυριά, ανεξάρτητα αν έχουν παιδιά γενικότερα ή αν τα παιδιά τους φοιτούν τη δεδομένη στιγμή σε κάποια βαθμίδα ή αν έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους.

Οι οικογένειες επιλέγουν την ιδιωτική εκπαίδευση για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα εμπλουτισμένο με δραστηριότητες και εγχειρίδια εκτός του Οργανισμού αλλά και λόγω των κτιριακών υποδομών, του σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού, τη συνεχή επιμόρφωση και αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού.³⁷

³⁵ Eurydice, « Οργάνωση της ιδιωτικής εκπαίδευσης » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-tis-idiotikis-ekpaideysis>

³⁶ Eurydice, « Οργάνωση της μετα-δευτεροβάθμιας μη- ανώτατης εκπαίδευσης » (2023)
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-tis-meta-deyterobathmias-mi-anotatis-ekpaideysis>

³⁷ Ίδρυμα οικονομικών & βιομηχανικών ερευνών, « Δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση: Συγκριτική ανάλυση » (2013), σ. 68-71. http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_14020214_REP_GR.pdf

Πηγή: http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_14020214_REP_GR.pdf

Διάγραμμα 2.1

Πλεονεκτήματα ιδιωτικού σχολείου

Επίσης, για τις δραστηριότητες αθλητικές και πολιτιστικές που διαθέτει και πραγματοποιεί εντός του εκπαιδευτηρίου σε οικονομικά πακέτα. Στο Διάγραμμα 2.1 παρακάτω γίνεται η παρουσίαση των παραπάνω θετικών κριτηρίων επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου από τις ελληνικές οικογένειες.

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η εκπαίδευση των ανθρώπων με στόχους και επαγγελματικές προοπτικές είναι υποχρέωση του κράτους, γι αυτό το λόγο είναι και παρέχεται δωρεάν τουλάχιστον στην απόκτηση του προπτυχιακού τίτλου. Η απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου για όποιον επιθυμεί γίνεται με δίδακτρα που ορίζει το εκάστοτε πανεπιστήμιο.

2.4 Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα

Φιλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα

Τη δεκαετία του 1950 η εκπαίδευση στη Φιλανδία δεν είχε καμία σχέση με την εκπαίδευση που παρέχεται σήμερα. Στις τότε δεκαετίες δεν υπήρχαν σχολεία σε όλες τις πόλεις και έτσι δεν είχαν αρκετοί την ευκαιρία να πάνε στο σχολείο. Αυτό με τα χρόνια άλλαξε και κυρίως μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου όπου αυξήθηκαν τα ποσοστά γεννήσεων και φτιάχτηκαν περισσότερες σχολικές μονάδες. Το 1972 άρχισε να εφαρμόζεται ένα νέο σύστημα το « peruskoulu ». Στόχος αυτού του συστήματος ήταν να συνεργαστούν σε μια σχολική μονάδα παιδιά από διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά επίπεδα και παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με την υποστήριξη εξειδικευμένου προσωπικού. Το πρόγραμμα σπουδών περιλάμβανε ενημερώσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσής τους. Σκοπός η εις βάθος κατανόηση και εν τέλει η κατάκτηση των εννοιών συνεργασίας, αλληλεγγύης, ισότιμης μεταχείρισης.

Η εκπαίδευση στην Φιλανδία παρέχεται δωρεάν και πολύ σημαντικό είναι ότι γενικότερα οι Φιλανδοί διακατέχονται από ένα συναίσθημα σεβασμού προς τον ίδιο τους τον εαυτό αλλά και ως προς τους άλλους και από την εμπιστοσύνη απέναντι στον συνάνθρωπο. Το σχολείο επίσημα το ξεκινάνε στα 5 με 6 τους χρόνια ως νήπια αλλά υπάρχουν και μικρότερες βαθμίδες εκπαίδευσης. οι Φιλανδοί θεωρούν ότι τα παιδιά είναι έτοιμα να εισέλθουν στο δημοτικό στην ηλικία των 7.³⁸ Όπως στην Ελλάδα έτσι και στη Φιλανδία η υποχρεωτική εκπαίδευση φτάνει περίπου μέχρι τα 16^α έτη των παιδιών. Το λύκειο στη Φιλανδία χωρίζεται σε γενικό « senior secondary school » και στο τεχνικό « vocational school » για τα παιδιά που επιθυμούν να ασχοληθούν με κάποια τέχνη.

Οι μισθοί των εκπαιδευτικών στη Φιλανδία αγγίζουν τα 3.000€ μηνιαίως και δεν υπάρχει αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας από το κράτος παρά μόνο μια συζήτηση με τον διευθυντή του σχολείου όπου θα συζητήσουν για τους διδακτικούς στόχους του εκπαιδευτικού για τη νέα σχολική χρονιά. Στο δημοτικό τα μαθήματα που διδάσκονται είναι τα φιλανδικά ως βασική γλώσσα διδασκαλίας, τα σουηδικά στο 6^ο

³⁸ University of Jyväskylä, 2016, Finnish educational curriculum.
https://www.dge.mec.pt/sites/default/files/Noticias_Imagens/1_curriculum_in_finland.pdf

έτος του δημοτικού, τα μαθηματικά, η φυσική, η χημεία, η πληροφορική, η ιστορία, η φυσική αγωγή, η μουσική, η υφαντουργία και η ξυλοτεχνία.

Το φιλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα διαφέρει από άλλες χώρες συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας όσον αφορά το σχολικό κλίμα. Τα παιδιά όταν βρίσκονται στις αίθουσες μπορούν να είναι ξυπόλυτα, να σηκώνονται την ώρα του μαθήματος και να ξεκουράζονται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους ανάπαυσης. Δε συνηθίζεται να προσφωνούν τους εκπαιδευτικούς « κύριε, κυρία » αλλά με τα ονόματά τους. Τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί είναι ίσοι. Οι σχολικές κτιριακές υποδομές στη Φιλανδία χαρακτηρίζονται από μεγάλα παράθυρα, διαμπερείς αίθουσες διακοσμημένες με πολύχρωμα τραπέζια και καρέκλες για τις ώρες του διαλείμματος ή για ομαδικές εργασίες. Όλες οι αίθουσες είναι εξοπλισμένες με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, με ένα πιάνο, και ένα τραπέζι συνεδριάσεων είτε για τα παιδιά που χρειάζονται εκπαιδευτική παρέμβαση για τις μαθησιακές τους δυσκολίες είτε για όταν ο εκπαιδευτικός της τάξης τους θέσει ένα ερώτημα προς συζήτηση στην ολομέλεια.³⁹

Τραπέζια με παιχνίδια και βιβλιοθήκες καλύπτουν μεγάλο μέρος του εσωτερικού των σχολείων. Το φαγητό είναι δωρεάν για όλους τους παρευρισκόμενους στο σχολείο, μέριμνα του κάθε δήμου. Τα γυμναστήρια είναι εξοπλισμένα με πλήθος οργάνων γυμναστικής ενώ διατίθεται και κολυμβητήριο. Στο μάθημα της ξυλουργίας μαθαίνουν να χειρίζονται τα ξύλο και το μέταλλο για απλές κατασκευές ενώ στην υφαντουργία μαθαίνουν να ράβουν και να πλέκουν όχι μόνο με τη χρήση βελόνας αλλά και μηχανών ραπτικής. Στο μάθημα της ιστορίας στο δημοτικό εστιάζουν κυρίως στα γεγονότα που έχουν καταγραφεί για την Ελλάδα όπως η ζωή στην Αθήνα και τη Σπάρτη, η ακρόπολη των Αθηνών, οι μάχες των Ελλήνων και σημαντικές προσωπικότητες της αρχαιότητας.⁴⁰

Μια βασική διαφορά μεταξύ του ελληνικού και του φιλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι ότι το δεύτερο από πολύ νωρίς σέβεται τη διαφορετική προσωπικότητα του κάθε παιδιού και δίνει βάση στα ενδιαφέροντά του. Οι κρατικές επιχορηγήσεις στη Φιλανδία βοηθούν στην άμεση στελέχωση των σχολείων με επαρκώς ενημερωμένο διδακτικό προσωπικό και τεχνολογικά εξοπλισμένο. Η εκπαίδευση στη Φιλανδία παρέχεται δωρεάν και ξεκινάει άτυπα από τους πρώτους

³⁹ Finnish Educational System (2013) http://4sek-v-athin.att.sch.gr/wp-content/uploads/finland_edu_system.pdf

⁴⁰ Καλαϊντζίδης, Δ. « Το σχολείο στη Φιλανδία » (2015) <http://blogs.sch.gr/isiglavas/archives/2299>

μήνες της ζωής του παιδιού όταν οι γονείς εργάζονται ενώ στην Ελλάδα τα παιδιά πρέπει να ναι τουλάχιστον 2 χρονών για να τα δεχθούν σε ιδιωτικούς βρεφικούς σταθμούς. Η φοίτηση στο δημοτικό ξεκινάει στα 7 έτη στη Φιλανδία ενώ στην Ελλάδα στα 6. Στην Ελλάδα ακολουθείτε ένας συγκεκριμένος ετήσιος προγραμματισμός ίδιος για όλους ενώ στη Φιλανδία ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει το μάθημα με βάση τις δυσκολίες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Φιλανδία το μεταπτυχιακό εντάσσεται στα χρόνια απόκτησης του πτυχίου και είναι δωρεάν και δίνεται και ένα χρηματικό ποσό κάθε μήνα γιατί είναι απαραίτητο επίπεδο ενώ στην Ελλάδα οι φοιτητές πρέπει να πληρώσουν για να εγγραφούν σε κάποιο μεταπτυχιακό με κάποιες εξαιρέσεις στην καταβολή των διδάκτρων για ορισμένες περιπτώσεις.⁴¹

Σουηδικό εκπαιδευτικό σύστημα

Σε αρκετά υψηλή θέση βρίσκεται και το εκπαιδευτικό σύστημα της Σουηδίας όπου οι κεντρικές αποφάσεις παίρνονται από το κράτος αλλά υπεύθυνος για την οργάνωση και την επίτευξη των μαθησιακών στόχων είναι ο εκάστοτε δήμος. Όπως και στην Ελλάδα έτσι και στη Σουηδία η υποχρεωτική εκπαίδευση είναι 9χρονη, ωστόσο δεν υπάρχει περιορισμός ως προς την ηλικία έναρξής της.⁴² Πιο συγκεκριμένα, οι γονείς επιλέγουν αν το παιδί θα ξεκινήσει την υποχρεωτική εκπαίδευση στα 6 ή στα 7 ή στα 8, αυτό που έχει σημασία είναι να έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον 9 χρόνια το σχολείο.⁴³

Στα ιδιωτικά σχολεία της Σουηδίας δεν πληρώνουν οι οικογένειες τα δίδακτρα αλλά υπάρχει κρατική υποστήριξη. Βασική προϋπόθεση κρατικής χρηματοδότησης αποτελεί το γεγονός ότι το σχολείο θα στέλνει ανά τακτά χρονικά διαστήματα πληροφορίες για το είδος των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στο σχολείο, ότι δεν θα ζητήσουν δίδακτρα από τους γονείς και ότι θα είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον 20 μαθητές. Συνήθως αυτά τα σχολεία μπορεί να χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθόδους

⁴¹ National curriculum guidelines on early childhood education and care in Finland (2004) <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75535/267671cb-0ec0-4039-b97b-7ac6ce6b9c10.pdf?sequence=1>

⁴² The Swedish school system (2023) <https://sweden.se/life/society/the-swedish-school-system>

⁴³ Eurydice, « Organization of the Swedish education system and of its structure » (2022) <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/sweden/organisation-education-system-and-its-structure>

διδασκαλίας όπως τη μέθοδο « Montessori » ή να έχουν θρησκευτικό χαρακτήρα ή να μην αποτελεί βασική γλώσσα διδασκαλίας η σουηδική.⁴⁴

Τα σουηδικά νηπιαγωγεία είναι σε γενικές γραμμές δημόσια ωστόσο θέτουν και ένα χρηματικό αντίτιμο για να καλυφθούν κάποια επιπρόσθετα έξοδά τους. Τα σχολεία που ανήκουν στην υποχρεωτική εκπαίδευση είτε είναι δημόσια είτε ιδιωτικά δεν διαθέτουν δίδακτρα και παρέχουν δωρεάν γεύματα στους μαθητές και είναι πλήρως τεχνολογικά εξοπλισμένα. Η εισαγωγή των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γίνεται είτε σε ιδιωτικά είτε σε δημόσια πανεπιστήμια και στις 2 περιπτώσεις δεν καταβάλλονται δίδακτρα.⁴⁵ Μεγάλος αριθμός πανεπιστημίων παρέχουν προγράμματα σπουδών εξ αποστάσεως τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό και διδακτορικό επίπεδο.⁴⁶

Νορβηγικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η Νορβηγία διαθέτει αρκετές ευκαιρίες για εκπαίδευση λόγω του ότι είναι ένα κράτος που βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα τόσο στην οικονομία όσο και στην πολιτική. Είναι μια χώρα ανοικτή στο μεταναστευτικό ρεύμα. Όσον αφορά τις βαθμίδες εκπαίδευσης όλες παρέχονται δωρεάν εκτός από το νηπιαγωγείο που απευθύνεται σε ηλικίας ενός με πέντε χρονών και καταβάλλονται δίδακτρα τόσο στα δημόσια όσο και στα ιδιωτικά για να καλυφθούν οι ανάγκες τόσο των νηπιαγωγείων όσο και των παιδιών. Τα παιδιά εξασκούνται στα πρώιμα στάδια της νορβηγικής γλώσσας, βασικούς κανόνες συμπεριφοράς, καθημερινές δεξιότητες όπως οδικός κώδικας κυκλοφορίας, βασικές επικοινωνιακές δεξιότητες.

Η νορβηγική υποχρεωτική εκπαίδευση έχει διάρκεια 13 χρόνια, 10 χρόνια στο δημοτικό και 3 στη δευτεροβάθμια. Ανάλογα με την τάξη προστίθενται και νέα μαθήματα ώστε οι μαθητές να εξοικειώνονται σταδιακά με την εκπαιδευτική διαδικασία. Στη βαθμίδα του δημοτικού, οι καθηγητές δεν βαθμολογούν τους μαθητές για τις μαθησιακές τους επιδόσεις, υπάρχει μόνο προφορική ενημέρωση προς την

⁴⁴ Eurydice, « Organization of private education in Sweden » (2022).
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/sweden/organisation-private-education>

⁴⁵ Eurydice, « Funding in education in Sweden » (2022).
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/sweden/funding-education>

⁴⁶ Χατζηευστρατίου, Μήτση, Τσιατούχας, « Δομή και οργάνωση εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη » (2004) https://users.sch.gr/atsiato/epaldafnis/bima/paidag/Domes_Europe_EL_Final_L.pdf

οικογένεια αν ο μαθητής παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις. Η βαθμολογική πρόοδος αρχίζει στο γυμνάσιο ώστε οι μαθητές να γνωρίζουν τις δυνατότητές τους και έτσι να αποφασίσουν για την μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία. Το λύκειο δε συγκαταλέγεται στις βαθμίδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι μαθητές που δεν έχουν αποφασίσει τι θέλουν να σπουδάσουν ή γενικά σε ποιο πανεπιστήμιο πηγαίνουν στα Λαϊκά σχολεία της Νορβηγίας όπου υπολογίζονται στα 80 σε όλη την επικράτεια και αφορούν την υποστήριξη των μαθητών και τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Η φοίτηση στο πανεπιστήμιο ή σε κολλέγιο διαρκεί 3 χρόνια εκτός από τις δημόσιες σχολές τεχνών που είναι τετραετής φοίτησης. Το μεταπτυχιακό διαρκεί ένα με δύο χρόνια αλλά προϋπόθεση αποτελεί η παράδοση ερευνητικής εργασίας στο τέλος των σπουδών. Το διδακτορικό έχει διάρκεια 3 χρόνια.

Κάποιος που δεν είναι νορβηγός ή δε γνωρίζει τη νορβηγική ή αγγλική γλώσσα δεν μπορεί να γίνει δεκτός σε κάποιο νορβηγικό πανεπιστήμιο. Η Νορβηγία συγκαταλέγεται στη λίστα με τις ακριβότερες χώρες του κόσμου γεγονός που θα πρέπει να λάβει υπόψιν κάποιος που θέλει να σπουδάσει εκεί. Η εκπαίδευση στον πανεπιστήμιο παρέχεται δωρεάν ωστόσο υπάρχει μία ετήσια χρέωση και για τους ντόπιους αλλά και για τους αλλοδαπούς φοιτητές. Πρόσθετο έξοδο των αλλοδαπών φοιτητών είναι και η διαμονή και η σίτισή τους.⁴⁷

Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η υποχρεωτική εκπαίδευση στη Γαλλία ξεκινάει στα 6 χρόνια του παιδιού έως και τα 16. Στη Γαλλία λειτουργούν σχολεία δημόσια, ιδιωτικά και διεθνή. Τα δημόσια σχολεία ανήκουν στο κράτος. Τα ιδιωτικά σχολεία αποτελούν το 15% των σχολείων στη γαλλική επικράτεια και είναι 2 ειδών. Αρχικά, λειτουργούν τα ιδιωτικά σχολεία με κρατική σύμβαση, « sous contrat d' association » που οφείλουν να ακολουθούν πιστά το πρόγραμμα σπουδών της Γαλλίας και να μην ξεχωρίζουν από τα δημόσια σχολεία. Οι μαθητές του εξωτερικού που επιθυμούν να εγγραφούν σε αυτά τα σχολεία πληρώνουν ένα χρηματικό ποσό για να διδαχθούν σε εντατική μορφή τη γαλλική γλώσσα και να γραφτούν στο ιδιωτικό σχολείο. Το δεύτερο είδος ιδιωτικών σχολείων είναι τα σχολεία που δεν ανήκουν στο κράτος αν και πρέπει να πάρουν άδεια

⁴⁷ Poradnuk, « Εκπαίδευση και κατάρτιση στη Νορβηγία » <https://poradnuk.com.ua/el.htm>

λειτουργίας από το Υπουργείο Παιδείας. Αυτή η κατηγορία ιδιωτικών σχολείων δεν ακολουθεί το γαλλικό πρόγραμμα σπουδών αλλά αφήνει το ελεύθερο στο εκάστοτε σχολείο να έχει μια ποικιλία ελεύθερης επιλογής μαθημάτων και να παρέχει και εξειδικευμένα μαθήματα αθλητικού, καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος.⁴⁸

Στα γαλλικά σχολεία δίνεται έμφαση στη διδασκαλία της αγγλικής και γερμανικής γλώσσας ενώ υπάρχουν και ως μάθημα επιλογής τα αρχαία ελληνικά. Το ωράριο λειτουργίας των σχολείων διαφέρει από αυτό της Ελλάδας διότι οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πηγαίνουν στο σχολείο στις 8 και σχολάζουν στις 6 το απόγευμα. Μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα υπάρχουν αρκετά διαλείμματα τόσο για το φαγητό όσο και για τη ξεκούραση. Για να αποκτήσουν απολυτήριο λυκείου, « Baccalaureat » δίνουν εξετάσεις και με βάση τους βαθμούς τους εισάγονται και σε πανεπιστημιακά τμήματα.

Τα πτυχία που απονέμονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προέρχονται από τα εξής ιδρύματα: είτε από το Πανεπιστήμιο, « Université », είτε από το Brevet Technique Supérieur (BTS) όπου η διάρκεια σπουδών είναι τα 2 χρόνια, είτε από το Grand Ecole όπου είναι καλύτερο και από το Πανεπιστήμιο.⁴⁹

Σε γενικές γραμμές οι Γάλλοι επιλέγουν την ιδιωτική εκπαίδευση διότι τα δίδακτρα είναι προσιτά και ορισμένα εστιάζουν στην καλλιέργεια του θρησκευτικού πνεύματος.⁵⁰ Στατιστικά ερευνών έχουν δείξει ότι μπορεί θεωρητικά η εκπαίδευση που παρέχεται στα γαλλικά σχολεία να είναι ισότιμη για όλα τα παιδιά αλλά στην ουσία τα παιδιά από τις πιο ευκατάστατες οικονομικά οικογένειες έχουν περισσότερες ευκαιρίες να εισαχθούν σε καλύτερα πανεπιστήμια απ' ό,τι παιδιά χαμηλότερου κοινωνικού στρώματος.⁵¹

⁴⁸ Πολίτη, « Το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα » (2022) <https://blogs.sch.gr/rpoliti/2022/12/04/to-galliko-ekpaideytiko-systima/>

⁴⁹ République Française, « Η γαλλική ανώτατης εκπαίδευσης » <https://www.grece.campusfrance.org/e-gallike-anotate-ekpaideyse>

⁵⁰ Μακρής, « Το εκπαιδευτικό σύστημα της Αγγλίας, Γαλλίας και της Αλβανίας » (2018) <https://slideplayer.gr/slide/12459871/>

⁵¹ « Το σχολικό σύστημα της Γαλλίας εξακολουθεί να είναι δέσμιο ταξικών διακρίσεων », εκδόσεις Πατάκη. <https://www.patakis.gr/blog/post/18511/To-sxoliko-susthma-ths-Gallias-eksakolouthi-na-einai-desmio/>

Ισπανικό εκπαιδευτικό σύστημα

Το ισπανικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν παρουσιάζει πολλές διαφορές από το ελληνικό. Η υποχρεωτική εκπαίδευση ξεκινάει με το δημοτικό στην ηλικία των 6 και λήγει στο γυμνάσιο. Το νηπιαγωγείο, το λύκειο και το πανεπιστήμιο είναι προαιρετικά. Στο δημοτικό οι μαθητές διδάσκονται ισπανικά, μαθηματικά, κάποια ξένη γλώσσα συνήθως αγγλικά, μουσική ενώ αποκτούν γνώσεις που αφορούν το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα. Υποχρεωτική ενημέρωση από την πλευρά του εκπαιδευτικού προς την οικογένεια γίνεται 3 φορές το χρόνο, μετά είναι στην ευχέρεια των γονέων αν θα ενημερωθούν για την πρόοδο των παιδιών.⁵² Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική και όταν οι μαθητές λάβουν το απολυτήριο γυμνασίου αποφασίζουν αν θα συνεχίσουν σε γενικό ή τεχνικό λύκειο ή θα βγουν στην αγορά εργασίας.

Η είσοδος στο πανεπιστήμιο γίνεται με εξετάσεις. Στην Ισπανία υπάρχουν 50 δημόσια πανεπιστήμια και 14 ιδιωτικές σχολές. Αν οι φοιτητές επιλέξουν πανεπιστήμια θα έχουν δυνατότητα να συνεχίσουν και σε μεταπτυχιακό και διδακτορικό επίπεδο αν το επιθυμούν. Αυτή η συνθήκη ισχύει στην Ισπανία από το 1999. Το προπτυχιακό επίπεδο όπως και στην Ελλάδα διαρκεί 4 χρόνια, το μεταπτυχιακό από ένα μέχρι 2 ενώ στο διδακτορικό τα χρόνια φοίτησης εξαρτώνται από το αντικείμενο έρευνας. Αν όπως επιλέξουν τεχνικές σχολές τότε η φοίτηση είναι από 2 έως 3 χρόνια.⁵³

Μεγάλος αριθμός φοιτητών των ισπανικών πανεπιστημίων είναι αλλοδαποί. Συνήθως επιλέγουν σπουδές στην Ισπανία είτε μέσω προγραμμάτων Erasmus ή μέσω φοίτησης σε ιδιωτικά κολλέγια που συνεργάζονται με αμερικανικά ή άλλα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Βασική προϋπόθεση εισαγωγής ξένων φοιτητών αποτελεί η γνώση ισπανικής γλώσσας ή η εγγραφή σε εντατικά μαθήματα εκμάθησης της γλώσσας online.⁵⁴

⁵² Khabarovsk, « Εκπαιδευτικό σύστημα στην Ισπανία: Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση » (2010) <https://bykm.ru/el/razrabotki/vysshee-obrazovanie-v-ispanii-osobennosti-i-preimushchestva-cistema/>

⁵³ Βουδούρης, « Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ισπανίας » (2015) https://prezi.com/j4mp_wsalyb-/presentation/

⁵⁴ Eurydice, « Organization of the Spanish education system and of its structure » (2023) <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/spain/organisation-education-system-and-its-structure>

2.5 Ανακεφαλαίωση

Στο κεφάλαιο αυτό συνέβαλε στη βαθύτερη κατανόηση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η σύγκριση μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης αποσκοπούσε στην διερεύνηση των κριτηρίων επιλογής ενός ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου από μία δημόσια σχολική μονάδα. Οι διαφορές σε καμία βαθμίδα εκπαίδευσης ούτε στην πρωτοβάθμια, ούτε στη δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εμφανίζουν μεγάλη απόκλιση, ούτε αμβλύνουν το φαινόμενο της περιθωριοποίησης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων.

Τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι λιγότερα σύμφωνα με έρευνες από το δημόσια. Ανά έτος υπάρχουν μικρές αποκλίσεις αλλά σε γενικές γραμμές το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού είτε θελημένα είτε γιατί δεν έχει κυρίως την οικονομική δυνατότητα επιλέγει τη δημόσια εκπαίδευση. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εμφανίζει αρκετά κενά στην πρόσληψη εκπαιδευτικού προσωπικού γεγονός που ωθεί πολλές οικογένειες στην εγγραφή των παιδιών στα ιδιωτικά. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ωστόσο, το γεγονός ότι τα ελληνικά δημόσια πανεπιστήμια κάθε χρόνο λαμβάνουν υψηλές θέσεις στη γενική κατάταξη των καλύτερων πανεπιστημίων στον διεθνή. Πρώτον, γιατί διαθέτουν πλήθος αντικειμένων έρευνας, με εξειδικευμένο διδακτικό προσωπικό και πολλές ευκαιρίες ανάδειξης των μελλοντικών επιστημόνων του.

Μπορεί η έννοια της εκπαίδευσης να ξεκίνησε από την Αρχαία Ελλάδα, αναδείχθηκαν όμως άλλες ευρωπαϊκές χώρες που κατέχουν υψηλές θέσεις ως τα καλύτερα εκπαιδευτικά συστήματα στον κόσμο. Την πρώτη θέση εδώ και πολλές δεκαετίες κατέχει η Φιλανδία, η Σουηδία και η Νορβηγία από ευρωπαϊκές χώρες ενώ παγκοσμίως συγκαταλέγονται τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ιαπωνίας και της Νότιας Κορέα. Με μικρή διαφορά ακολουθούν αυτά της Γαλλίας και της Ισπανίας και άλλων χωρών εντός της Ευρώπης.

Οι διαφορές των παραπάνω εκπαιδευτικών συστημάτων οφείλονται και στη διαφορετική οικονομική ανάπτυξη που χαρακτηρίζει αυτές τις χώρες. Η Ελλάδα δεν μπορεί να τις συναγωνιστεί ούτε σε μισθούς, ούτε και σε κτιριακές υποδομές. Βασικό χαρακτηριστικό όλων των εκπαιδευτικών συστημάτων είναι ότι προάγουν τον άνθρωπο καλλιεργώντας τού βασικές αξίες όπως το σεβασμό, τη συνεργασία, την

αλληλεγγύη, την αποδοχή. Επίσης, δεξιότητες όπως του να μαθαίνω όχι μόνο θεωρητικά αλλά και πρακτικά, όχι μόνο μέσα από ένα βιβλίο αλλά βγαίνοντας και εξερευνώντας τον έξω κόσμο, τη φύση.

Σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν στο παραπάνω κεφάλαιο, η υποχρεωτική εκπαίδευση ξεκινάει στα 6 χρόνια ενός παιδιού και ολοκληρώνεται γύρω στα 16 με μικρές ηλικιακές αποκλίσεις. Ύστερα είναι καθαρά ατομική απόφαση αν θα συνεχίσουν για να ολοκληρώσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που θα τους δώσει την ώθηση να εισαχθούν στην ανώτατη βαθμίδα εκπαίδευσης που είναι το πανεπιστήμιο. Σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα η απόκτηση πτυχίου παρέχεται δωρεάν εκτός αν το άτομο επιλέξει κολλέγιο και θα πρέπει να καταβάλλει ετήσια δίδακτρα.

Η εκπαίδευση είναι μια διηνεκής προσπάθεια και καλλιέργεια του πνεύματος. Οι σύγχρονες κοινωνίες χρειάζονται άτομα με όραμα και γνώσεις για να γίνουν ακόμα καλύτερες και να προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες για μια καλύτερη ζωή. Το σχολείο, το εκπαιδευτικό προσωπικό δημόσιας ή ιδιωτικής απασχόλησης αποτελούν το βασικό μέσο για την ανάδειξη ανθρώπων με αγάπη για τη μάθηση και την πρόοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Εισαγωγή

Η εκπαίδευση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του ανθρώπου. Οι σύγχρονες κοινωνίες δε μπορούν να προοδεύσουν αν δεν υπάρχουν καταρτισμένα άτομα. Για να φτάσει όμως κανείς σε αυτό το σημείο προηγούνται κάποια σχολικά χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, τα κράτη προσφέρουν σταδιακή και κλιμακούμενη γνώση στα σχολεία ξεκινώντας από πολύ μικρή ηλικία και συνεχίζοντας μέχρι τα βαθιά γεράματα.

Η εκπαίδευση χωρίζεται σε βαθμίδες όπως αναλύθηκε και στα 2 προηγούμενα κεφάλαια. Αφορά την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πέρα από αυτές τις βαθμίδες υπάρχει πλέον και η δυνατότητα της δια βίου μάθησης ώστε να εμπλουτίζονται τα γνωστικά πεδία με νέα πορίσματα και να μαθητεύουν σε αυτά άνθρωποι που αγαπούν τη μάθηση και επιδιώκουν τη διηλεκτή εξέλιξή τους. Η οικογένεια μπορεί να αποτελεί τον πρώτο φορέα εκπαίδευσης των παιδιών ωστόσο την αναγνωρισμένη και απαραίτητη γνώση την αποκτούν μέσα από το σχολείο, είτε αυτό είναι δημόσιο είτε ιδιωτικό. Στην Ελλάδα όπως και σε πολλές άλλες χώρες το κράτος είναι υπεύθυνο για την παροχή δωρεάν εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά ακολουθώντας ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών και ελέγχοντας τις σχολικές μονάδες και το διδακτικό προσωπικό. Υπάρχουν οικογένειες που για λόγους που θα αναλυθούν παρακάτω επιλέγουν την ιδιωτική εκπαίδευση.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η ερευνητική μέθοδος που ακολουθήθηκε και η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν, με τη χρήση ερωτηματολογίου. Αρχικά, γίνεται η περιγραφή της μεθοδολογίας της έρευνας και η παρουσίαση του εργαλείου που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή δεδομένων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα περιγραφικά στοιχεία του δείγματος και τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων. Στο τέλος του κεφαλαίου, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας.

3.2 Μεθοδολογία και περιγραφή ερωτηματολογίου

Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των κριτηρίων επιλογής ενός ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου για τη φοίτηση των παιδιών. Το ερευνητικό ερώτημα ήταν ένα και αφορούσε τη διερεύνηση των κριτηρίων επιλογής ενός ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου έναντι κάποιου δημοσίου σχολείου ή κάποιου άλλου ιδιωτικού.

Η ερευνητική μέθοδος που υιοθετήθηκε για τη διερεύνηση των κριτηρίων επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου είναι ποσοτική. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από τις απαντήσεις 120 ατόμων που έχουν ήδη παιδιά ή θα αποκτήσουν παιδιά στο μέλλον. Η δειγματοληψία έγινε με τυχαίο τρόπο και με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου.

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε στην εφαρμογή Google Forms. Η διανομή και η κοινοποίησή του έγινε το Φθινόπωρο του 2023 με τη χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (messenger, viber). Το ερωτηματολόγιο παρουσιάζεται στο Παράρτημα Α΄ της διπλωματικής εργασίας και περιλαμβάνει 8 ερωτήσεις κλειστού τύπου χωρίς αρίθμηση, 23 ερωτήσεις-δηλώσεις κλειστού τύπου και μία ανοικτού τύπου με αρίθμηση, οι οποίες χωρίζονται σε 2 ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου οι ερωτήσεις χωρίς αρίθμηση αφορούν την καταγραφή των δημογραφικών στοιχείων των ερωτηθέντων και συγκεκριμένα: η ηλικία τους, το φύλο τους, το επίπεδο σπουδών τους, η οικογενειακή τους κατάσταση, ο αριθμός των παιδιών που έχουν, η επαγγελματική τους κατάσταση, το μηνιαίο τους εισόδημα και τα μέσα μέσω των οποίων έλαβαν πληροφορίες για το ιδιωτικό σχολείο που έχουν επιλέξει ή θα επιλέξουν.

Στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου υπάρχουν 23 ερωτήσεις (1-23) που αφορούν τα κριτήρια επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες δηλώνουν κατά πόσο είναι γι' αυτούς σημαντικό κάθε κριτήριο που απαντούν ώστε να επιλέξουν το ιδιωτικό σχολείο. Αν το επιλέγουν ή θα το επιλέξουν με βάση τη φήμη του σαν σχολείο αλλά και ως προς το προσωπικό που διαθέτει, ως προς τα δίδακτρα, το ωράριο λειτουργίας, το πρόγραμμα σπουδών που

ακολουθεί, επιπρόσθετα μαθήματα και γενικά οι υπηρεσίες που προσφέρει, η σίτιση, οι εκτός υποχρεωτικού ωραρίου δραστηριότητες.

Επίσης, κριτήρια όπως η μεταφορά των παιδιών, η απόσταση από τον τόπο κατοικίας, η μελέτη των παιδιών, τα ολιγομελή τμήματα, η ψυχολογική και συμβουλευτική υποστήριξη, το κοινωνικό και μορφωτικό υπόβαθρο της οικογένειας, οι κτιριακές υποδομές και τα μέτρα πρόληψης από κοινωνικά προβλήματα που το δημόσιο σχολείο δεν έχει τα μέσα για να τα επιλύσει ή να τα αντιληφθεί άμεσα. Στις 22 πρώτες ερωτήσεις κλειστού τύπου γίνεται χρήση πενταβάθμιας κλίμακας μέτρησης (Καθόλου, Λίγο, ούτε πολύ- ούτε λίγο, Αρκετά, Πολύ), με σκοπό την ποσοτικοποίηση των απαντήσεων για τον έλεγχο της σημαντικότητας.

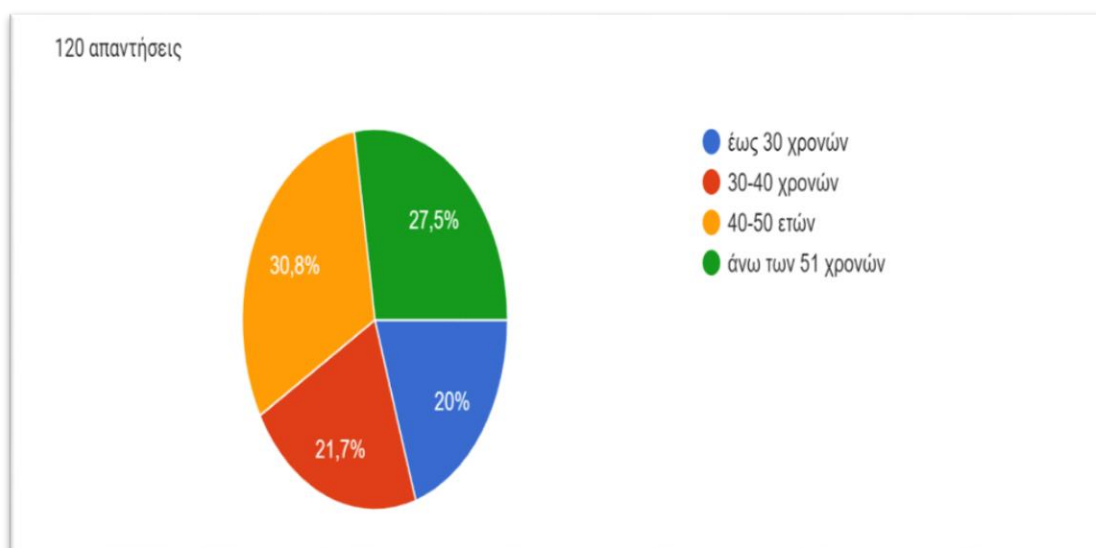
Η 23^η και τελευταία ερώτηση ήταν ανοικτού τύπου και αφορούσε την προσωπική άποψη των ερωτηθέντων για το αν θα προτιμούσαν το διδακτικό προσωπικό του σχολείου να έχει σημαντικό αριθμό εκπαιδευτικών νεαρής ηλικίας ή μεγαλύτερης ηλικίας. Η πρώτη κατηγορία αφορά εκπαιδευτικούς που μπορεί να έχουν πιο σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, περισσότερη διάθεση και κουράγιο αλλά με μικρότερη εκπαιδευτική εμπειρία ενώ από την άλλη υπάρχουν οι εκπαιδευτικοί μεγαλύτερης ηλικίας που διαθέτουν διδακτική εμπειρία αλλά μπορεί να μην έχουν τις ίδιες αντοχές και να δυσκολεύονται να χρησιμοποιήσουν τα τεχνολογικά μέσα για να κάνουν το μάθημα πιο διαδραστικό.

3.3 Παρουσίαση των περιγραφικών στοιχείων του δείγματος

Η περιγραφική στατιστική ανάλυση έγινε με τη χρήση των αποτελεσμάτων από το ερωτηματολόγιο του Google Forms. Η ενότητα αυτή παρουσιάζει τα δεδομένα της έρευνας που συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου και χωρίζεται σε δύο επιμέρους υποενότητες. Στην πρώτη υποενότητα γίνεται η παρουσίαση των δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος και στη δεύτερη γίνεται η παρουσίαση των περιγραφικών στοιχείων του ερευνητικού ερωτήματος με τη σειρά την οποία τέθηκαν στη δεύτερη ενότητα του κεφαλαίου.

3.3.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

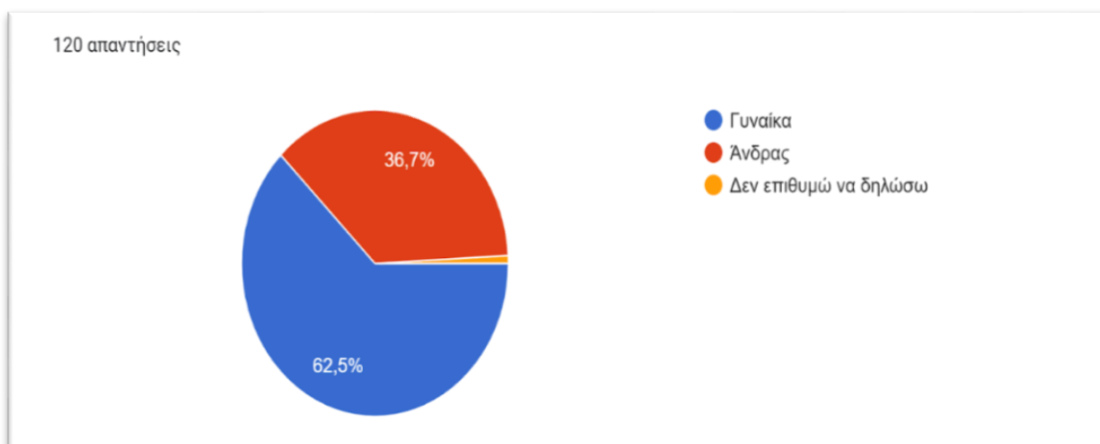
Στη συγκεκριμένη υποενότητα παρουσιάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, όπως η ηλικία, το φύλο, το επίπεδο σπουδών, η οικογενειακή κατάσταση, ο αριθμός τέκνων, η επαγγελματική απασχόληση, το μηνιαίο εισόδημα και οι πηγές από τις οποίες άντλησαν ή θα αντλήσουν πληροφορίες για την επιλογή κατάλληλου ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά αντιπροσωπεύουν τη διαφορετικότητα των χαρακτηριστικών του δείγματος που οδηγεί σε πιο αξιόπιστα συμπεράσματα. Τα διαγράμματα που ακολουθούν αφορούν τις απαντήσεις της πρώτης ενότητας του ερωτηματολογίου.

Διάγραμμα 3.1

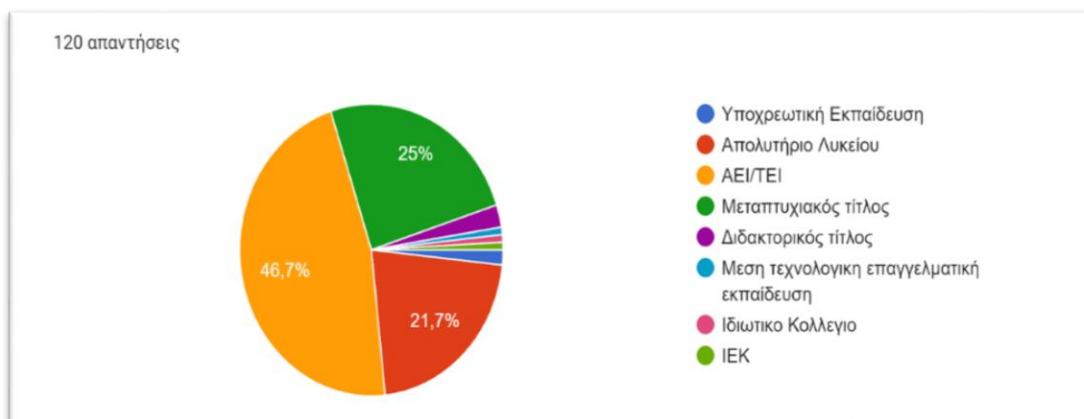
Η ηλικία των ερωτηθέντων

Στο Διάγραμμα 3.1 παρουσιάζεται ομαδοποιημένη η ηλικία των ερωτηθέντων. Από τα αποτελέσματα του πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό δείγματος (30,8 %) είναι ηλικίας 40 έως 50 ετών, ακολουθούν με ποσοστό 27,5% τα άτομα ηλικίας άνω των 51 ετών. Μικρότερα ποσοστά καταλαμβάνουν τα άτομα ηλικίας 30 έως 40 ετών (21,7%) και τελευταία η ηλικιακή ομάδα των έως 30 με ποσοστό 20%.

Διάγραμμα 3.2
Φύλο ερωτηθέντων

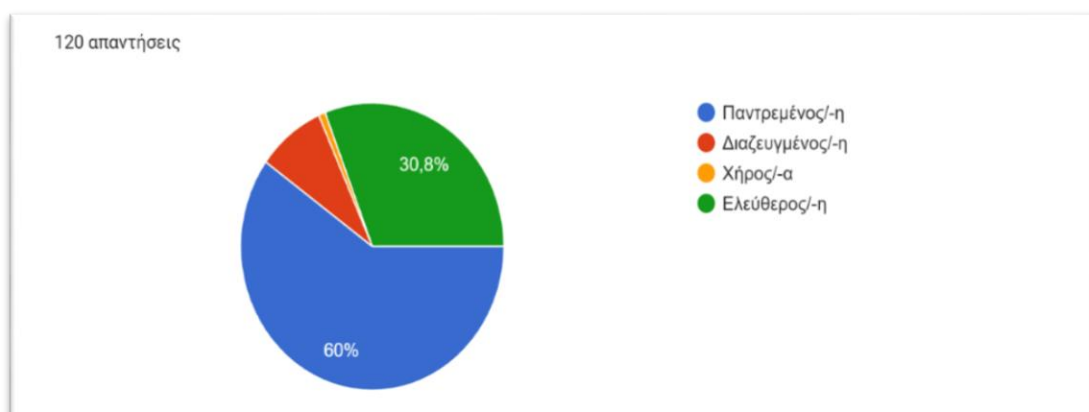
Από τα δεδομένα του Διαγράμματος 3.2 δίνονται πληροφορίες για το φύλο των ερωτηθέντων. Σύμφωνα με τις πληροφορίες οι γυναίκες καταλαμβάνουν το 62,5% του συνολικού δείγματος ($n=120$), οι άνδρες το 36,7% και ένα 0,8% που δεν επιθυμούσε να δηλώσει.

Διάγραμμα 3.3
Επίπεδο Σπουδών

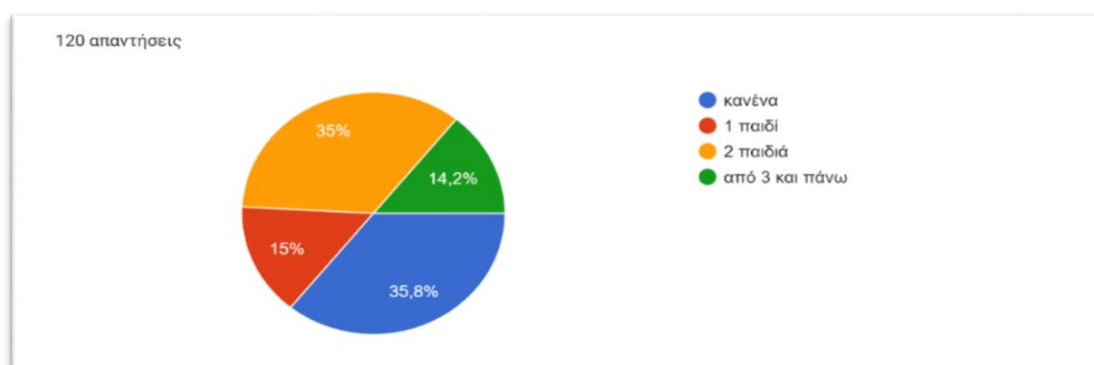
Στο Διάγραμμα 3.3 παρουσιάζονται δεδομένα που αφορούν την εκπαιδευτική εκπαίδευση των ερωτηθέντων. Το μεγαλύτερο ποσοστό (46,7%) το καταλαμβάνουν οι απόφοιτοι των ΑΕΙ/ΤΕΙ και ακολουθούν με σημαντική διαφορά

οι κάτοχοι μεταπτυχιακού με ποσοστό 25% και οι απόφοιτοι λυκείου με 21,7%. Από τους ερωτηθέντες ένα μικρό ποσοστό (2,5%) είναι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου και το 1,7% του συνόλου έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Σε μικρότερα ποσοστά είναι οι απόφοιτοι ΙΕΚ, ιδιωτικών κολλεγίων και μέσης τεχνολογικής επαγγελματικής εκπαίδευσης.

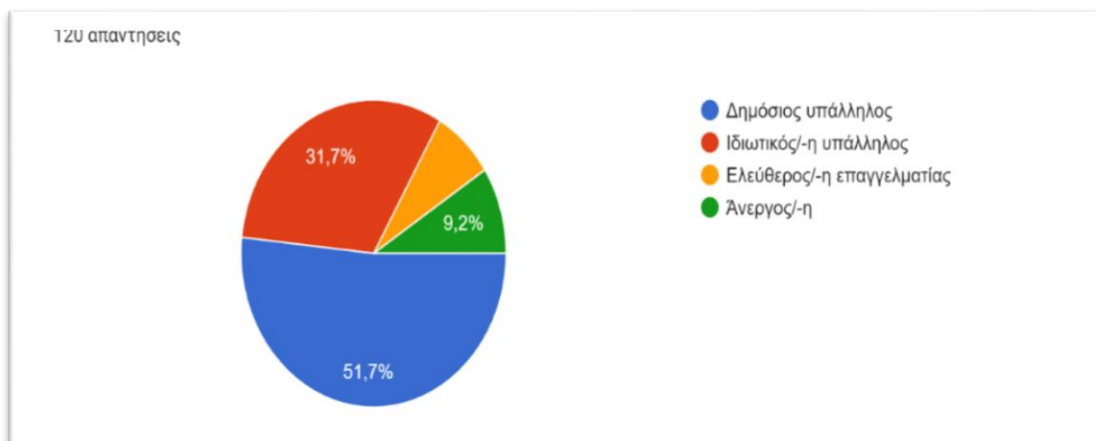
Διάγραμμα 3.4
Οικογενειακή Κατάσταση

Το Διάγραμμα 3.4 περιέχει στατιστικά για την οικογενειακή τους κατάσταση. Σύμφωνα με τον πίνακα το μεγαλύτερο ποσοστό (60%) που απάντησε είναι παντρεμένοι και το 30,8% ελεύθεροι. Ακολουθούν με μεγάλη διαφορά οι διαζευγμένοι ένα μικρό ποσοστό είναι χήροι.

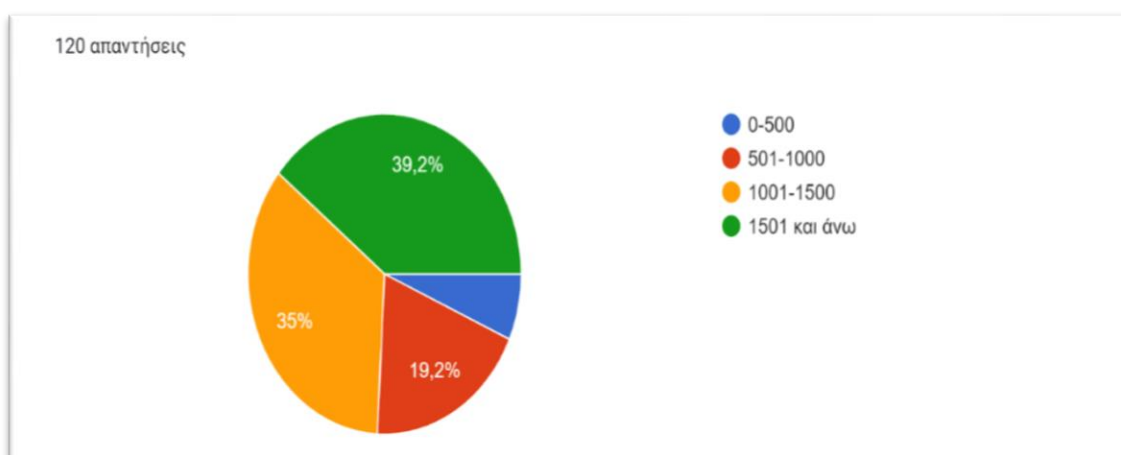
Διάγραμμα 3.5
Αριθμός Τέκνων

Στο Διάγραμμα 3.5 σε ίδια ποσοστά κυμαίνονται τα άτομα που δεν έχουν ακόμα παιδιά ή έχουν 2 παιδιά. Οι πρώτοι με ποσοστό 35,8% και οι δεύτεροι με ποσοστό 35%. Ακολουθούν με διαφορά εκείνοι με ένα παιδί (15%) και το μικρότερο ποσοστό (14,2%) το έχουν εκείνοι με πάνω από 3 παιδιά.

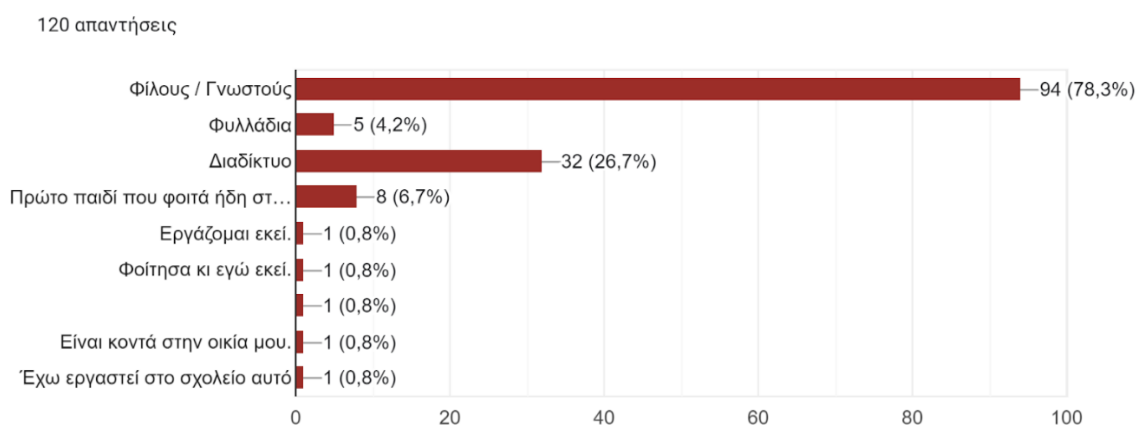
Διάγραμμα 3.6
Επαγγελματική Κατάσταση

Το Διάγραμμα 3.6 δίνει τα ποσοστά σχετικά με την απασχόληση των ερωτηθέντων. Το μεγαλύτερο ποσοστό (51,7%) καταλαμβάνουν οι δημόσιοι υπάλληλοι. Ακολουθούν με μικρότερο ποσοστό (31,7%) οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, ένα 9,2% είναι άνεργοι και λιγότεροι είναι οι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Διάγραμμα 3.7
Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

Στο Διάγραμμα 3.7 παρουσιάζονται τα μηνιαία οικογενειακά εισοδήματα των ερωτηθέντων. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα, το 39,2% έχουν μηνιαίως εισόδημα άνω των 1501 ευρώ, το 35% δήλωσε ότι έχει μηνιαίο εισόδημα ύψους 1000 με 1500 ευρώ, ενώ το 19,2 κυμαίνεται από 501 μέχρι 1000 ευρώ. Ένα μικρό ποσοστό φτάνει τα 500 ευρώ το μήνα.

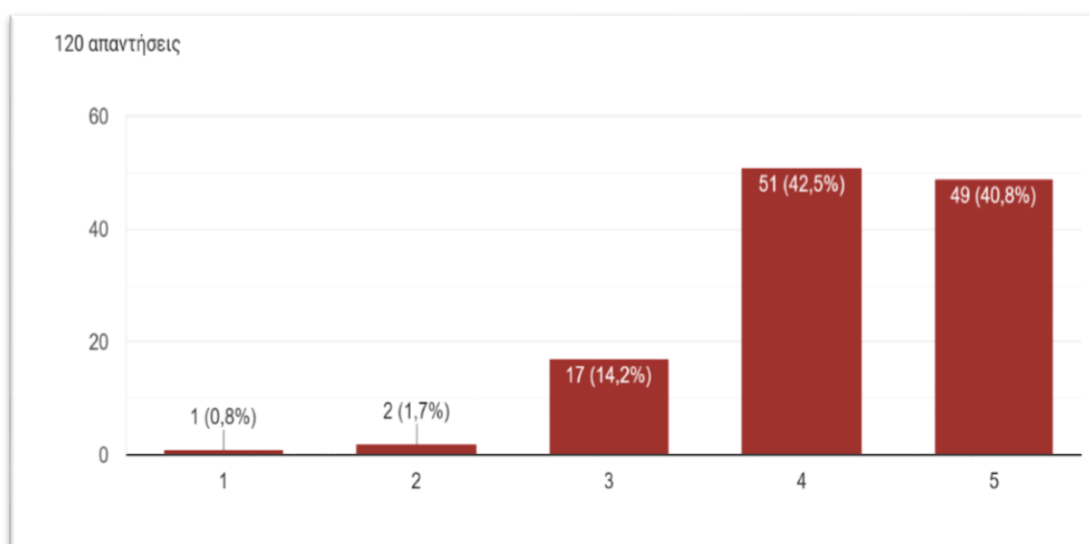
Διάγραμμα 3.8

Πηγές που άντλησαν για το ιδιωτικό εκπαιδευτήριο

Τέλος, στο Διάγραμμα 3.8 δινόταν η ελευθερία επιλογής πάνω από μίας απάντησης. Σημασία όμως είχαν οι πηγές από τις οποίες άντλησαν ή θα αντλήσουν μελλοντικά για την επιλογή ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου. Σε σύνολο 120 ατόμων το μεγαλύτερο ποσοστό (78,3%) απάντησαν ότι έμαθαν για το σχολείο από το φιλικό περιβάλλον ενώ ένα 26,7% απάντησε ότι άντλησε πληροφορίες από το διαδίκτυο. Από τους 120 που απάντησαν συνολικά, οι 8 δήλωσαν ότι θα το επέλεγαν διότι φοιτά ήδη το πρώτο τους παιδί σε ένα ιδιωτικό ενώ ένα 4,2% ότι θα έπαιρνε πληροφορίες από ένα διαφημιστικό φυλλάδιο. Η καθεμία από τις παρακάτω επιλογές άγγιξε το 0,8% όσον αφορά την πηγή πληροφόρησης. Με αυτό τον τρόπο το 0,8% αναφέρεται σε επιλογές όπως το ότι ήδη ο γονέας συγκαταλέγεται στο προσωπικό του σχολείου είτε υπήρξε εργαζόμενος του, είτε υπήρξε μαθητής/-τρια του σχολείου είτε από επιλογή απόστασης από τον τόπο κατοικίας.

3.3.2 Κριτήρια επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου

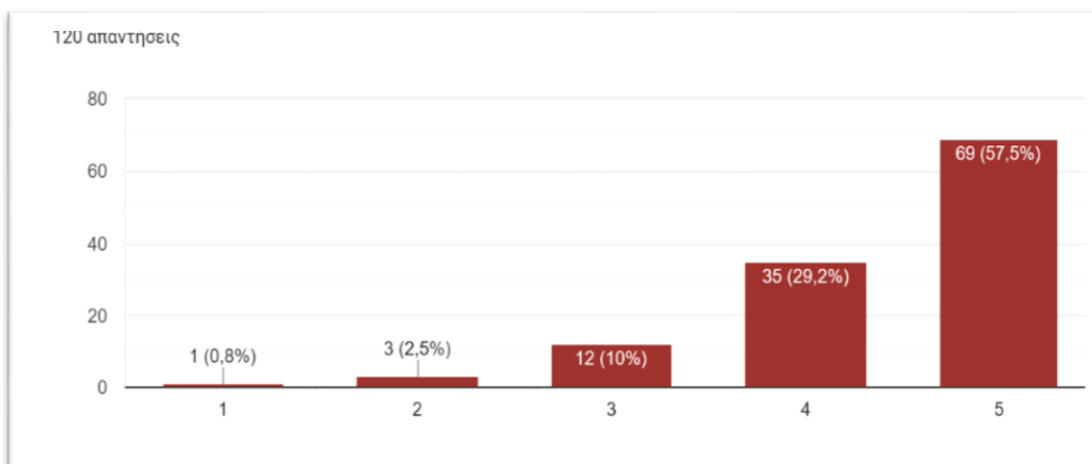
Σε αυτή την υποενότητα παρουσιάζονται τα περιγραφικά στοιχεία του ερευνητικού ερωτήματος που αφορά τη διερεύνηση των κριτηρίων επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου.

Διάγραμμα 3.9

Η φήμη του σχολείου

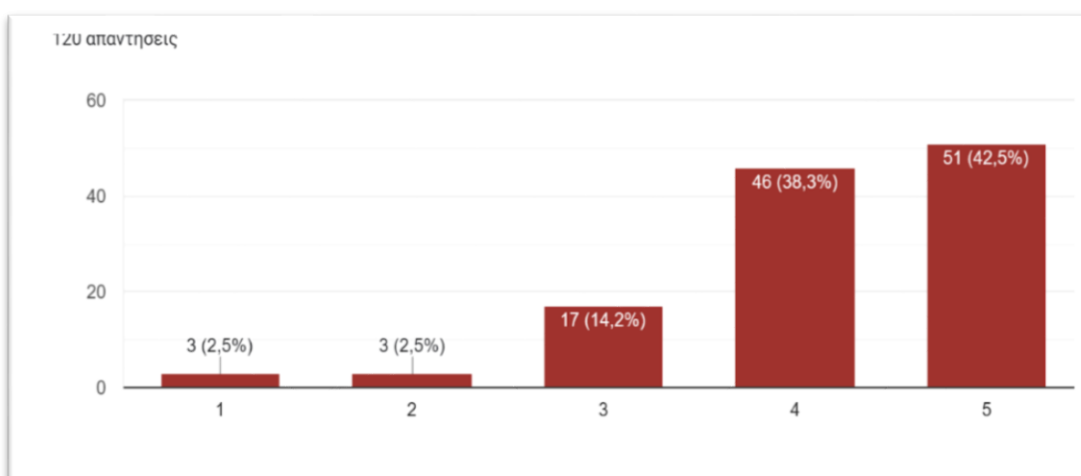
Το Διάγραμμα 3.9 παρουσιάζει στοιχεία για το πόσο σημαντικό ρόλο παίζει η φήμη του σχολείου για την φοίτηση των παιδιών. Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων (42,5%) δήλωσε ότι θεωρούν τη φήμη του σχολείου αρκετά σημαντική προϋπόθεση για να εγγράψουν τα παιδιά τους στο συγκεκριμένο εκπαιδευτήριο. Με ποσοστό 40,8% , δηλαδή 49 άτομα από τα 120 που απάντησαν το θεώρησαν ότι είναι ένας από τους σημαντικότερους λόγους ενώ ένα 14,2% δήλωσε ότι δε θα επηρέαζε την επιλογή τους. Μόλις το 1,7% και 0,8% αφορούσαν άτομα που απάντησαν ότι δεν θα τους ενδιέφερε σχεδόν ή και καθόλου ποια θα είναι η φήμη του σχολείου.

Διάγραμμα 3.10

Η φήμη του εκπαιδευτικού προσωπικού

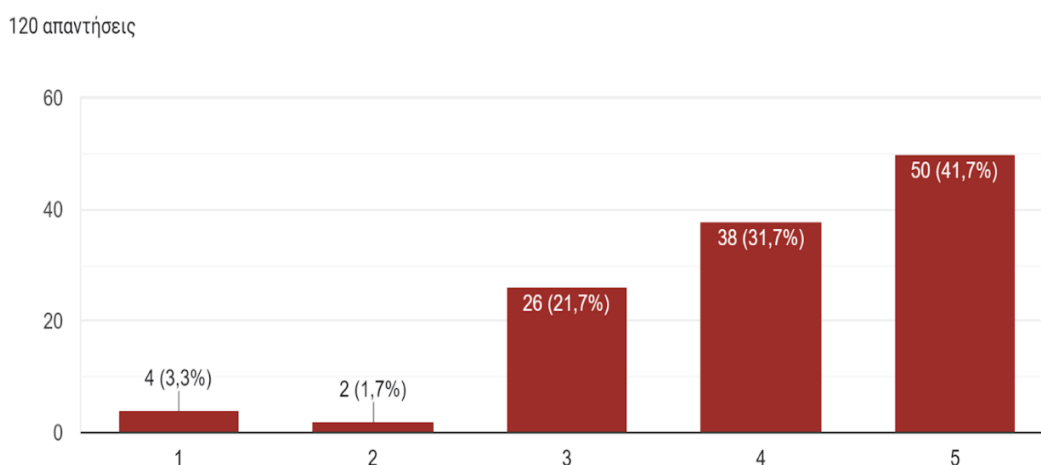
Στην ερώτηση του Διαγράμματος 3.10 σχετικά με τη φήμη του εκπαιδευτικού προσωπικού που εργάζεται στο εκπαιδευτήριο ένα σημαντικό ποσοστό 57,5% δήλωσε ότι θεωρεί πολύ σημαντικό παράγοντα τα προσόντα των εκπαιδευτικών και την ποιότητα του διδακτικού τους έργου. Σύμφωνα με το διάγραμμα ένα 29,2% των ερωτηθέντων απάντησε ότι το θεωρεί αρκετά σημαντικό ενώ 12 άτομα από τους 120 κράτησαν ουδέτερη στάση απέναντι σε αυτό το ερώτημα. Τα μικρότερα ποσοστά (2,5% και 0,8%) αφορούσαν τις απαντήσεις ατόμων που δήλωσαν ότι ενδιαφέρονται λίγο έως και καθόλου για το αν οι εκπαιδευτικοί είχαν καλή ή κακή φήμη.

Διάγραμμα 3.11

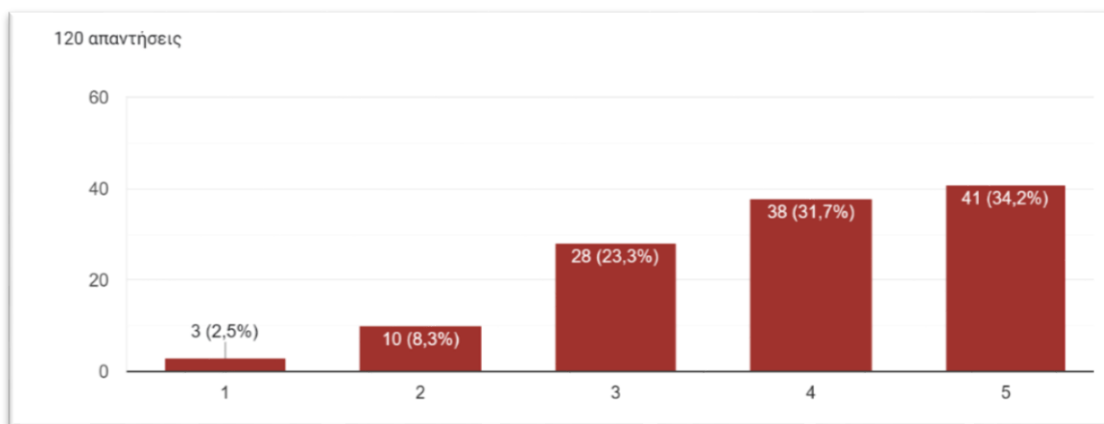
Η σταθερότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.11 ένα μεγάλο ποσοστό 42,5% απάντησαν ότι θεωρούν πολύ σημαντικό να υπάρχει σταθερότητα στο διδακτικό προσωπικό. Ένα 38,3% απάντησε ότι το θεωρεί αρκετά σημαντικό ενώ ένα 14,2% απάντησαν ότι δεν το θεωρούν ούτε σημαντικό αλλά ούτε και κάτι ασήμαντο. Τα μικρότερα ποσοστά (2,5%) επικράτησαν στις απαντήσεις ότι τους ενδιαφέρει λίγο ή και καθόλου για το αν το εκπαιδευτικό προσωπικό κάθε χρόνο διαφοροποιείται ή μένει σταθερό.

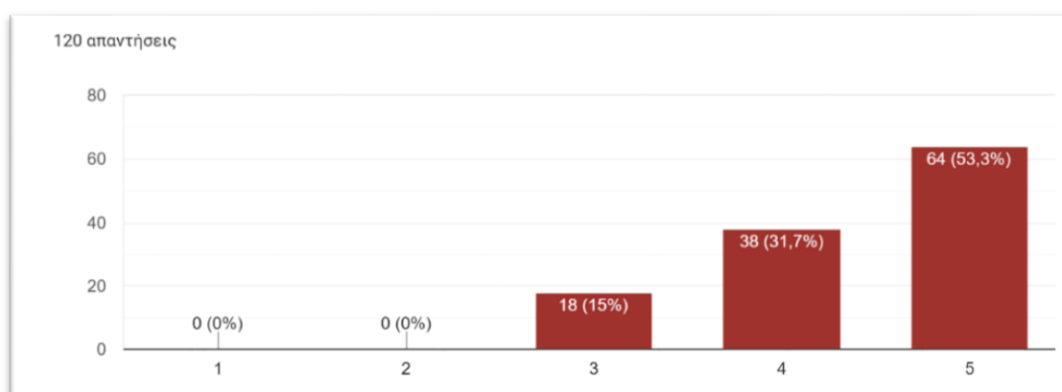
Διάγραμμα 3.12
Τα δίδακτρα του σχολείου

Το Διάγραμμα 3.12 αφορά τις απαντήσεις των ερωτηθέντων σχετικά με τον αν αποτελούν κριτήριο επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου τα δίδακτρα. Το 41,7% απάντησε ότι θα επέλεγε το συγκεκριμένο εκπαιδευτήριο διότι θεωρεί πολύ σημαντικό το ύψος των διδάκτρων. Το 31,7% ψήφισε ότι το θεωρεί αρκετά σημαντικό ενώ ουδέτερη στάση κράτησε ένα 21,7%. Πολύ μικρά ποσοστά της τάξεως 1,7 και 3,3% αφορούσαν απαντήσεις όπου οι ερωτηθέντες ενδιαφέρονταν λίγο ή και καθόλου για τα δίδακτρα.

Διάγραμμα 3.13
Το διευρυμένο ωράριο λειτουργίας

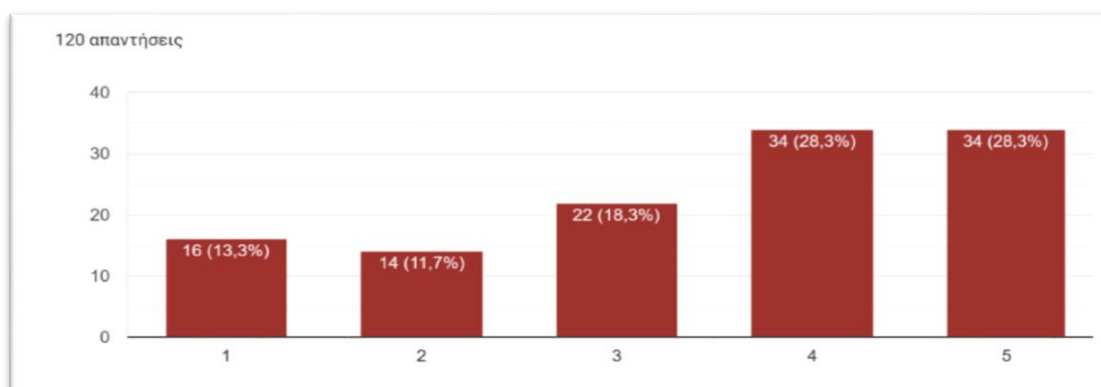
Το Διάγραμμα 3.13 δείχνει ότι 41 άτομα (34,2%) από τα 120 του συνόλου απάντησαν ότι θεωρούν πολύ σημαντικό αν το σχολείο διαθέτει διευρυμένο ωράριο λειτουργίας και το 31,7% επίσης θεωρεί ότι είναι αρκετά σημαντική προϋπόθεση. Από το σύνολο των 120 ατόμων τα 28 (23,3%) δήλωσαν ότι δεν τους ενοχλεί αν διαθέτει διευρυμένο ωράριο, ένα 8,3% απάντησε ότι τους ενδιαφέρει σε μικρό βαθμό ενώ 3 άτομα (2,5%) δεν ενδιαφέρονται καθόλου για το συγκεκριμένο κριτήριο.

Διάγραμμα 3.14
Πρόγραμμα σπουδών του σχολείου

Στο Διάγραμμα 3.14 φαίνεται ότι ένα μεγάλο ποσοστό του ύψους 53,3% ψήφισε ότι θεωρεί πολύ σημαντικό το πρόγραμμα σπουδών που ακολουθεί το ιδιωτικό εκπαιδευτήριο και ένα 31,7% ότι είναι αρκετά σημαντικό ώστε να είναι σε θέση να

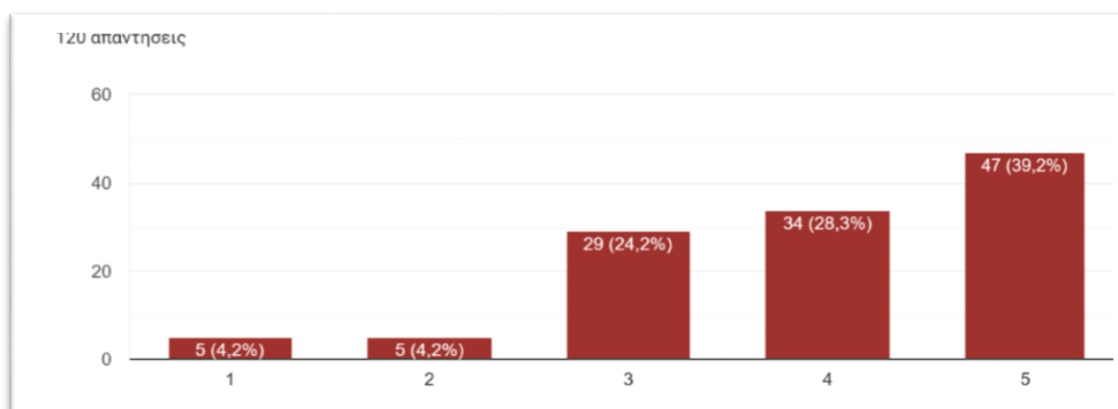
το επιλέξουν ή για όσους το έχουν επιλέξει ήδη. Από το σύνολο των 120 ατόμων, 18 (15%) κράτησε ουδέτερη στάση απέναντι σε αυτό το κριτήριο.

Διάγραμμα 3.15

Διδασκαλία 2^{ης} ξένης γλώσσας από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού

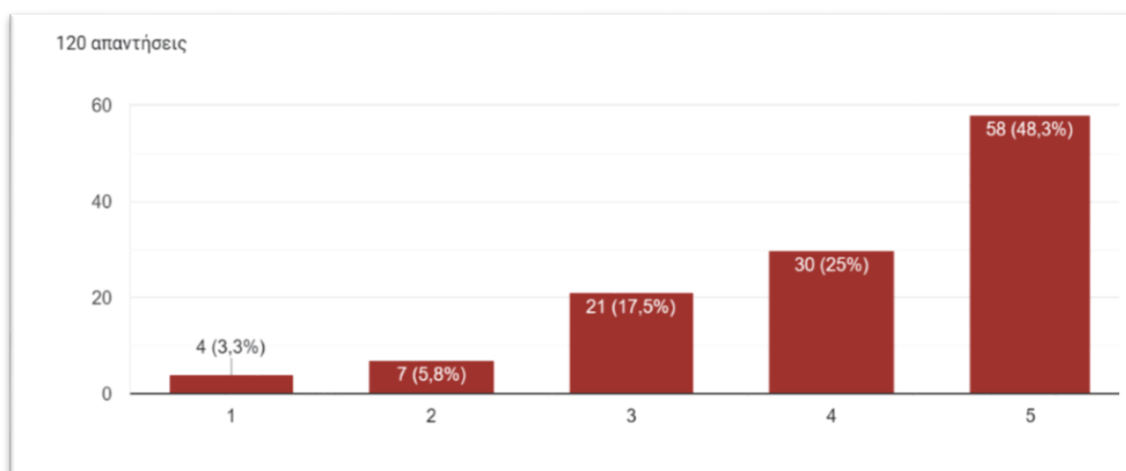
Στο παραπάνω διάγραμμα οι απαντήσεις των ερωτηθέντων σχετικά με το αν αποτελεί κριτήριο επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου η δυνατότητα διδασκαλίας 2^{ης} ξένης γλώσσας από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού κυμαίνονταν από 28,3% μέχρι 11,7%. Ισότιμα ποσοστά υπήρξαν στις απαντήσεις όπου οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι αυτό το κριτήριο είναι και αρκετά αλλά και πολύ σημαντικό. Ένα 18,3% απάντησε ότι δεν ενδιαφέρεται για το παραπάνω κριτήριο ενώ το 11,7% και το 13,3% φανερώνουν ότι δεν δίνουν ιδιαίτερη βάση στο αν θα διδάσκεται 2^η ξένη γλώσσα από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού.

Διάγραμμα 3.16

Απόσταση από τόπο κατοικίας

Στο Διάγραμμα 3.16 φαίνεται ξεκάθαρα ότι 47 άτομα (39,2%) από τα 120 του συνόλου θεωρούν βασική την απόσταση του σχολείου από το σπίτι όπου διαμένουν. Το 28,3% ακολουθεί μια αντίστοιχη πορεία δηλώνοντας ότι το θεωρεί αρκετά σημαντικό ενώ το 24,2% απαντά ότι δεν εκφέρει άποψη με το αν είναι κοντά ή όχι το σχολείο. Ένα 4,2% συλλέχθηκε στις απαντήσεις που αναφέρονταν στο ότι οι ερωτηθέντες ενδιαφέρονται λίγο ή και καθόλου για το σημείο όπου βρίσκεται το σχολείο.

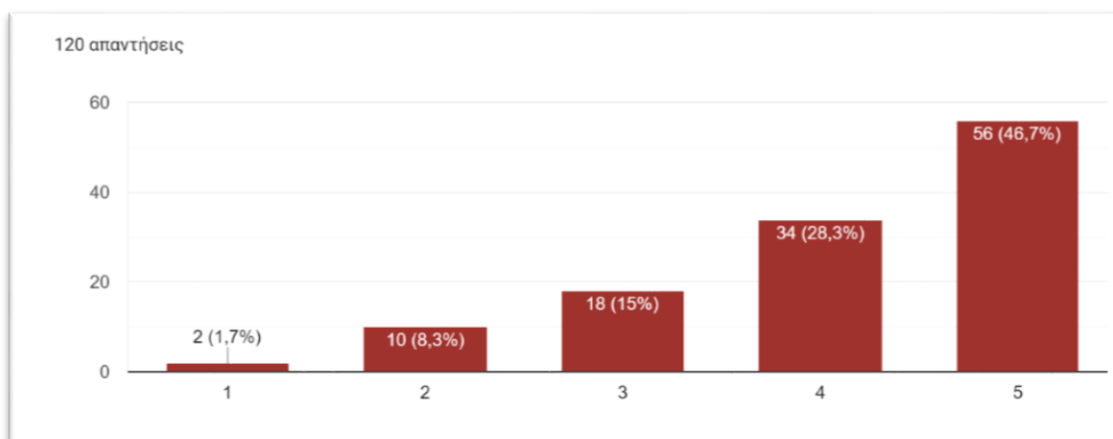

Διάγραμμα 3.17

Δυνατότητα μεταφοράς μέσω σχολικού λεωφορείου

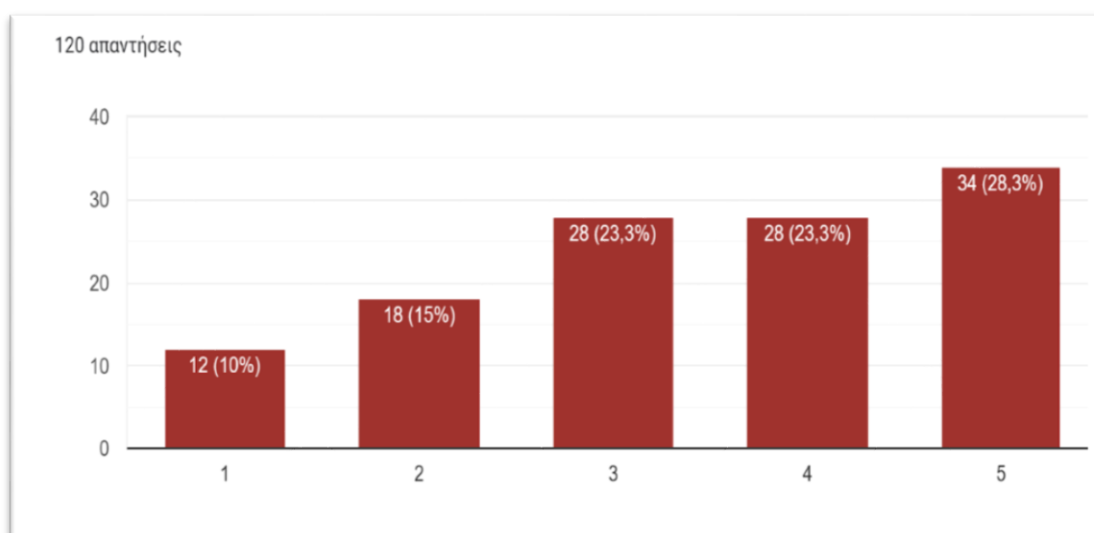
Στο Διάγραμμα 3.17 αναγράφονται οι απαντήσεις των ερωτηθέντων σχετικά με το αν αποτελεί κριτήριο επιλογής σχολείου η δυνατότητα μεταφοράς με σχολικό λεωφορείο. Το 48,3% απάντησε ότι το θεωρεί πολύ σημαντική προϋπόθεση και το 25% αρκετά σημαντική. Το 17,5% κράτησε ουδέτερη στάση ενώ το 5,8% (7 άτομα) απάντησαν ότι το θεωρούν λίγο σημαντικό και για 4 άτομα δεν αποτελεί καθόλου κριτήριο επιλογής σχολείου η δυνατότητα αυτή.

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.18, 56 εκ των 120 ερωτηθέντων δήλωσαν ότι αποτελεί κριτήριο επιλογής η δυνατότητα να παράσχει το σχολείο απογευματινή μελέτη στην ελληνική γλώσσα και επιπρόσθετη βοήθεια στους μαθητές. Επίσης, το 28,3% το θεωρεί αρκετά σημαντικό και ένα 15% δεν δείχνει ούτε θετική ούτε αρνητική στάση απέναντι σε αυτή τη δυνατότητα. Το 8,3% και το 1,7% απάντησαν ότι δεν τους ενδιαφέρει πολύ ή και καθόλου αντίστοιχα αν παρέχεται αυτή η δυνατότητα.

Διάγραμμα 3.18

Δυνατότητα μελέτης ελληνικών και ενισχυτική διδασκαλία

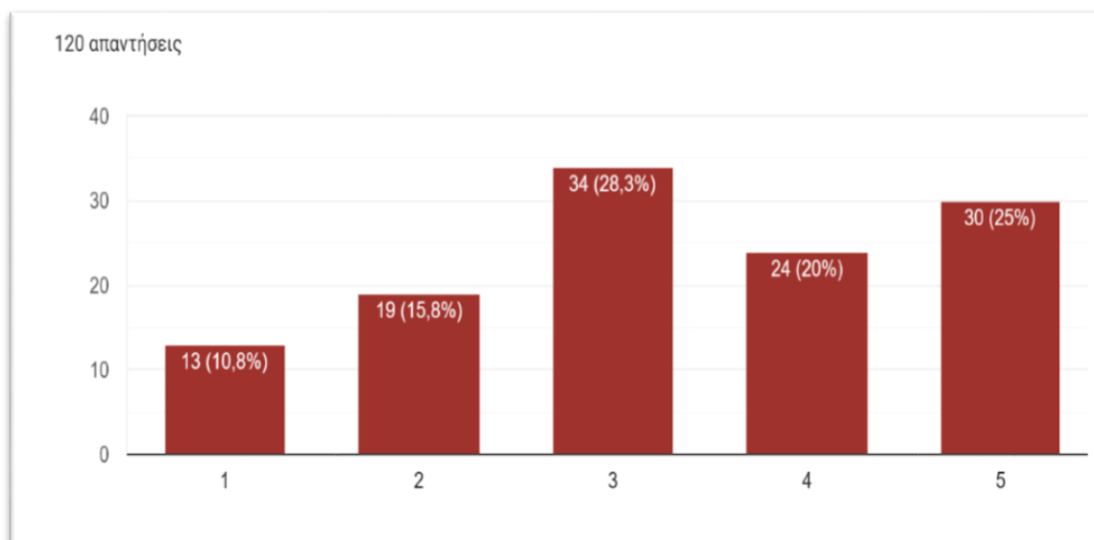

Διάγραμμα 3.19

Συμμετοχή σε μαθητικούς διαγωνισμούς

Στο Διάγραμμα 3.19 που αφορά τη δυνατότητα συμμετοχής των μαθητών σε μαθητικούς διαγωνισμούς όπως οι μαθηματικοί διαγωνισμοί « Ευκλείδης», « Πυθαγόρας», διαγωνισμοί ποίησης, δημιουργικής γραφής, 34 άτομα (28,3%) από τα 120 που απάντησαν στο σύνολο θεωρούσαν πολύ σημαντική τη δυνατότητα αυτή και ένα 23,3% αρκετά καλή ώστε να επέλεγαν το εκπαιδευτήριο. Στο ίδιο ποσοστό (23,3%) κυμάνθηκαν και τα άτομα που δεν το θεωρούν ούτε σημαντικό

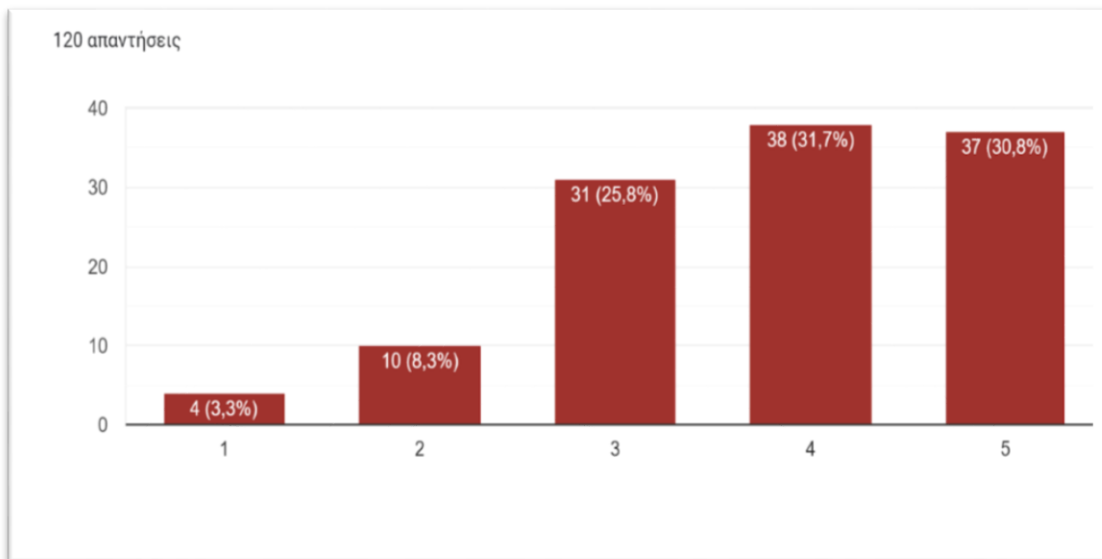
αλλά ούτε και αδιάφορο παράγοντα. Ένα 15% απάντησε ότι το θεωρεί ελάχιστα σημαντικό και ένα 10% δεν αποτελεί κριτήριο επιλογής του εκπαιδευτηρίου.

Διάγραμμα 3.20
Παροχή φαγητού μέσω catering το μεσημέρι

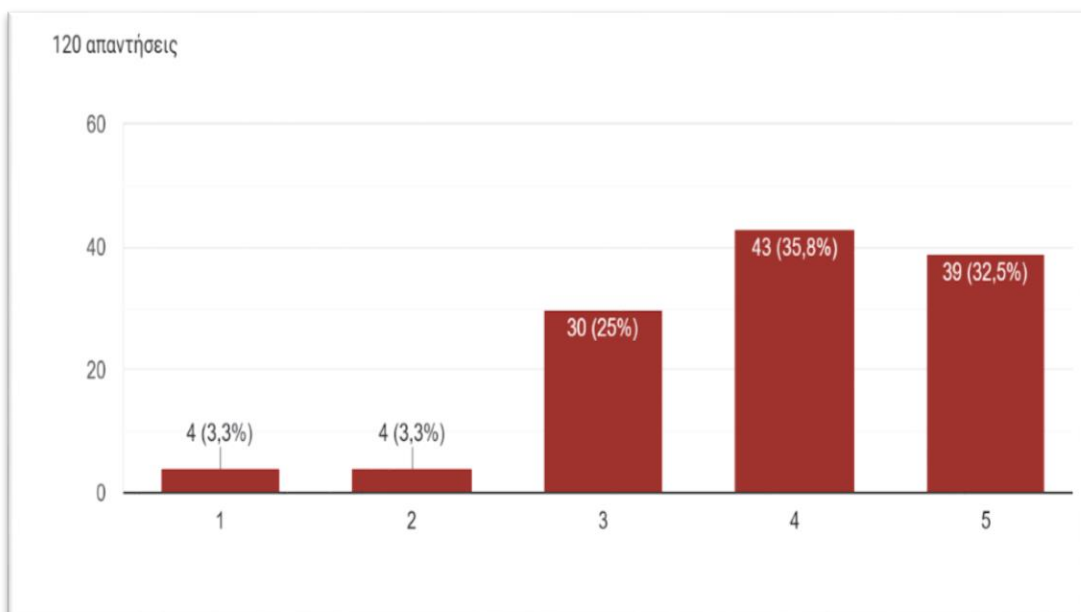
Στο Διάγραμμα 3.20 το μεγαλύτερο ποσοστό 28,3% απάντησε ότι δεν ενδιαφέρεται αν θα παρέχεται φαγητό στο παιδιά μέσω εταιρίας catering ενώ το 25% απάντησε ότι αποτελεί πολύ σημαντικό κριτήριο επιλογής του εκπαιδευτηρίου. Το 20% δήλωσε ότι μια αρκετά καλή δυνατότητα ενώ το 15,8% ότι δε δίνει ιδιαίτερη βάση σε αυτό. το 10,8% απάντησε ότι καθόλου δεν ενδιαφέρεται για το αν τα παιδιά θα τρέφονται μέσω catering.

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.21 οι ερωτηθέντες (31,7%) δήλωσαν ότι θα ενδιαφέρονταν αρκετά αν υπήρχε επιλογή αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων εντός του σχολείου τις απογευματινές ώρες. Το 30,8% δήλωσε ότι το θεωρεί πολύ σημαντικό κριτήριο ενώ το 25,8% κράτησε ουδέτερη στάση απέναντι σε αυτό το ερώτημα. Το 8,3% και το 3,3% απάντησαν ότι ενδιαφέρονται ελάχιστα έως και καθόλου για αυτή τη δυνατότητα.

Διάγραμμα 3.21

Απογευματινές δραστηριότητες (μπάσκετ, jiu jitsu, STEM, μουσικά όργανα)

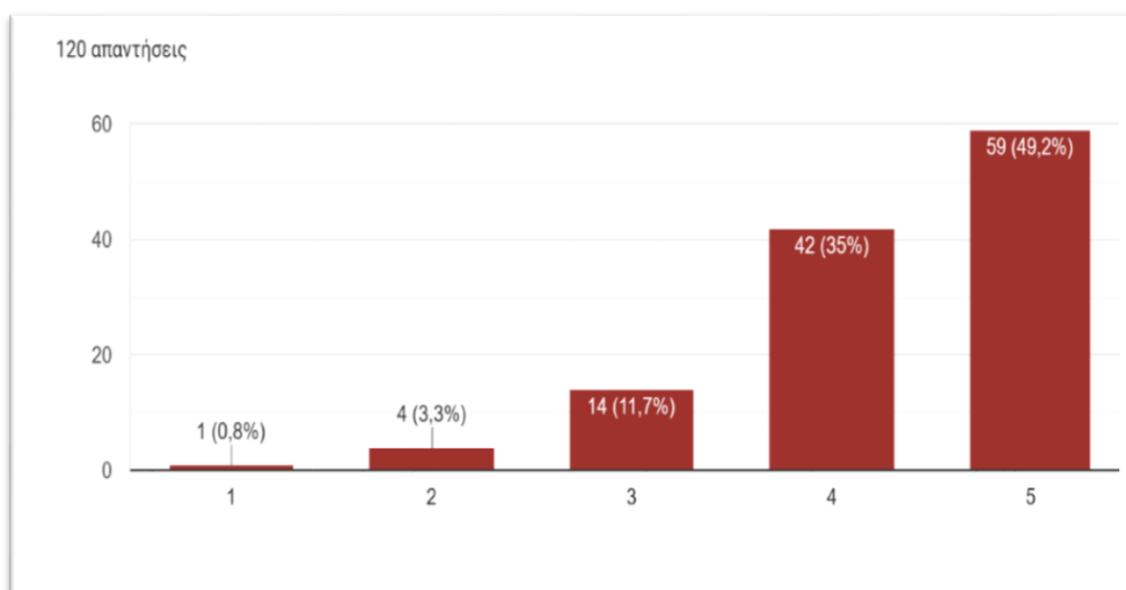

Διάγραμμα 3.22

Παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών και στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

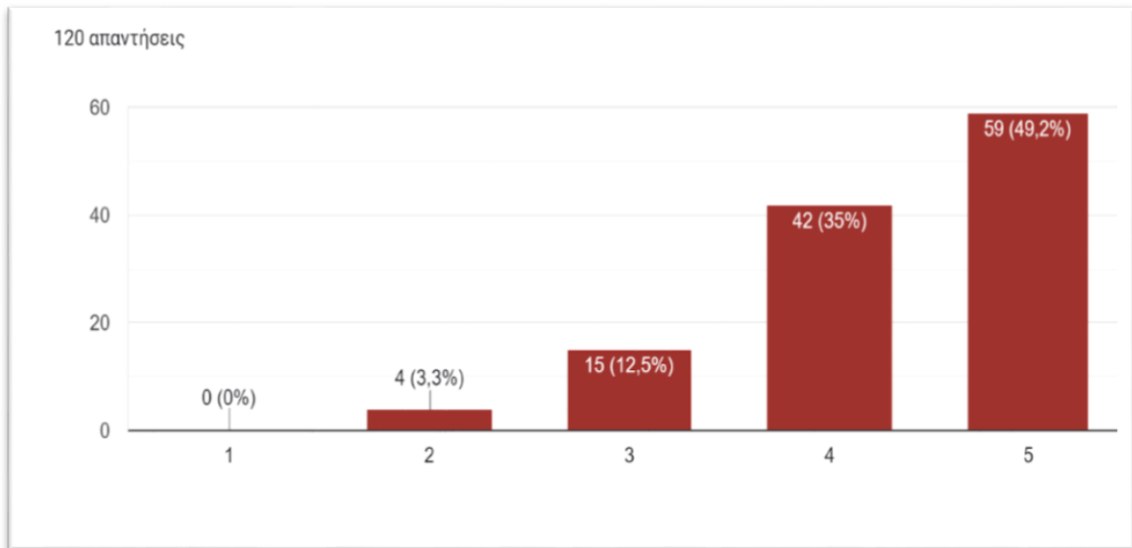
Στο Διάγραμμα 3.22 φαίνεται ότι το 35,8% απάντησε ότι θεωρεί αρκετά σημαντικό κριτήριο το να παρέχει το ιδιωτικό εκπαιδευτήριο και υπηρεσίες πρωτοβάθμιας και

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το 32,5% απάντησε ότι είναι πολύ σημαντικό κριτήριο ενώ 3,3% απάντησε ότι το κριτήριο αυτό είναι λίγο έως και καθόλου σημαντικό. Από το σύνολο των 120 απαντήσεων, οι 30 αφορούσαν την ουδέτερη στάση που κράτησαν οι ερωτηθέντες σχετικά με αυτό το κριτήριο δηλώνοντας ότι είτε υπάρχει αυτή η επιλογή είτε όχι δεν αποτελεί κριτήριο επιλογής του ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου.

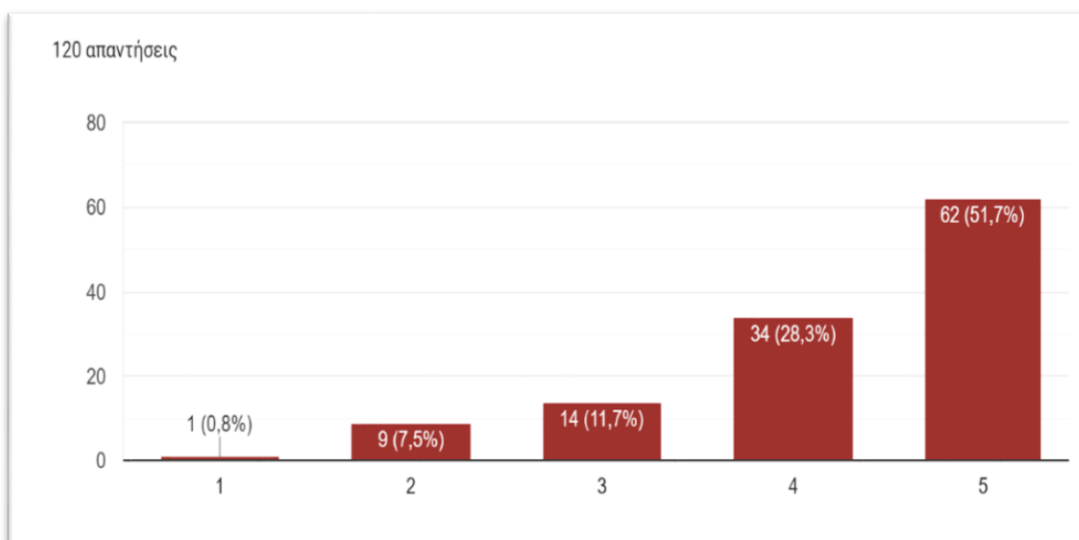
Διάγραμμα 3.23
Ολιγομελή τμήματα

Το Διάγραμμα 3.23 αφορούσε τις απαντήσεις των ερωτηθέντων σχετικά με το πόσο σημαντικό θα ήταν τα υπάρχουν ολιγομελή τμήματα ώστε να επιλέξουν το εκπαιδευτήριο οι εν δυνάμει γονείς ή όσοι γονείς το έχουν ήδη επιλέξει. Ένα μεγάλο ποσοστό (49,2%) απάντησε ότι το θεωρεί πολύ σημαντικό κριτήριο και ένα 35% αρκετά σημαντικό. Υπήρξαν 14 άτομα που απάντησαν ότι δεν ενοχλούνται σχετικά με τον αριθμό των παιδιών στις τάξεις ενώ ένα 3,3% δήλωσε ότι είναι ελάχιστα σημαντικό και ένα άτομο δεν ενδιαφέρθηκε καθόλου για αυτό το κριτήριο.

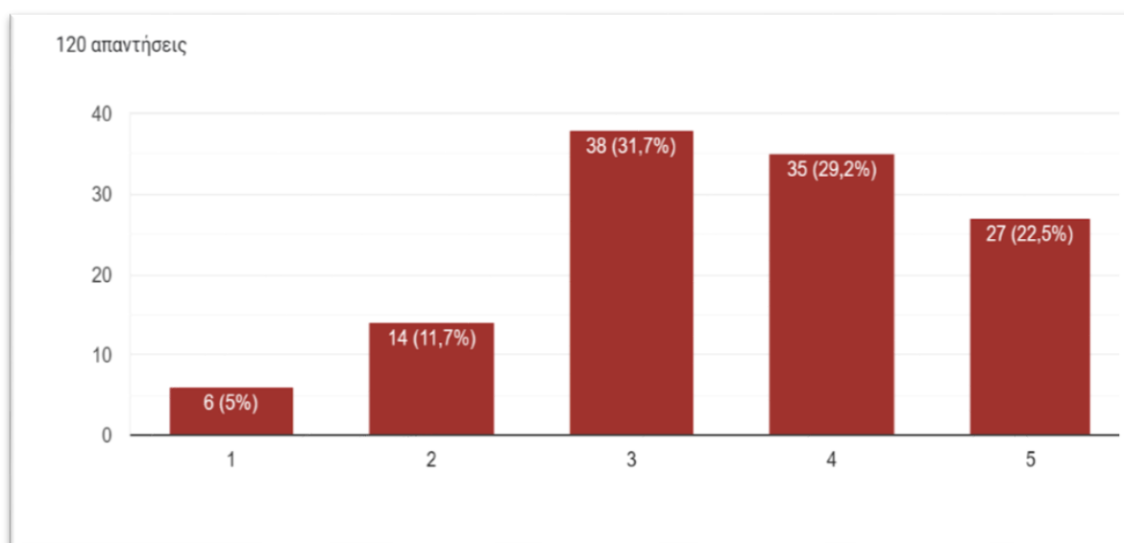
Διάγραμμα 3.24
Κτιριακές υποδομές

Στο Διάγραμμα 3.24 οι απαντήσεις των 120 ερωτηθέντων αφορούν την επιλογή εκπαιδευτηρίου για τις κτιριακές του υποδομές. Οι περισσότεροι (49,2%) το θεωρούν πολύ σημαντικό κριτήριο και το 35% αρκετά σημαντικό για να το επιλέξουν. Ένα 12,5% ψήφισε ότι αν έχει καλές κτιριακές υποδομές ή όχι δεν ενδιαφέρονται ενώ το 3,3% απάντησε ότι ενδιαφέρεται ελάχιστα.

Διάγραμμα 3.25
Παροχή ψυχολογικής και συμβουλευτικής υποστήριξης στους μαθητές και τις οικογένειές τους

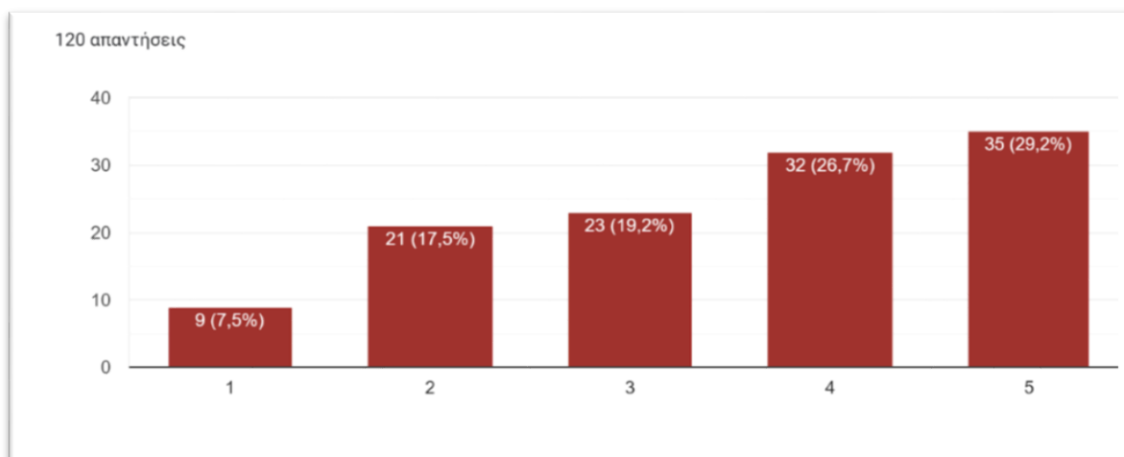
Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.25, το 51,7% απάντησε ότι θεωρεί σημαντικό κριτήριο επιλογής σχολείου η παροχή ψυχολογικής και συμβουλευτικής υποστήριξης τόσο στους μαθητές όσο και στις οικογένειές τους. Το 28,3% απάντησε ότι είναι αρκετά σημαντικό κριτήριο ενώ το 7,5% δεν το θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό. Από το σύνολο των 120 ατόμων, ένα άτομο απάντησε ότι δεν ενδιαφέρεται καθόλου γι αυτή τη δυνατότητα. Ένα ποσοστό των 11,7% απάντησε ότι το κριτήριο αυτό δεν τους είναι ότι σημαντικό αλλά ούτε και αδιάφορο.

Διάγραμμα 3.26

Χρήση εγχειριδίων εκτός του οργανισμού

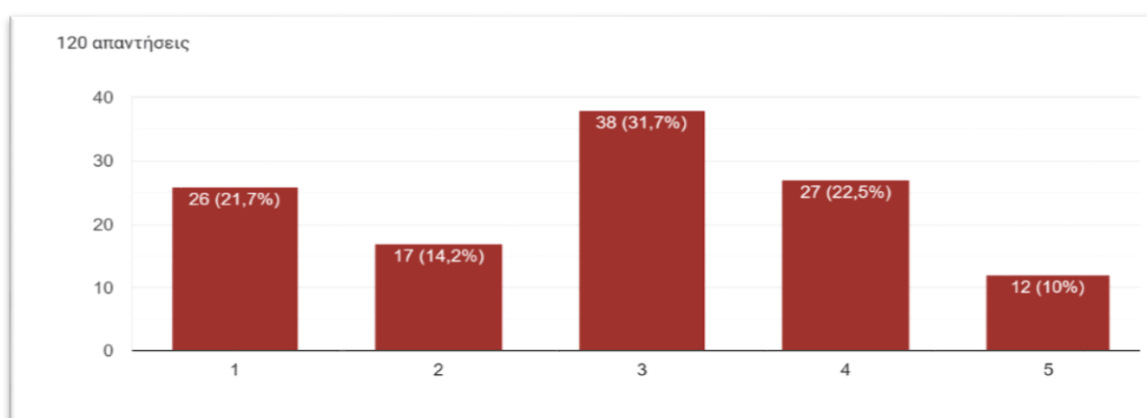
Το Διάγραμμα 3.26 δείχνει ότι το 31,7% δε θεωρεί ούτε πολύ σημαντικό αλλά ούτε και ασήμαντο αν θα χρησιμοποιεί το σχολείο εγχειρίδια του Υπουργείου Παιδείας της Ελλάδας ή κάποιου άλλου εκπαιδευτικού συστήματος. Από το σύνολο των 120 απαντήσεων, 27 άτομα απάντησαν ότι θέλουν να χρησιμοποιεί το σχολείο εγχειρίδια του εξωτερικού όπως και ακόμα 35 άτομα ότι το θεωρούν αρκετά καλό κριτήριο. Το 11,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι ενδιαφέρονται ελάχιστα ενώ το 5% το κριτήριο αυτό δεν τους ενδιαφέρει καθόλου.

Διάγραμμα 3.27

Η απογοήτευση από τη δημόσια εκπαίδευση

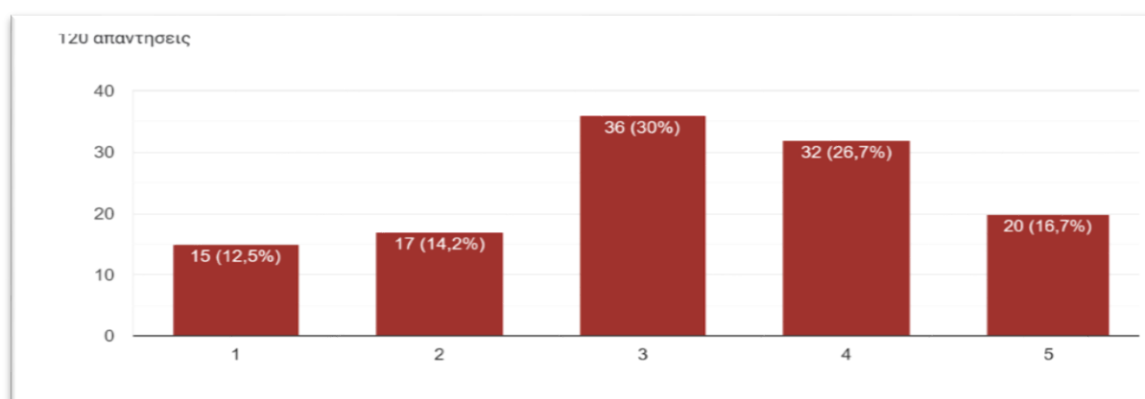
Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.27, το 29,2% απάντησε ότι θα επέλεγαν ένα ιδιωτικό σχολείο διότι έχουν απογοητευθεί από τις συνθήκες που επικρατούν στη δημόσια εκπαίδευση. Σε πολύ κοντινό ποσοστό (26,7%) ήταν και αυτοί που απάντησαν ότι αποτελεί αρκετά σημαντικό κριτήριο η στροφή προς την ιδιωτική εκπαίδευση. Το 17,5% απάντησε ότι ελάχιστα αποτελεί αυτό κριτήριο και το 7,5% ότι άλλοι είναι οι λόγοι που θα απευθύνονταν στην ιδιωτική εκπαίδευση. Ένα 19,2% ότι το παραπάνω κριτήριο μπορεί να αποτελεί αιτία που να εγγράψουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικό αλλά μπορεί και όχι.

Διάγραμμα 3.28

Η παρότρυνση από οικογένειες του φιλικού και οικογενειακού περιβάλλοντος

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.28, το μεγαλύτερο ποσοστό (31,7%) απάντησε ότι λίγο πολύ μπορεί να επηρεαζόταν από τον κύκλο συγγενών και φίλων ενώ το 21,7% καθόλου. Το 22,5% δήλωσαν ότι θα επηρεάζονταν αρκετά από την οικογένεια και τους φίλους ενώ 12 άτομα ότι θα επέλεγαν ένα σχολείο αποκλειστικά γι αυτό το λόγο. Το 14,2% απάντησε ότι θα επηρεαζόταν ελάχιστα.

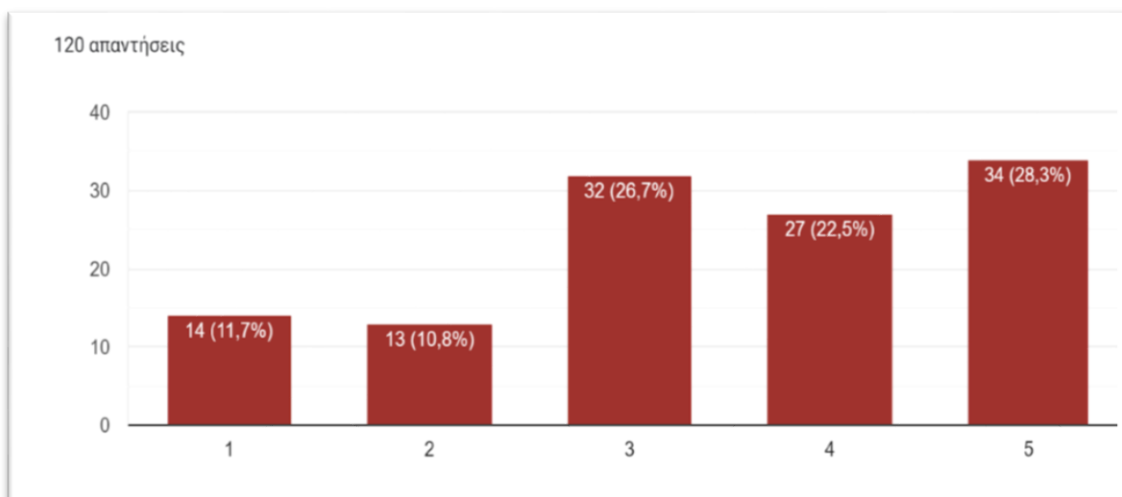

Διάγραμμα 3.29

Κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο οικογένειας

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.29, το 30% απάντησε ότι το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο μιας οικογένειας μπορεί να αποτελεί κριτήριο για να εγγράψουν τα παιδιά τους στην ιδιωτική εκπαίδευση αλλά δεν είναι και απαραίτητο. Το 26,7% απάντησε ότι είναι αρκετά πιθανό και το 16,7% ότι αποτελεί σημαντικό παράγοντα. Το 14,2% και το 12,5% απάντησαν ότι αποτελεί ελάχιστα έως και καθόλου σημαντικό κριτήριο για να στραφούν στην ιδιωτική εκπαίδευση.

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.30, το 28,3% θεωρεί ότι το ιδιωτικό σχολείο μπορεί να παρέχει μεγαλύτερη προστασία στα παιδιά είτε σε θέματα βασικής λειτουργίας είτε σε κοινωνικά θέματα. Περίπου στα ίδια επίπεδο (22,5%) κυμαίνονται και οι απαντήσεις των ερωτηθέντων που δήλωσαν ότι το πιστεύουν αρκετά σαν ιδέα. Το 26,7% δήλωσε ότι μπορεί να ισχύει αλλά μπορεί και όχι σαν ιδέα. Το 10,8% δήλωσε ότι υπάρχει ελάχιστη πιθανότητα να επέλεγαν την ιδιωτική εκπαίδευση με βάση αυτό το κριτήριο. Το 11,7% απάντησε ότι υπάρχει μηδενική πιθανότητα να το επέλεγε βάση αυτού του κριτηρίου.

Διάγραμμα 3.30

Το ιδιωτικό εκπαιδευτήριο μπορεί να παρέχει μεγαλύτερη προστασία στα παιδιά από ένα δημόσιο σχολείο

Η 23^η ερώτηση του ερωτηματολογίου ήταν ανοικτού τύπου και ζητούσε από τους ερωτηθέντες να καταγράψουν την άποψη τους σχετικά με το αν θα προτιμούσαν στο ιδιωτικό εκπαιδευτήριο που έχουν επιλέξει ή θα επιλέξουν για τα παιδιά τους να εργάζεται εκπαιδευτικό προσωπικό νεαρής ηλικίας που θα έχει σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας και περισσότερη διάθεση ή προσωπικό μεγαλύτερης ηλικίας με εκπαιδευτική εμπειρία. Οι απόψεις πάνω σε αυτό το ερώτημα ήταν 2 κατηγοριών. Κάποιοι ήταν υπέρ μόνο της μίας από τις δύο εναλλακτικές, δηλαδή ή μόνο άτομα νεαρής ηλικίας ή μόνο άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και κάποιοι άλλοι υπέρ της συνύπαρξης και των 2 επιλογών. Μερικοί θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικοί μεγαλύτερης ηλικίας μπορούν να μεταδώσουν στους νεότερους τις δικές τους εμπειρίες και οι νέοι αντίστοιχα να ενημερώσουν τις πιο παλιές γενιές εκπαιδευτικών σχετικά με τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας και με νέες διδακτικές ιδέες. Επίσης, κάποιοι θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικοί μεγαλύτερης ηλικίας εκπνέουν μεγαλύτερο σεβασμό προς τους μαθητευόμενους, διαθέτουν μεγαλύτερη διδακτική εμπειρία, περισσότερες εναλλακτικές κατά την παράδοση του μαθήματος για να είναι αποτελεσματικό και κατανοητό.

Κάποιοι θεωρούν ότι παίζει σημαντικό ρόλο η βαθμίδα εκπαίδευσης, δηλαδή προτιμούν νεαρής ηλικίας εκπαιδευτικούς στο δημοτικό όχι όμως και στο γυμνάσιο-λύκειο όπου τα παιδιά είναι μιας άλλης ηλικίας και θα πρέπει να έχουν

απέναντι τους ένα πρόσωπο που να αποπνέει σεβασμό όχι μόνο της διδακτικής του εμπειρίας αλλά και χάρις στο παρουσιαστικό του. Κάποιοι άλλοι απάντησαν ότι προτιμούν άτομα νεαρής ηλικίας διότι υπάρχει μικρότερο ηλικιακό χάσμα με τους μαθητές άρα μπορεί να επιτευχθεί καλύτερη επικοινωνία, μεγαλύτερη αίσθηση εμπιστοσύνης και κατανόησης διότι σκοπός δεν είναι αποκλειστικά η μετάδοση γνώσεων αλλά και η διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων. Οι γονείς επιθυμούν εκπαιδευτικούς που βρίσκονται κοντά στα παιδιά τους, τα αφογκράζονται, τα συμβουλεύουν.

Δεν ήταν μικρό το ποσοστό των ανθρώπων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο ότι θα ήθελαν τη συνύπαρξη και των 2 κατηγοριών γιατί δεν παίζει τόσο σημαντικό ρόλο η ηλικία όσο η διάθεση για επιμόρφωση, συνεχή ενημέρωση για ό,τι καινούριο στην εκπαίδευση, η αγάπη για τα παιδιά και η παροχή της αμέριστης προσοχής τους όταν ένα παιδί ζητά τη βοήθειά τους ή την συμβουλή τους.

3.4 Συμπεράσματα

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των κριτηρίων που ακολούθησαν ή θα ακολουθήσουν οι μελλοντικοί γονείς ώστε να επιλέξουν τη φοίτηση των παιδιών τους σε ιδιωτικά σχολεία έναντι των δημοσίων. Μέσα από την έρευνα καθίσταται προφανές ότι η επιλογή ενός ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου από την πλευρά της οικογένειας είναι ένα μείζον και πολυδιάστατο ζήτημα που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες.

Οι ερωτηθέντες από ότι έδειξαν τα ευρήματα της έρευνας χρησιμοποιούν ως κύρια πηγή πληροφόρησής τους το κύκλο γνωστών και συγγενών για την ορθή επιλογή ενός ιδιωτικού σχολείου, ενισχύοντας την ιδέα ότι άτομα από τον ίδιο κύκλο, την ίδια οικονομική και κοινωνική θέση ακολουθούν μια συγκεκριμένη στρατηγική με σκοπό να επιλέξουν το κατάλληλο σχολείο, όπου θα έχει εγγεγραμμένα παιδιά του ίδιου κοινωνικού επιπέδου (Ball,1997).

Το διαδίκτυο αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο μέσο ενημέρωσης για την επιλογή ιδιωτικού σχολείου όπου δείχνει ότι μερίδα ανθρώπων αξιοποιούν οποιαδήποτε

πηγή που μπορεί να τους προσφέρει έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση. Επιπρόσθετα η επιλογή ενός σχολείου σε σχέση με τη φήμη του ερμηνεύεται από τη βιβλιογραφία ως γονεϊκή στρατηγική διότι οι μεσοαστικές οικογένειες θεωρούν ότι η φήμη αποτελεί σημαντικό παράγοντα. (Ballet et al., 1996)

Η επιθυμία των γονιών να συμμετέχουν τα παιδιά τους σε μαθητικούς διαγωνισμούς φαίνεται ότι δίχασε διότι οι μισοί απάντησαν ότι το θεωρούν σημαντικό κριτήριο ενώ οι υπόλοιποι ότι δεν ενδιαφέρονται αν θα υπάρχει συμμετοχή σε διαγωνισμούς. Πολύ σημαντικό φάνηκε από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, η δυνατότητα διδασκαλίας δεύτερης ξένης γλώσσας από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού υποδεικνύοντας ότι οι γονείς επιδιώκουν να προσφέρουν τα μέγιστα δυνατά στα παιδιά τους από πολύ νωρίς. Στα ίδια επίπεδα κινήθηκαν και οι απαντήσεις που αφορούσαν την εγγραφή των παιδιών σε δραστηριότητες που παρέχει το σχολείο όπως αθλήματα, μαθήματα μουσικών οργάνων.

Σχετικά με την παροχή σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού θεωρείται βασική προϋπόθεση για την επιλογή του σχολείου όπως ακριβώς και οι κτιριακές υποδομές που προσφέρονται. Εξίσου σημαντικά κριτήρια αποτέλεσαν το διευρυμένο ωράριο λειτουργίας, η υποστήριξη μαθητών και γονέων από σχολικό ψυχολόγο αλλά και η αυξημένη προστασία των παιδιών από περιστατικά εκφοβισμού, τραυματισμών. Αυτό που κάνει εντύπωση είναι ότι ένας σημαντικός αριθμός ατόμων δήλωσαν ότι δεν αποτελεί σημαντικό αλλά ούτε και ασήμαντο κριτήριο η χρήση εγχειριδίων προγραμμάτων σπουδών του εξωτερικού.

Σημαντικό κριτήριο επιλογής ιδιωτικού σχολείου φάνηκε ότι αποτελούν τα δίδακτρα. Η πλειοψηφία απάντησαν ότι παίζει μείζον ρόλο στην επιλογή τους, όπως το ίδιο σημαντικό είναι και να υπάρχει σταθερότητα στο εκπαιδευτικό προσωπικό αλλά και η φήμη του προσωπικού να είναι το ίδιο αξιόλογη.

3.5 Ανακεφαλαίωση

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η διερεύνηση των κριτηρίων επιλογής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου. Για τη διερεύνηση αυτή τέθηκε ένα βασικό ερώτημα που αφορά τα κριτήρια επιλογής ενός ιδιωτικού σχολείου έναντι ενός άλλου ιδιωτικού ή δημοσίου. Η ερευνητική μέθοδος που υιοθετήθηκε για τη διερεύνηση

των κριτηρίων είναι ποσοτική. Η δειγματοληψία έγινε με τυχαίο τρόπο και με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, με τη συμμετοχή 120 ατόμων που είναι ήδη γονείς ή πρόκειται να αποκτήσουν παιδιά και επιθυμούν να ενημερωθούν από τώρα για τις συνθήκες που επικρατούν στις σχολικές μονάδες. Η παρούσα έρευνα στηρίχθηκε σε ελληνική και ξένη βιβλιογραφική ανασκόπηση.

Ανακεφαλαιώνοντας, η επιλογή ενός σχολείου και δε ενός ιδιωτικού αποτελεί μια δύσκολη διαδικασία, που αποτελεί αρκετή έρευνα. Ρόλο δεν παίζει μόνο η οικονομική δυνατότητα των γονέων αλλά και το κατά πόσο είναι πρόθυμοι οι γονείς να προσφέρουν στα παιδιά τους μια ποικιλία από δραστηριότητες, να τα εντάξουν σε ένα νέο κοινωνικό σύνολο με παρόμοια ιδεώδη και αξίες.

Το δείγμα της παρούσας έρευνας θεωρείται ικανοποιητικό, καθώς από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά προκύπτει ότι συμμετείχαν άτομα όλων των κατηγοριών που είχε στόχο η έρευνα. Ένας περιορισμός στην έρευνα ήταν ότι στις απαντήσεις υπήρχαν 5 επιλογές και υπήρχαν κάποιοι που επέλεξαν ως απάντηση τη μεσαία όπου έδειχνε ότι κράταγαν μια ουδέτερη στάση απέναντι στο ερώτημα, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν σε όλες τις ερωτήσεις απαντήσεις που να δίνουν μια καθαρή εικόνα σχετικά με την άποψή τους.

Κλείνοντας, ως μελλοντικά ερευνητικά ερωτήματα προτείνονται η διερεύνηση της επιλογής ενός ιδιωτικού σχολείου με σκοπό την είσοδο ενός μαθητή στην πρώτη σχολή επιλογής του ώστε να ξεκινήσει το νέο δρόμο της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας. Καθώς επίσης και τα προτερήματα ενός ξένου ιδιωτικού σχολείου στην Ελλάδα με το αντίστοιχο ιδιωτικό που λειτουργεί με βάση την ελληνικό πρόγραμμα σπουδών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A) Δημογραφικά στοιχεία

Ηλικία:

Έως 30 χρονών

30-40 χρονών

40-50 χρονών

Άνω των 51 χρονών

Φύλο:

Γυναίκα

Άνδρας

Δεν επιθυμώ να δηλώσω

Επίπεδο Σπουδών:

Υποχρεωτική Εκπαίδευση

Απολυτήριο Λυκείου

ΑΕΙ/ΤΕΙ

Μεταπτυχιακός Τίτλος

Διδακτορικός Τίτλος

Άλλο

Οικογενειακή Κατάσταση:

Παντρεμένος/-η

Διαζευγμένος/-η

Χήρος/-α

Ελεύθερος/-η

Τέκνα:

Κανένα

1 παιδί

2 παιδιά

Από 3 και πάνω

Επαγγελματική κατάσταση:

Δημόσιος υπάλληλος

Ιδιωτικός/-η υπάλληλος

Ελεύθερος/-η επαγγελματίας

Άνεργος/-η

Μηναίο οικογενειακό εισόδημα (σε ευρώ)

0-500

501-1000

1001-1500

1501 και άνω

Τις πληροφορίες για το σχολείο τις λάβατε από (μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από μία απάντηση):

Φίλους/Γνωστούς

Φυλλάδια

Διαδίκτυο

Πρώτο παιδί που φοιτά ήδη στο σχολείο

Άλλο

B) Κριτήρια επιλογής ιδιωτικού σχολείου

1. Η φήμη του σχολείου:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

2. Η φήμη του εκπαιδευτικού προσωπικού:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

3. Η σταθερότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

4. Τα δίδακτρα του σχολείου:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

5. Το διευρυμένο ωράριο λειτουργίας:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

6. Το πρόγραμμα σπουδών του σχολείου:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

7. Η δυνατότητα διδασκαλίας 2^{ης} ξένης γλώσσας από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού:
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Ούτε πολύ, ούτε λίγο
 - Αρκετά
 - Πολύ
8. Η απόσταση από τον τόπο κατοικίας:
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Ούτε πολύ, ούτε λίγο
 - Αρκετά
 - Πολύ
9. Η δυνατότητα μεταφοράς μέσω σχολικού λεωφορείου:
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Ούτε πολύ, ούτε λίγο
 - Αρκετά
 - Πολύ
10. Η δυνατότητα μελέτης ελληνικών και ενισχυτικής διδασκαλίας:
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Ούτε πολύ, ούτε λίγο
 - Αρκετά
 - Πολύ
11. Η συμμετοχή σε μαθητικούς διαγωνισμούς (Ευκλείδης, Πυθαγόρας, Καγκουρό, ποίησης, λογοτεχνικό βιβλίου κλπ.)
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

12. Η παροχή φαγητού μέσω catering το μεσημέρι:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

13. Η επιλογή λοιπών δραστηριοτήτων το απόγευμα (μπάσκετ, jiu jitsu, STEM, μουσικά όργανα κλπ.):

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

14. Να παρέχει εκπαιδευτικές υπηρεσίες και στην Πρωτοβάθμια αλλά και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

15. Τα ολιγομελή τμήματα:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

16. Οι κτιριακές υποδομές:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

17. Η παροχή ψυχολογικής και συμβουλευτικής υποστήριξης στους μαθητές και τις οικογένειές τους:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

18. Η χρήση εγχειριδίων εκτός του οργανισμού:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

19. Η απογοήτευση από τη δημόσια εκπαίδευση:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

20. Η παρότρυνση από οικογένειες του οικογενειακού και φιλικού περιβάλλοντος:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

21. Το κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας:

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

22. Θεωρείτε ότι ένα ιδιωτικό εκπαιδευτήριο μπορεί να παρέχει μεγαλύτερη προστασία στα παιδιά από ένα δημόσιο σχολείο (εκφοβισμός, είσοδος-έξοδος μαθητών, εφημερεύοντες στα διαλείμματα):

Καθόλου

Λίγο

Ούτε πολύ, ούτε λίγο

Αρκετά

Πολύ

23. Θα επιθυμούσατε το εκπαιδευτήριο να έχει προσωπικό νεαρής ηλικίας με πιο σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, διάθεσης ή προσωπικό μεγαλύτερης ηλικίας με εκπαιδευτική εμπειρία ; Και γιατί ; (σύντομης απάντησης)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Δασκαλάκης, Δ. (2017). Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης. Σελ. 66,68-69,70-72,74-76.

Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Τσιπλιτάρης, Α. (2011). Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης. Αθήνα: Εκδόσεις Διάδραση.

Ξωχέλλης, Π. (2010). Παιδαγωγική και Εκπαίδευση σήμερα. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Αφοί.

Ξενόγλωσση

Maurer, G.L. (2021). Ο Ελληνικός Λαός. Μτφ: Ρομπάκη Όλγα. Αθήνα: Εκδόσεις Οξύ.

Tamara Talbot Rice. (2006). Ο Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος των Βυζαντινών. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδήμα.

Διαδικτυακή βιβλιογραφία

Αρσένης, Δ. Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Ανακτήθηκε από:

http://2lyklaris.lar.sch.gr/autosch/joomla15/images/pdf_files/201314/arsenis_bcl_atetr.pdf.

Βικιπαίδεια, *Εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε από: <https://el.wikipedia.org/wiki>.

Βικιπαίδεια, *Εκπαίδευση στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε από:

<https://el.wikipedia.org/wiki>.

Βουδούρης, Γ. (2018). Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ισπανίας.

Ανακτήθηκε από: https://prezi.com/j4mp_wsalyb-/presentation.

Γιούλης, Π. Ηλιοπούλου, Α. Ηλιοπούλου, Σ. (2016). *Φορολογία ιδιωτική και δημόσια εκπαίδευση*. Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας. Σελ. 6, 18-22, 59-60.

Ανακτήθηκε από: <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle>.

Γραφείο Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ) Κρανιδίου.

Εκπαιδευτικό σύστημα.

Ανακτήθηκε από: http://1lykkranid.arg.sch.gr/grasep/html/ekpaideytiko_sistema.html.

Εκδόσεις Πατάκη. Το σχολικό σύστημα της Γαλλίας εξακολουθεί να είναι δέσμιο ταξικών διακρίσεων. Ανακτήθηκε από: <https://www.patakis.gr/blog/post/18511/To-sxoliko-susthma-ths-Gallias-eksakolouthei-na-einai-desmio>.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2022). Έρευνες Δευτεροβάθμιας γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης λήξης σχολικού έτους 2022-2021.

Ανακτήθηκε από: <https://www.statistics.gr/documents/20181/effd4eb8-1c0f-0451-8625-9b6c513a2bc4>.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2022). Έρευνες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης λήξης σχολικού έτους 2021/2022.

Ανακτήθηκε από: <https://www.statistics.gr/documents/20181/ead51219-dfc6-9542-c5ca-be2976c87c0e>.

Ζαφειρόπουλος, Α. (2017) Η εκπαίδευση στην Αρχαία Ελλάδα.

Ανακτήθηκε από: <https://docplayer.gr/64137203-I-ekpaideysi-stin-arhaia-ellada.html>.

Ίδρυμα οικονομικών & βιομηχανικών ερευνών, (2013). Δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση: Συγκριτική ανάλυση, σ. 68-71. Ανακτήθηκε από:

http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_14020214_REP_GR.pdf.

Καλαϊντζίδης, Δ. « Το σχολείο στη Φιλανδία » (2015). Ανακτήθηκε από:

<http://blogs.sch.gr/isiglavas/archives/2299>.

Καμαριανός, Ι. Κυρίδης, Α. Φωτόπουλος, Ν. Χαλκιώτης, Δ. (2019). Το δημόσιο σχολείο στην Ελλάδα: Όψεις και Τάσεις μια αναδυόμενης ιδιωτικοποίησης.

Ανακτήθηκε από: <https://ikee.lib.auth.gr/record/309543/files/3.5.26.pdf>.

Κατσαρός, Ι. (2023). Λειτουργία νηπιαγωγείων για το σχολικό έτος 2023-2024.

Ανακτήθηκε από: <https://edu.klimaka.gr/sxoleia/nipiagogio/55-organwsh-leitoyrgia-olohmero-nhpiagwgeio>.

Κοντονή, Α. (1997). Οι εκπαιδευτικές και τα παιδαγωγικά συστήματα του 19^{ου} αιώνα, σελ. 2-8. Ανακτήθηκε από: <https://static.eudoxus.gr/books/11/chapter-11811.pdf>.

Κοπάδης, Α. (2020). Η ιστορία της εκπαίδευσης. Άλφα βήτα.

Ανακτήθηκε από: https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/327401_i-istoria-tis-ekpaideysis-stin-ellada.

Κυπριανός, Π. Ιστορία της εκπαίδευσης Ι «Η εκπαίδευση στον μακρύ 19^ο αιώνα 1774». Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ανοικτά ακαδημαϊκά μαθήματα.

Ανακτήθηκε από:

http://ecourse.uoi.gr/pluginfile.php/98923/mod_resource/content/pdf.

Μακρής, Κ. (2018). Το εκπαιδευτικό της Γαλλίας.

Ανακτήθηκε από: <https://slideplayer.gr/slide/12459871>.

Μνήμες Ελληνισμού. Η ανατροφή και η εκπαίδευση των παιδιών στην Αρχαία Ελλάδα. Ανακτήθηκε από: <https://mnimesellinismou.com/arxaiotita/anatrofi-ekpaideysi>.

Μπρισένιου Σ. Παππά, Χ. Η εκπαίδευση στην Ελλάδα, σελ. 1-12.

Ανακτήθηκε από: file:///C:/Users/User/Downloads/speakers_0041_1555_1_gr.pdf.

Παυλίδη, Α. Παπαζαχαρίου, Ρ. Η εκπαίδευση στην Αρχαία Ελλάδα.

Ανακτήθηκε από: <http://users.sch.gr/agiosaki/joomlasite/images/pdf/ekpaideysh.pdf>.

Πολίτη, Ρ. (2022). Το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Ανακτήθηκε από: <https://blogs.sch.gr/rpoliti/2022/12/04/to-galliko-ekpaideytiko-systima>.

ΦΕΚ, 2017 (Αριθμ. Δ22/οικ. 11828/293). Καθορισμός προϋποθέσεων για άδεια ίδρυσης και λειτουργίας Μονάδων Φροντίδας, Προσχολικής Αγωγής και Διαπαιδαγώγησης (Βρεφικών - Παιδικών - Βρεφονηπιακών Σταθμών, Μονάδων Απασχόλησης βρεφών και νηπίων) από φορείς Ιδιωτικού Δικαίου, κερδοσκοπικού και μη χαρακτήρα. Ανακτήθηκε από:

[file:///C:/Users/User/Downloads/document%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/document%20(1).pdf).

Χατζηευστρατίου, Ι. Μήτση, Α. Τσιατούχας, Α. (2004). Δομή και οργάνωση εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη.

Ανακτήθηκε από:

https://users.sch.gr/atsiato/epaldafnis/bima/paidag/Domes_Europe_EL_Final_L.pdf.

Ψώρα, Π. Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα. ΠΑΙΔΕΙΑ. Ανακτήθηκε από: <https://www.pedia.gr/edu/histg.html>.

2^ο Λύκειο Λάρισας. Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Ανακτήθηκε

από: http://2lyklaris.lar.sch.gr/autosch/joomla15/images/pdf_files/201314/arsenis_bcl_atetr.pdf.

Ball, S. J. (1997). On the cusp: parents choosing between state and private schools in the UK: action within an economy of symbolic goods. *International Journal of Inclusive Education*, 1(1), 1-17.

Eurydice (2022-2023). Εκπαιδευτικά Συστήματα.

Ανακτήθηκε από: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-toy-ekpaideytikoy-systimatos-kai-tis-domis-toy>.

Khabarovsk. (2010). Εκπαιδευτικό σύστημα στην Ισπανία. Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Ανακτήθηκε από: <https://bykm.ru/el/razrabotki/vysshee-obrazovanie-v-ispanii-osobennosti-i-preimushchestva-cistema>.

National curriculum guidelines on early childhood education and care in Finland (2004). Ανακτήθηκε από: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle>.

PORADNUK. Εκπαίδευση και κατάρτιση στη Νορβηγία. Ανακτήθηκε από: <https://poradnuk.com.ua>.

République Française. Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Ανακτήθηκε από: <https://www.grece.campusfrance.org/e-gallike-anotate-ekpaideyse>.

The Swedish school system. Ανακτήθηκε από: <https://sweden.se/life/society/the-swedish-school-system>.

University of Jyväskylä, 2016, Finnish educational curriculum. Ανακτήθηκε από: https://www.dge.mec.pt/sites/default/files/Noticias_Imagens/1_curriculum_in_finland.pdf.